UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Tereza Sladovníková

Fungování soudních senátů z právně sociologického hlediska

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jan Chmel, Ph.D.

Katedra: Politologie a sociologie

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. 08. 2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 143 854 znaků včetně mezer.

V Praze dne 13. 8. 2025

Tereza Sladovníková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práci *JUDr. Janu Chmelovi, Ph.D.*, za laskavý a vstřícný přístup, odborné vedení při přípravě této práce a cenné rady, které mi velmi pomohly.

Obrovské poděkování patří mé *rodině, přátelům a Vítkovi* za trpělivost a neustálou podporu během celého studia, a to zejména v jeho závěrečné fázi.

Obsah

1. Úvod 1

2. Vhled do soudnictví v českém právním systému 3

2.1 Ústavní zakotvení soudnictví a jeho účel 3

2.2 Organizace soudnictví 7

3. Soudní senáty v českém právním systému 11

3.1 Soudní senáty soudců profesionálů 14

3.1.1 Struktura fungování soudních senátů soudců profesionálů 16

3.1.1.1 Krajské soudy 16

3.1.1.2 Vrchní soudy 19

3.1.1.3 Nejvyšší soud 20

3.1.1.4 Nejvyšší správní soud 22

3.1.2 Dílčí shrnutí 24

3.2 Soudní senáty s laickým prvkem 24

3.2.1 Krajské soudy 27

3.2.2 Soudní senáty s laickým prvkem před rokem 2025 a důvody změny 28

3.2.3 Negativní a pozitivní aspekty institutu přísedících 30

3.2.4 Dílčí shrnutí 32

3.3 Shrnutí k soudním senátům 33

4. Tematická analýza fungování soudních senátů 34

4.1 Zaměření tematické analýzy 35

4.2 Metodologie tematické analýzy 36

4.3 Soudní senáty v praxi 37

4.3.1 Senáty s profesionály v praxi 39

4.3.1.1 Shrnutí závěrů 47

4.3.2 Role předsedy senátu a přísedících 49

4.3.3 Hodnocení vlivu pozice předsedy senátu 50

5. Závěr 53

Seznam použitých zkratek 56

Seznam použitých zdrojů 57

1. Seznam použité literatury 57

2. Seznam použitých odborných článků 58

3. Seznam použitých internetových zdrojů 59

4. Seznam použité judikatury 60

5. Seznam použitých právních předpisů 60

Abstrakt 62

Abstract 64

Seznam příloh 66

Příloha č. 1 – modelové otázky k rozhovoru 66

Příloha č. 2 – přepis rozhovoru se soudkyní 1 68

Příloha č. 3 – přepis rozhovoru se soudcem 2 78

Příloha č. 4 – přepis rozhovoru se soudkyní 3 86

Příloha č. 5 – přepis rozhovoru se soudkyní 4 93

Příloha č. 6 – přepis rozhovoru se soudcem 5 102

1. Úvod

„Záleží strašně na tom, jak lidé spolu vyjdou a vím, že jsou i soudci, kteří mají pocit, že by v senátu nedokázali pracovat.“[1]

Těmito slovy jeden ze soudců, kteří poskytli rozhovor pro účely této práce, popsal prostředí soudního senátu. Mám za to, že tato věta plně vystihuje, jak záleží na správně nastavených procesech. Soudní moc představuje jeden ze tří pilířů demokratického právního státu. Právě soudní senáty, tvořené kolektivem soudců, a v určitých případech i laickými přísedícími, zaujímají v tomto systému klíčové postavení. Nejde totiž jen o pouhé vynášení rozsudků, ale i o výklad právních předpisů a tvorbu soudní praxe, které ovlivňují životy tisíců lidí.

Tato práce se zaměřuje na to, jak vnitřní uspořádání senátu formuje dynamiku rozhodovacího procesu. Hlavní výzkumná otázka tematické analýzy zní: *„Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“* Její zodpovězení přináší pohled nejen na formální pravidla, ale i na každodenní praxi soudců profesionálů a přísedících, jejich vzájemnou komunikaci a proces hledání konsenzu. Cílem práce je tedy snaha o podrobnou analýzu a srovnání pojetí fungování zkoumaného orgánu, a to v rovině právní úpravy, ale i v rovině sociologické v podobě vlastního výzkumu. Terénní výzkum přináší poznatky ze soudních senátů působících na úseku civilního, správního a trestního soudnictví. Zvláštní pozornost jsem ve výzkumu věnovala i vlivu mimoprávních faktorů v senátní prostředí a zaměřila jsem se na roli předsedy senátu. Práce si rovněž klade za cíl přispět ke zvyšování povědomí odborné i laické veřejnosti o problematice soudních senátů v ČR. Jak uvádí Havel: *„Sociologická reflexe současných procesů ve společnosti by neměla být vyhrazena jenom sociologům… Úkolem právníka, ať se věnuje teorii nebo praxi, by neměla být „pouhá“ aplikace práva…, ale také alespoň částečná a zároveň občasná snaha spoluvytvářet obraz práva, právnických profesí a právní vědy ve společnosti.“*[2]

Osobně se domnívám, že otázky spojené s fungováním soudních senátů, jsou v právní vědě méně často pokládány. Doplnit odbornou diskusi o pohled z praxe bylo tedy jedním z hlavních cílů. Díky osobním rozhovorům se členy a předsedy senátů práce odhaluje, jak se teoretická pravidla promítají do reálného prostředí soudních síní, a poukazuje na zajímavé mimoprávní

[1] Uvedl soudce 5 v rozhovoru.
[2] KYSELA, Jan a ONDŘEJKOVÁ, Jana a kol. *Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges, 2012, s. 170.

aspekty, jako je atmosféra v senátu či role lidského faktoru při hledání spravedlivého rozhodnutí. Pozornost byla věnována také soudním senátům s laickým prvkem, které si v posledním roce prošly větší změnou.

Důvodem volby tohoto tématu je snaha propojit svět zákonů s reálnou praxí. Soudní senáty jsou kolektivním orgánem, kde dochází k mnoha interakcím, které nelze vtělit do textů zákonů. Téma je zároveň velmi aktuální, a to právě díky změně spojené s účastí přísedících. To ostatně bylo jedním z hlavních důvodů, proč jsem dané téma zvolila. Diskuse kolem přísedících mě vedla k otázce, proč se také nevede debata o soudních senátech soudců profesionálů, o kterých laická veřejnost může mít jen skromné povědomí.

Práce je členěna na pomyslné 2 části. První část, věnující se právní analýze, popisuje a srovnává jednotlivé soudní senáty. Vychází z účelu soudní moci a zabývá se klíčovými pojmy týkajícími se fungování soudních senátů, jejich charakteristickými rysy či rozdíly mezi soudci z povolání a přísedícími. Druhá část vychází z tematické analýzy a praktických aspektů fungování soudních senátů. Čtenář tak získá ucelenou představu o jejich fungování z právně sociologického hlediska, a to včetně přínosů i výzev, které přináší kombinace profesionálního a laického prvku v kolektivním rozhodování.

Ještě před samotnou analýzou si dovolím čtenáře upozornit na terminologii používanou v této práci. Pokud se v textu hovoří o soudním senátu, je nadále označován jako „senát“. Stejně tak výraz předseda soudního senátu, který je označován jako „předseda“, pokud vyloženě není nutné uvést celý popis funkce.

2. Vhled do soudnictví v českém právním systému

Krátce se zaměřím na systém soudnictví v ČR. Vymezím soudní moc, její zakotvení v českém právním systému a budu se zabývat jejím účelem a významem. Dále se budu věnovat organizaci, jednotlivým druhům soudnictví a článkům soudní soustavy. Kapitola by měla zdůrazňovat význam institutu soudů a také jejich funkční složitost. Bez stručného úvodu do problematiky soudnictví by bylo obtížné analyzovat specifické otázky fungování senátů.

2.1 Ústavní zakotvení soudnictví a jeho účel

Než se podrobně podíváme na problematiku senátů, je na místě popsat, jakým způsobem je soudnictví v českém právním řádu upraveno, na jakých ústavních principech stojí a proč je tak důležité pro funkčnost státu. Odpovědi můžeme začít hledat v právních předpisech s nejvyšší právní silou. Ústava ČR (dále jen „Ústava“) se hned ve svých úvodních ustanoveních, konkrétně v čl. 2 odst. 1[3], hlásí k tzv. teorii dělby moci – moc zákonodárná, výkonná a soudní. Princip teorie dělby moci, s nímž je spojeno jméno filozofa Charlese Louis de Montesquieua a jeho dílo O duchu zákonů[4], se v Ústavě promítá dále v hlavách druhé, třetí a čtvrté. Podstatou teorie je vzájemné oddělení mocí ve státě, a tím vytvoření systému brzd a protivah. Dochází nejen k vytvoření charakteristik činností jednotlivých mocí, ale i k vytvoření vzájemné nezávislé kontroly naplňování jejich funkcí. Jak uvádí Wintr: „Nechť je státní moc rozdělena a vyvážena, aby se snížilo riziko uzurpace tyranské moci“.[5] Z uvedeného plyne, že soudnictví zbylé dvě moci vyvažuje. Je to samostatná složka, což znamená, že není jiný státní orgán, který by touto mocí disponoval a zároveň soud nesmí svou činností nahrazovat činnost žádného jiného orgánu.[6] Je tak vytvořen systém omezené vlády, který poskytuje ochranu občanům před tyranií státní moci. Díky tomuto nastavení je omezen princip demokracie, jako neomezené vlády lidu a většiny[7], a dává se tak prostor k uplatňování principů demokratického právního státu, ke kterým se hlásí taktéž naše Ústava v čl. 1 odst. 1. Tedy principům, kdy je vláda svěřena do rukou lidu, který svou moc vykonává prostřednictvím jednotlivých mocí, a kdy jsou respektována právní pravidla a ústavně garantovaná lidská práva.

[3] „Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“
[4] MONTESQUIEU, Charles Louis. *O duchu zákonů*. Dobrá voda: Aleš Čeněk, 2003.
[5] WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023, s. 85.
[6] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. *Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy)*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s. 18.
[7] WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*, s. 84.

Pokud budeme při čtení Ústavy postupovat dále, tak v čl. 81 narazíme na to, že soudní moc je svěřena do rukou nezávislých soudů. Ústava soudům svěřuje dvě funkce. Jednou z nich je ochrana ústavnosti, kterou vykonává Ústavní soud (dále jen „ÚS“)[8] a druhou je ochrana práv, kterou vykonávají jednotlivé soudy[9]. Ústavně zakotvená pravidla pak dále rozvíjí ZSS a další hmotněprávní a procesněprávní předpisy, které upravují jednotlivé oblasti soudnictví (civilní, trestní, správní).

ZSS v úvodních ustanovení svěřuje soudnictví do rukou nezávislých soudů. V demonstrativním výčtu jejich úkolů je uvedeno, že projednávají a rozhodují spory, trestní věci a jiné případy, které do jejich působnosti svěřuje zákon.[10] Součást dalších úkolů, které zákon přímo neuvádí, ale lze je z právních norem implicitně vyvodit, je jejich preventivní a výchovná úloha. Toto jejich působení si lze představit v první řadě pod projednáním věci před soudem.[11] Samotný vstup do budovy soudu, organizace jednací síně, kontakt se soudcem a jeho prvotně smířlivé působení, či případné konečné autoritativní rozhodnutí, jsou součástí úkolů, které má soudní moc ve státě naplňovat.

Nezastupitelnost soudní instituce v právním státě je také právně teoretickou otázkou. Stěžejní otázka spočívá v tom, zda je soudnictví – nejen jeho samotná existence, ale také rozsah působnosti a způsob výkonu – odvozeno objektivně, tedy nezávisle na vůli zákonodárce, nebo naopak subjektivně. Subjektivní přístup se zakládá na pozitivním právu, a tím pádem se opírá i o formálním pojetí. Tento pohled na soudní moc tvrdí, že soudnictví je produktem zákonné úpravy a je jen na zákonodárci, jaké hranice soudům dá. Výhoda takového pojetí spočívá v tom, že působnost soudnictví je evidentní, neboť je přesně a jasně vymezena zákonnou úpravou. Pokud se na soudnictví díváme výhradně tímto způsobem, pak takový přístup sice může přinést právní jistotu a předvídatelnost, ale zároveň omezení schopnosti právní vědy a praxe kriticky hodnotit a potenciálně zlepšovat samotný právní systém. Výkon soudnictví probíhá jen a pouze na podkladě toho, co je výslovně stanoveno v právních normách. Vše ostatní, ať už jde o ekonomické dopady, etické principy, nebo třeba historické či sociální aspekty, které nejsou součástí právního předpisu, je tak irelevantní a nemá přímý vliv na rozhodování.[12] Alternativy

[8] Srov. čl. 83 Ústava ČR.
[9] Srov. čl. 90 Ústava ČR.
[10] a) projednávají a rozhodují spory a jiné věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o občanském soudním řízení, b) projednávají a rozhodují trestní věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o trestním řízení, c) rozhodují v dalších případech stanovených zákonem nebo mezinárodní smlouvou, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.
[11] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. *Soudnictví*, s. 19.
[12] ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Praha: Beck/SEVT, Právo a hospodářství, 1995, s. 15–16.

k tomuto přístupu vychází z materiálního pojetí a objektivního přístupu. Materiální pojetí soudnictví vychází z principů, podrobuje kritice pozitivní právní úpravu a vyvozuje soulad, nebo rozpor právních norem s principy. Objektivní přístup nepojímá soudnictví jako konstrukt jednoho subjektu (zákonodárného), ale esenci soudní moci vidí v samotném obsahu její činnosti. Právě podle těchto konstrukcí jsou soudy koncipovány jako nezávislé orgány. Je však třeba podotknout, že vzhledem k principiálnímu zakotvení není soudní moc charakterizována konkrétními detaily tak, jako kdyby vycházela výlučně z právní úpravy.

Pro to, aby materiální pojetí a objektivní přístup obstály, je nezbytná existence diferenciačního kritéria. Bez něj nelze soudnictví uspokojivě definovat, jednoznačně určit jeho specifičnost a odlišit od jiných státních činností, jako je veřejná správa nebo tvorba právních norem. Dělící kritérium je spatřováno v právním konfliktu.[13] Konflikt je vykládán jako nejistota o čemkoli, co je právně významné. Tato nejistota znesnadňuje chování podle právních norem. Pokud nejistota nastane, je třeba „nezávislého třetího“, který konflikt bude řešit.[14]

O právním konfliktu a jeho řešení se zmiňuje i Shapiro. Ten uvádí, že pokud se dvě strany dostanou do konfliktu, který samy nedokáží vyřešit, je na místě oslovit třetí stranu, aby s řešením neshod pomohla. Z tohoto jednoduchého modelu vyvozuje základní sociální logiku soudů a i jejich legitimitu.[15] Ta vysvětluje, jak soudy fungují nejen z pohledu práva, ale také ve vztahu ke společenským očekáváním a hodnotám. Shapiro soudnictví pojímá jako součást společnosti – soudní moc nereaguje jen na zákony, ale i na sociální kontext, institucionální zvyklosti a další společenské faktory. Řešení konfliktu je založeno na vzájemném souhlasu dvou osob s tím, že ho postoupí třetímu k vyřešení. Jak společnost nabývá na komplexitě, má tendenci nahrazovat individuální souhlas normou obsaženou v zákoně. Je tomu tak proto, že se sporné situace opakují.[16] Soudce poté nese břemeno toho, že není spojencem ani jedné ze stran a je v pozici nestranného profesionála.[17] Před soudem se odehrává vyjednávání stran a nejedná se už jen o vyjednávání založené na vůli a prostředcích stran.[18] Tento mechanismus propojuje závislost řešení konfliktů na sociální kontrole a také i na tvorbě práva – tzv. soudcovského práva.[19] V momentě, kdy se od soudce čeká, že pro řešení konfliktu obecně použije již existující právo, stává se toto právo prvkem sociální kontroly. K řešení užívá třetí soubor zájmů,

[13] Ibid., s. 16–17.
[14] Ibid., s. 18–19.
[15] SHAPIRO, Martin. *Courts: A Comparative and Political Analysis*. University of Chicago Press, 1986, s. 1.
[16] Ibid., s. 5.
[17] Ibid., s. 9.
[18] Ibid., s. 10.
[19] Ibid., s. 17.

tzv. veřejný zájem.[20] Je jasné, že tento zájem nejde přesně a jasně vymezit a definovat. Vždy se může objevit situace, kde nejsou předem daná pravidla, ale i tak je potřeba ji vyřešit. Připouští se, že soudci vytvářejí pravidla pro aktuální případy tam, kde není jasné zákonné řešení.[21] Shapiro pojímá soudnictví jako nedílnou součást společnosti, která nereaguje jen na zákony, ale i na sociální kontext, institucionální zvyklosti, očekávání a hodnoty. Tím se propojuje řešení konfliktů se sociální kontrolou a také s tvorbou práva, neboť soudci vytvářejí pravidla pro aktuální případy tam, kde není jasné zákonné řešení. Shapirova analýza doplňuje ryze objektivní přístup o dynamické sociologické a pragmatické aspekty.

V úvahách o účelu soudnictví, stojí za to zmínit Luhmanna, který odkazuje na Habermase a uvádí, že soudní proces představuje jakési útočiště pro analýzu právního systému.[22] Touto myšlenkou lze navázat na sociální kontrolu, kterou soudnictví podle zmíněné teorie zaštiťuje. Před soudy jsou projednávány případy ze společenského života. Soudní řízení slouží jako mechanismus, kterým právní systém testuje svou schopnost aplikace norem na konkrétní případy a při tom odhaluje strukturální neurčitosti, které vedou k dalšímu vývoji práva prostřednictvím rozhodovací praxe. Soudy totiž mohou za přesně vymezených podmínek vykládat pravidla i odlišně, než zamýšlel zákonodárce, pokud se jim jeví, že úprava je příliš vágní, nepřiměřená nebo obecně popírá svůj účel. Podotýkám, že soudy rozhodují v jednotlivých případech, takže i právně totožné problémy mohou mít odlišné okolnosti, které je v rozhodování třeba zohlednit. Luhmann však zdůrazňuje, že touto myšlenkou neusiluje o povýšení soudní moci nad zákonodárnou. Soudní prostředí je vhledem do skutečných problémů, které společnost řeší.

Soudní moc představuje důležitou součást systému, v němž nedochází ke koncentraci moci. V tomto pojetí je především garantem ochrany práv, ústavnosti a dalších hodnotových úkolů. Nezastupitelnost této složky a důvod, proč je žádoucí, tkví právě v její nezávislosti. Díky nezávislosti může soudní moc dostát svému úkolu, kterým je poskytovat ochranu právům. V souvislosti s dělbou moci zabraňují zneužití moci a vytvářejí právní jistotu. Pro silnější stranu je tak složitější utlačovat slabší. V případě výrazné neshody mezi stranami o ní rozhodují soudy a vytvářejí tak prostředí nezávislého třetího rozhodce, který jedná jménem státu, ve světle a podle zákona. Soudy pomáhají udržovat rovnováhu ve společnosti a přispívají k důvěře občanů v její stabilitu a fungující pravidla.

[20] Ibid., s. 25–26.
[21] Ibid., s. 36.
[22] LUHMANN, Niklas. *Právo společnosti*. Praha: Academia, 2021, s. 256.

Závěrem bych chtěla uvést, v čem vidím význam vymezeného účelu soudnictví, a proč jsem považovala za důležité jej spojit právě s tématem této práce týkající se senátů. Senáty ze své podstaty, jako sbory soudců, posilují onu nezávislost a nestrannost soudní moci. Senátní debata může zmírnit mimoprávní vlivy, které by mohly ovlivnit postoj jednotlivce. Co se týče ovlivnitelnosti soudců, tak k tomu je možné dodat, že určitě je těžší ovlivnit 3 soudce než jednoho jediného. Zdravé a kvalitní fungování soudní moci souvisí taktéž s odbornou stránkou věci, které senátní prostředí podporuje, jelikož v něm dochází ke střetu několika odborných názorů. To také souvisí se správně nastaveným soudním řízení, které rychle dokáže odpovědět na otázku, která je předmětem sporu. Pokud je tedy rozhodování svěřeno 3 soudcům, může být zřejmé, že toto složení využijí pro účinnější dělení práce a rychlejší rozhodování.

2.2 Organizace soudnictví

Nyní se zaměřím na stručný vhled do organizace soudnictví. Krátce se zdržím u jednotlivých druhů soudnictví, a také se budu věnovat soudní soustavě a organizaci rozhodování. Důležité pro organizaci soudnictví je zmínit, že již sama Ústava hovoří o soustavě soudů a další podrobnosti o jejich působnosti a organizaci svěřuje zákonu.[23]

Prvním druhem je soudnictví ústavní. Jak již bylo zmíněno, ochranu ústavnosti zajišťuje ÚS. Čl. 87 odst. 1 Ústavy vyjmenovává jednotlivé typy řízení, v nichž je tato ochrana naplňována. Jedná se zejména o rozhodování o ústavnosti právních předpisů, individuálních právních aktů a postupů jednotlivých orgánů.

V rovině ochrany práv, která je zajišťovaná soudy, obecně můžeme soudnictví rozdělit na civilní, trestní a správní.[24] Pod civilní soudnictví spadají spory a jiné věci, které do pravomoci civilních soudů svěřuje OSŘ.[25] OSŘ v § 7 odst. 1 specifikuje pravomoc na oblast soukromého práva. V trestním soudnictví se řeší věci, které do jeho pravomoci svěří zákony o trestním řízení.[26] Těmito zákony se rozumí TŘ, ZSVM a ZTOPO. Koncepce správního soudnictví vychází již ze samotné LZPS z čl. 36 odst. 2, ve kterém je vyjádřen přezkum rozhodnutí orgánů veřejné moci ve správním řízení.

Důvodem, proč je soudnictví děleno do různých odvětví, je různá povaha jednotlivých právních prostředků, jelikož každá oblast k dosažení účelu potřebuje zvolit jiné metody.

[23] Srov. čl. 91 Ústava ČR.
[24] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. *Soudnictví*, s. 20–21.
[25] Srov. ustanovení § 2 písm. a) ZSS.
[26] Srov. ustanovení § 2 písm. b) ZSS.

U civilního soudnictví je třeba vytvořit prostor pro řešení právních konfliktů, v trestním soudnictví se vytváří nejen prostor pro řešení právních konfliktů, ale také je v něm obsažen prostředek ochrany společnosti, správní soudnictví omezuje exekutivní funkci státu a u ústavního soudnictví se vyvažuje oblast zákonodárná a poskytuje se ochrana individuálním zájmům při zásahu do garantovaných práv a svobod.[27]

Soustavou soudů se rozumí struktura, stupně a základní vztahy mezi články a soudy.[28] Co se týče jednotlivých článků, tak jsou jimi Nejvyšší soud (dále jen „NS“), Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“), vrchní, krajské a okresní soudy.[29] V ČR máme 2 vrchní soudy, 8 krajských a 86 okresních, včetně obvodních soudů v Praze, tak i včetně Městského soudu v Brně.[30] Mimo tuto strukturu stojí již zmíněný orgán ochrany ústavnosti, kterým je ÚS.

NS je podle § 14 ZSS vrcholným orgánem ve věcech občanského soudního řízení a ve věcech trestního řízení. Rozhoduje především tam, kde účastníci řízení využili možnosti obrany formou podání dovolání.[31] Institut dovolání patří mezi tzv. mimořádné opravné prostředky.[32] Dovoláním lze napadat pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu.[33] Účastník může napadnout pouze nesprávné právní posouzení (jak z hlediska hmotného práva, tak i procesního práva), nikoliv tedy skutkové vady.[34] NS tak zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování v rámci celé soudní soustavy, protože řešené případy již prošly přezkumem, který však nemusel být důkladný. Jeho náplní práce je dále zaujímat stanoviska k rozhodovací činnosti soudů.

Dalším vrcholným soudem je NSS, který dle § 12 SŘS rozhoduje ve věcech, které byly svěřeny do pravomoci soudům ve správním soudnictví. Stejně jako NS zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování. Nečiní tak prostřednictvím dovolání, ale rozhoduje o specifickém druhu mimořádného opravného prostředku, kterým je kasační stížnost. Kasační stížnost má jediný cíl, a tím je vyhovění návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení. Podstata řízení spočívá v tom, že napadené rozhodnutí změnit

[27] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. *Soudnictví*, s. 20–21.
[28] SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel a SCHELLE Karel jr. *Organizace soudnictví a právní služby*. Brno: Alfa Publishing, 2006, s. 29.
[29] Srov. čl. 91 odst. 1 Ústava ČR a § 8 ZSS.
[30] *Přehled soudů – Portál justice České republiky – Portál justice*. In: Portál justice České republiky [online] [cit. 26.03.2025]. Dostupné z: https://portalapl.servis.justice.cz/soudy.
[31] Srov. ustanovení § 10a OSŘ, § 265c TŘ.
[32] PAPEŽ, Petr. *Řádné a mimořádné opravné prostředky v civilním řízení*. Právnické listy [online]. [cit. 07.05.2025]. roč.2023, č. 2, s. 32. Dostupné z: https://naos-be.zcu.cz/server/api/core/bitstreams/e5f34411-c1c3-44aa-b08f-4390ce18ebbf/content.
[33] Srov. ustanovení § 236 OSŘ, § 265a TŘ.
[34] Srov. ustanovení § 241a odst. 1 OSŘ, § 265b TŘ.

nelze, ale připouští se nejzazší možnost, kterou je zrušení napadeného aktu a vrácení k dalšímu řízení.[35]

Pokud jde o vrchní soudy, těm je podle § 25 ZSS svěřeno hlavně druhostupňové rozhodování, pokud v prvním stupni předcházelo rozhodnutí krajského soudu. Krajské soudy dle § 29 ZSS rozhodují jako soudy druhého stupně, tak i jako soudy prvního stupně. Dále jim je svěřeno správní soudnictví v prvním stupni a jiné případy, které zákon označí. Poslední v soustavě jsou okresní soudy, resp. obvodní soudy, kterým je podle § 33 ZSS uloženo rozhodování v prvním stupni a v jiných případech, které jim zákon svěří.

K vymezení vrchních a krajských soudů lze ještě doplnit, že druhostupňový přezkum spočívá zejména v rozhodování o řádném opravném prostředku, kterým je odvolání. Odvoláním lze napadat rozhodnutí vydané v prvním stupni okresním soudem nebo krajským soudem.[36] Podáním odvolání rozhodnutí nenabude právní moci – odkládá se tím jeho závaznost a nezměnitelnost.[37] Tento mechanismus zajišťuje účastníkům řízení ochranu jejich práv v případech, kdy mají za to, že došlo k nesprávnému právnímu posouzení věci, vadnému procesnímu postupu, případně chybnému skutkovému zjištění.

V zásadě lze ke všem opravným prostředkům dodat, že tyto instituty dávají účastníkům řízení možnost nápravy, pakliže mají za to, že rozhodnutí v jejich konkrétním případě trpí vadou nebo je věcně nesprávné. Zahradníková odpovídá na otázku, proč jsou obecně opravné prostředky do soudní soustavy implementovány a vyvozuje dva důvody. (1) Na individuální úrovni dochází k nalézání co nejvhodnějšího řešení, což vede k lepšímu zajištění spravedlivého rozhodnutí. (2) Systémově pak přezkum vyšších soudních instancí sjednocuje interpretaci a aplikaci objektivního práva prostřednictvím ustálené judikatury a soudcovského dotváření práva.[38]

Náplň práce mezi jednotlivými články soudní soustavy jsem vymezila záměrně, jelikož je vidět, že je odlišná. Může naznačovat určitou složitost a náročnost případů, a tak i větší důraz na kvalitní rozhodnutí věci. S působením ve vyšším článku soudní soustavy může být spojena vyšší odbornost a také profesní zkušenost soudců. Ústava zakotvuje, kdo může jednotlivé případy rozhodovat – senáty, samosoudci i další občané.[39] Bližší vymezení pak podává ZSS

[35] POTĚŠIL, Lukáš. *Kasační stížnost*. Praha: C. H. Beck, s. 55–56.
[36] Srov. ustanovení § 201 OSŘ, § 245 TŘ.
[37] Srov. ustanovení § 206 OSŘ, § 246 odst. 2 TŘ.
[38] ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 335.
[39] Srov. čl. 94 Ústava ČR, k tomu taktéž § 3 odst. 1 ZSS.

a jednotlivé procesní zákony. Druh soudnictví, článek a stupeň soustavy soudů se bude v následujících kapitolách promítat do odpovědi na otázku, jak fungují senáty, a to jak z právního, tak i ze sociologického pohledu.

3. Soudní senáty v českém právním systému

Výše bylo zmíněno, že soudní rozhodování má v rukou samosoudce nebo senát. Z Ústavy vyplývá, že senátní rozhodování představuje zákonem vymezenou výjimku, zatímco obecným pravidlem v českém soudním systému je rozhodování samosoudcem. Senát si lze představit jako sbor několika soudců, popř. jako sbor předsedy a přísedících. Rozhodnutí nemá v rukou pouze jednotlivec, ale výsledkem je společná práce celého senátního týmu, přičemž odpovědnost za rozhodnutí je uplatněna kolektivně. Tento orgán funguje na základě vzájemné interakce mezi jednotlivými členy. V rámci kolektivního rozhodování jsou si členové víceméně rovni v postavení a všechny hlasy v závěrečném hlasování o výsledném rozhodnutí mají stejnou váhu. V tomto systému nalezneme výjimky. Při podrobné analýze narazíme na prakticky vyšší postavení určitých osob, které plyne z organizačních funkcí v soudním resortu. Obecně má kolektivní rozhodování nezastupitelné místo v systému řízení demokratických právních států.

Chmel ve svém článku tento institut spojuje s několika funkcemi: 1) posílení legitimity, 2) eliminace chyb a 3) dosažení promyšlenějšího řešení případu.[40] (1) Legitimitu v pojetí soudnictví lze chápat tak, že rozhodnutí, které soudy přijímají jsou správná a závazná, jelikož vycházejí z právních předpisů a právních principů. Jsou tak produktem spravedlivého procesu podle zákonných pravidel a jsou obecně vnímána jako nestranná a odborná. Senáty působí z převážné většiny u přezkumných řízení, jen v malé míře u prvostupňových instancí. Požadavek vyšší legitimity je na místě právě proto, protože je přezkoumáván postup jednoho, nebo i několika soudců, kteří v předmětném případu již vyslovili svůj názor.[41] Skutečnost, že by o přezkumu rozhodoval samosoudce, může vyvolávat pochybnosti o spravedlivosti a oslabovat důvěru v objektivní rozhodnutí. (2) Jak dále Chmel uvádí, skutečnost, že se na rozhodnutí podílí více soudců, lze vystihnout jednoduchým shrnutím: „víc očí víc vidí“. Tím se snižuje pravděpodobnost zjevné chyby, spočívající v opomenutí aktuální judikatury nebo právní úpravy. I samotní soudci jsou pouze lidmi a při množství případů a vysoké odpovědnosti nelze očekávat, že každý z nich vždy samostatně a bezchybně vyřeší složitý právní problém, který zrovna připadne.[42] (3) Poslední hledisko lze taktéž jednoduše vyjádřit ustáleným výrazem: „víc hlav víc ví“. Do přezkumného řízení se dostávají i právní otázky složitějšího charakteru, na které nemusí být jasná odpověď. S vyššími nároky na kvalitní rozhodnutí se

[40] CHMEL, Jan. *Zpravodajové a senáty: Vliv složení senátu na rozhodování Ústavního soudu České republiky o ústavních stížnostech*. Časopis pro právní vědu a praxi [online] [cit. 18.04.2025]. roč. 2017, č. 25.4., s. 742. Dostupné z: https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=782893.
[41] Ibid.
[42] Ibid., s. 743.

zvyšují i nároky na to, aby soudní úsudek byl pečlivě promyšlený a nic neopomenul.[43] Zmíněné funkce naznačují, že senáty nejsou pouze organizačním uspořádáním, ale plní hlubší systémovou roli. Chrání kvalitu a důvěryhodnost soudního rozhodnutí, a zároveň tak posilují důvěru veřejnosti v to, že soudy rozhodují spravedlivě a odborně. Společné rozhodování slouží i jako pojistka proti lidské omylnosti a vede k vyváženějším soudním závěrům, protože umožňuje střet různých názorů a právních hledisek.

K výše nastíněným poznatkům lze dodat myšlenku Lajska, který tvrdí, že interpretující osoba, potažmo orgán, se snaží postihnout smysl a účel právní normy. Dále upozorňuje na to, že čím více hledáme účel, tím je také podstatnější, kdo tuto interpretaci provádí, jelikož právě tato perspektiva může zásadně ovlivnit, jaký účel bude nakonec nalezen.[44] Z uvedeného tedy vyplývá, že výklad právních norem, tedy i tvorba soudních rozhodnutí v souvislosti s individuálním případem, není čistě objektivní proces, nýbrž je neoddělitelně spjata s osobou interpreta. Zkušenosti, právní názory, postavení nebo osobnost členů senátu mohou výrazně ovlivnit výklad práva, a tak i výsledné rozhodnutí. Tato úvaha může sloužit jako jeden z argumentů pro potřebu analýzy fungování senátů a zároveň i pro odůvodnění, proč je rozhodování svěřeno právě kolektivnímu orgánu, a nikoliv výlučně jednotlivým samosoudcům.

Senáty jsou hlavně spojovány s přezkumnými řízeními, kde se od kolektivního rozhodování očekává vyšší míra právní jistoty a eliminace potenciálních chyb nižších instancí. Je proto třeba zaměřit se na konkrétní zakotvení senátů v českém právním systému. To znamená definovat, jaké postavení jim přiznávají jednotlivé procesní předpisy a jaké typy řízení senátní rozhodování vyžadují.

Senáty působí u krajských soudů a Městského soudu v Praze[45], kde rozhodují v prvním stupni:

- dle § 14 odst. 2 TŘ ve trestních věcech, jde-li o zvlášť závažné zločiny[46];
- dle § 31 odst. 1 SŘS ve správních věcech, ale nerozhodují všechny věci, jelikož druhý odstavec tohoto paragrafu vyjmenovává výjimky, kde rozhodují samosoudci;
- u Městského soudu v Praze rozhodují spory týkající se průmyslového vlastnictví a ochrany práv k odrůdám.[47]

[43] Ibid.
[44] KYSELA, Jan a ONDŘEJKOVÁ, Jana a kol. *Jak se píše o soudech a soudcích*, s. 35.
[45] Prvostupňový soud, který dle ustanovení § 9 odst. 1 ZSS vykonává na území Prahy působnost krajského soudu.
[46] Zvlášť závažné zločiny s výjimkou těch, které jsou uvedené v části druhé hlavách V a VI TZ, a o trestném činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle ustanovení § 142 TZ.
[47] Srov. ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) ZVPPV, § 39 odst. 2 ZSS.

Dále senáty působí v druhostupňové odvolací agendě u krajských a vrchních soudů a přezkoumávají:

- již vyhlášená rozhodnutí soudu nižšího stupně, a to jak v oblasti civilní, tak i v trestní.[48]

V dovolacích řízeních, která se odehrávají u NS již působí jen senáty, a to jak v civilních, tak i v trestních věcech.[49] Přezkumná řízení pravomocných rozhodnutí ve správní oblasti řeší specializovaný soud, kterým je NSS, a ten rozhoduje taktéž už jen v senátech, jak je uvedeno v § 16 odst. 1 SŘS.

Důležitým institutem, který ovlivňuje jejich fungování, je také rozvrh práce soudu, který určuje pravidla pro složení senátů a rozhoduje o specializaci jednotlivých senátů. Kosař uvádí, že složení senátů může mít ve sporných věcech také dopad na výsledek řízení.[50] Členové senátu se mohou pohybovat v různé škále právního formalismu, a pokud se v daném senátu setkají například 3 formalisté, tak bude jasné, jakým směrem bude řízení vedeno. Naopak, pokud se setkají 3 členové s odlišnými názory, může být pro soudce působení v tomto orgánu i frustrující.[51] Z obecných předpisů, které upravují rozhodování senátů, vyplývá, že základem je princip většiny.[52] V jednotlivých předpisech není výslovně stanoveno, jaké je postavení mezi jednotlivými členy. Nepřímo jej však lze dovodit z ustanovení, které popisují, jak jednotlivé senáty rozhodují. Pokud se tedy uplatňuje rozhodování na principu většiny, předpokládá se rovnost hlasů se stejnou váhou. Nerozhoduje tedy autorita, kterou by např. mohl ztělesňovat předseda. Chmel zmiňuje, že lze identifikovat 4 základní modely fungování senátů:

- *Konfliktní*, v němž členové hlasují v jednotlivých případech nezávisle na kolezích a hlasují nejednotně;
- *Strategický*, v němž se vyjednávají kompromisy;
- *Kolegiální*, v němž dochází k debatám a zmírňují se názorové rozdíly;
- *Formální*, v němž se rozhoduje pouze na podkladě referujícího soudce a formálně se rozhodnutí odsouhlasí.[53]

[48] Srov. ustanovení § 36a odst. 2 OSŘ, § 14 odst. 4 TŘ, § 36b OSŘ, § 252 TŘ.
[49] Srov. ustanovení § 36c OSŘ, §265c TŘ.
[50] KOSAŘ, David. *Rozvrh práce: klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců*. Právník [online] [cit. 19.07.2025]. roč. 2014, č. 12, s. 1055. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2014/12/PRAVNIK%20komplet_12_2014.pdf
[51] Ibid.
[52] Srov. ustanovení § 37 odst. 2 OSŘ, § 127 odst. 2 TŘ, § 54 odst. 1 SŘS, § 19 odst. 2 ZÚS.
[53] CHMEL, Jan. *Právní a mimoprávní faktory v argumentaci a rozhodování Ústavního soudu České republiky*. 2021, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 96–97.

V tento moment si dovolím zmínit myšlenku ke kolegiálnímu modelu. Sylvestrová kolegialitu definuje jako: „sociální interakci založenou na společné a rovné participaci jednotlivých členů sociálního útvaru“. Lze tak vnímat kolegialitu jako společný zájem soudců v daném senátu věc rozhodnout co nejlépe. Tento zájem poté vede soudce k vyslechnutí odlišných názorů a případně se jejich argumentací nechat přesvědčit.[54] Mám za to, že tento model by se právě s ohledem na podstatu soudní moci, která spočívá v udržování rovnováhy ve společnosti, měl nejvíce promítat do fungování senátů. Pokud soudci v rámci soudního týmu, a dosažení jednotného rozhodnutí, zohledňují názory svých kolegů, tak i ochotněji ustupují od svých postojů a může to být správný signál pro společnost.

Z uvedeného je tak patrné, že senáty netvoří pouhý zlomek v soudním rozhodování, ale naopak jsou podstatným orgánem, který u vyšších instancí utváří rozhodnutí. Pozornost je proto třeba věnovat zejména tomu, v jakých případech a kde rozhodují, jaké mají složení (soudci x přísedící) či jaké procesní principy při jejich rozhodování platí (možnost odlišného stanoviska apod.). Je tedy třeba brát v potaz strukturální roli senátu a dívat se na něj jako na kolektivní orgán, a také pozorovat, jak je jeho vnitřní organizace (počet členů, hlasování, rozdělení funkcí apod.) legislativně upravena, aby plnil svou úlohu.

Jak již bylo zvedeno výše, senáty netvoří pouze soudci z povolání, ale na rozhodování se podílí také občané ve funkci přísedících. Toto kritérium využiji v následujících řádcích, kde pro přehlednější analýzu vymezím fungování jednotlivých typů senátů.

3.1 Soudní senáty soudců profesionálů

Úvodem je vhodné vymezit, koho si lze představit pod pojmem soudce profesionál. Profesionální soudce je jmenován do své funkce a vykonává ji jako hlavní a stálé povolání. Jde o právního odborníka, jehož úkolem je nezávisle a nestranně rozhodovat právní spory, chránit práva a oprávněné zájmy osob, které se na soud obracejí, a zajišťovat spravedlivé a zákonné uplatňování práva.

ZSS vyjmenovává podmínky pro jmenování do funkce soudce. Podmínky vycházejí z ústavního zakotvení z čl. 93 Ústavy.[55] Odst. 2 tohoto článku vyjmenovává základní podmínky pro jmenování, a těmi jsou bezúhonnost, státní občanství, vysokoškolské právnické vzdělání

[54] SYLVESTROVÁ, Tereza. *Princip kolegiality a jeho vliv na rozhodování soudních těles* [online] [cit 19.07.2025]. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 379. Dostupné z: https://is.muni.cz/repo/1353979/cofola2016.pdf#page=378.
[55] K tomu srov. ustanovení § 62 a 63 ZSS.

a dále pak odkazuje na zákonnou normu. Další nároky, které ZSS například požaduje, je složení odborné justiční zkoušky a úspěch ve výběrovém řízení na pozici soudce. Cesta je ale v praxi i časově náročná. Ke složení odborné zkoušky je zapotřebí výkon 3leté právní praxe.[56] Uchazeč musí naplnit podmínku dostatečných zkušeností, kterou v rámci justičního systému zajišťuje pozice justičního kandidáta. Zemanová uvádí, že se jedná o přípravnou pozici na funkci soudce určenou pro osoby, které již složily odbornou justiční zkoušku (či jinou srovnatelnou), mají tedy již relativně vysokou úroveň znalostí i zkušeností a mohou se cíleně připravovat na výkon funkce soudce.[57] Obsahem výběrového řízení není jen písemná a ústní zkouška (jako tomu bylo u justiční zkoušky, jak uvádí § 109 odst. 3 ZSS), ale také psychologické vyšetření.[58] V konečné fázi ještě uchazeči uspět samotném výběrovém řízení na pozici soudce.[59] Tímto jsem chtěla letmo vyložit, že výběr soudce je mimořádně náročným procesem.

Ústava i ZSS vymezují, že do funkce je soudce profesionál jmenován bez časového omezení.[60] To znamená, že pokud uchazeč uspěje u výběrového řízení na pozici soudce má téměř jistotu, že v justičním systému setrvá.

Jednou z pojistek, jak může stát zajistit, aby fungovala soudní složka nezávisle, je hmotné zabezpečení soudců.[61] Pro ilustraci, pokud je platová základna pro rok 2025 stanovena na 121 685 Kč a nejnižší koeficient 0,88 pro soudce okresního soudu, jehož počet let doby započtené pro soudce není ještě ani 5 let, může jeho měsíční plat začínat na 107 083 Kč.[62] V porovnání s průměrnou hrubou měsíční mzdou za 4. čtvrtletí 2024, která byla vypočtena na 49 229 Kč[63] je plat soudce minimálně dvounásobný. Lze polemizovat, zda je takové ohodnocení adekvátní k poměru náročnosti práce a odpovědnosti plynoucí z funkce, ale to není předmětem této práce. Finanční stránku uvádím s úmyslem v následujících odstavcích porovnat s ohodnocením soudců laiků.

---

[56] Srov. ustanovení § 110 odst. 2 ZSS.
[57] ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 190–192.
[58] Srov. ustanovení § 112 odst. 1 a 2 ZSS.
[59] Srov. ustanovení § 116 odst. 1 ZSS.
[60] Jeho funkce však zaniká uplynutím kalendářního roku, ve kterém dosáhl věku 70 let, vzdáním se funkce, smrtí a další podmínky z taxativního výčtu uvedeného v § 94 a 95 ZSS.
[61] Srov. ustanovení § 75 ZZS. Jejich platové poměry jsou stanoveny na základě platové základny a platového koeficientu, který se odvíjí od časového výkonu funkce, místa působení a od funkcionářství.
[62] K tomu ustanovení § 3, § 28, § 31 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu.
[63] *Zaměstnanci a mzdy*. In: Český statistický úřad [online] [cit. 21.05.2025]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/zamestnanci-a-mzdy.

Závěrem lze konstatovat, že stát klade na profesionální soudce mimořádně vysoké nároky, a to jak po stránce odborné, morální, tak i po stránce osobnostní. To nasvědčuje tomu, že stát dbá na to, aby se do soudcovského taláru dostali jen ti nejlépe připravení a nejvhodnější kandidáti. V následujících řádcích této kapitoly se budu věnovat právě popisu jednotlivých senátů obsazených takto kvalifikovanými osobami.

3.1.1 Struktura fungování soudních senátů soudců profesionálů

Pro hodnocení fungování senátů je důležité zaměřit se především na jejich složení, rozdělení rolí, specializaci a dělbu agendy. Význam mají i mimoprávní faktory, jimiž se budu zabývat v dalších odstavcích této práce. Senát se zpravidla skládá ze 3 členů – předsedy a 2 soudců. Pro účely práce se nebudu zabývat senáty působícími na ÚS, a to z důvodu výše předestřené náplně práce, kterou je ochrana ústavnosti.

3.1.1.1 Krajské soudy

Krajské soudy zpravidla představují druhou instanci soudní soustavy a vedou přezkumná řízení. V určitých případech však vykonávají i agendu soudu prvního stupně u závažnějších věcí. Rozhodují v prvním stupni zejména ve složitějších trestních a civilních věcech, dále také v některých specializovaných oblastech, jako je správní soudnictví, obchodní spory či insolvenční řízení. Z tohoto důvodu je jejich vnitřní struktura i způsob rozhodování komplexnější než u soudů okresních.

Obecnou úpravu složení senátu nalezneme v § 31 odst. 2 písm. b) ZSS, který zakotvuje tříčlenné senáty, jež tvoří předseda a 2 soudci. Otázku, kdo může být předsedou senátu, upravuje následující paragraf, podle něhož jím může být výlučně soudce. Krajské senáty v prvním popisovaném typu senátů tvoří 3 profesionální soudci. Předsedovi zákon svěřuje – kromě rozhodovací činnosti společné všem členům senátu – také organizační a řídící funkci ve vztahu k senátu jako celku.[64]

Jak již bylo zmíněno, převážnou část agendy, kterou tvoří nápad krajských soudů, jsou případy, které je třeba na podkladě podaných odvolání přezkoumat. Tak se děje jak v civilní, tak i v trestní oblasti.

Civilní procesní kodex zakotvuje rozhodování senátem v § 36a odst. 2 OSŘ. Zajímavé je, že se v celém předpisu dále výslovně neuvádí složení senátu. Vychází se z obecné úpravy

[64] Srov. ustanovení § 30 odst. 2 poslední věta ZSS.

ZSS, kde mimo trestní věci v prvním stupni, rozhoduje tříčlenný senát soudců profesionálů. K náplni práce senátu se vyjadřuje § 36d OSŘ, který stanoví, že předseda, nebo jím pověřený člen, může ve věcech příslušejících senátu provádět jen takové úkony, jimiž se nerozhoduje ve věci. Toto ustanovení je důležité pro pochopení vnitřního rozdělení práce v rámci senátu a rozsahu pravomoci jeho předsedy či dalších členů.

Senát jako celek rozhoduje o věci samé, tedy o odvolání. Předseda, případně jím pověřený člen, může provádět samostatně přípravné úkony, s nimiž ve věci nerozhoduje. Tato dělba práce umožňuje zefektivnit přípravu řízení a samotný jeho průběh. Úkony se tak mohou dělit *na úkony senátu* a *úkony předsedy senátu nebo pověřeného člena*. Jak uvádí Přidal v komentáři k § 36d OSŘ, pokud by úkon provedl nesprávný subjekt, jednalo by se o vadu řízení, která by mohla zapříčinit zrušení dotčeného rozhodnutí.[65]

Mezi úkony svěřené pouze senátu patří úkony, jimiž se rozhoduje ve věci. Senát výlučně po zahájení řízení nařizuje předběžné opatření či zajišťuje důkazy. Dále rozhoduje o návrhu účastníka, který nesouhlasí s opatřením předsedy učiněným při jednání, jak uvádí § 117 odst. 3 OSŘ. Dle § 122 odst. 3 OSŘ, může senát kdykoli rozhodnout, že provedené důkazy budou doplněny nebo před ním opakovány. V čistě senátních věcech může předseda činit úkony podle § 102 odst. 3 OSŘ, pouze tehdy, hrozí-li nebezpečí z prodlení.[66]

Předseda výhradně rozhoduje sám v případě návrhu na opravu odůvodnění rozsudku dle § 165 OSŘ, dále odmítá opožděné odvolání dle § 208 odst. 1 OSŘ a dle § 39 odst. 3 OSŘ provádí úkony dožádaného soudu. Úkony, jako rozhodnutí o zpětvzetí odvolání před zahájením jednání u odvolacího soudu podle § 218c OSŘ a o odmítnutí odvolání podle § 218 OSŘ nebo podle § 218a OSŘ, lze rozdělit mezi ostatní členy senátu; nemusí je tedy činit výhradně senát jako celek ani sám předseda.[67] Jak stanoví § 40 odst. 7 OSŘ a § 158 odst. 1 OSŘ, může člen senátu podepisovat protokol či rozsudek, pokud tak nemůže učinit předseda. Zákon to výslovně nezakazuje, a proto úkon, kterým předseda může pověřit člena, může být například vedení jednání, jehož předmětem budou výslechy svědků. Předseda ale zůstává odpovědný za průběh a zákonnost.

Co se týče pravidel pro rozhodování senátů, § 37 OSŘ uvádí, že senát rozhoduje po neveřejné poradě, u níž mohou být přítomni jen senátní soudci a zapisovatel.[68] Poté

[65] SVOBODA, Karel et al. *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2024.
[66] Ibid.
[67] Ibid.
[68] Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.8.2016, sp.zn. 23 Cdo 4951/2014.

je uvedeno, že rozhodnutí se přijímá většinou hlasů, tudíž je nutné, aby pro závěrečné rozhodnutí byli minimálně 2 soudci. V rámci senátu platí princip rovnosti a hlasovat na závěrečné poradě musí všichni členové. Bližším specifikům porad a hlasování se budu věnovat v dalších částech práce.

Senátní trestní soudnictví v odvolacím řízení, které je zakotveno v § 14 odst. 4 TŘ, funguje na podobné bázi. Jako v případě civilních senátů, jsou založeny na obecné úpravě ZSS a tvoří tak tříčlenné sbory. Také zde existují úkony, které jsou vyhrazeny pouze senátu (zejména rozhodování ve věci samé), jiné úkony může vykonávat výlučně předseda a další pak může svěřit ostatním členům senátu. Úkony svěřené jen předsedovi mohou být například dle § 29 odst. 2 TŘ určení tlumočného, dále dle § 64 odst. 1 písm. c) TŘ doručování písemností do vlastních rukou (pokud na tom předseda výslovně trvá) či dle § 65 odst. 1 rozhodování o souhlasu k nahlížení do spisu jinými osobami. Na člena senátu může být přenesen dle § 235 odst. 1 TŘ po zahájení veřejného zasedání na podkladě spisu přednes zprávy o stavu věci, jež se bude ve veřejném zasedání řešit, a další jiné úkony. Co se týče hlavního líčení, za jeho průběh je odpovědný předseda – celé jej řídí a vede dokazování. Podle § 203 odst. 1 TŘ však může provedením jednotlivého důkazu nebo úkonu pověřit jiného člena senátu. Hlasování a závěrečná neveřejná porada před vyhlášením zprošťujícího rozsudku, nebo rozsudku o vině a trestu probíhají obdobným způsobem jako v civilním řízení. Tento proces má však svá specifika, kterým se budu dále podrobněji věnovat.

Zmíněný popis se věnoval otázkám druhostupňových řízení. Senáty krajských soudů rozhodují i v prvním stupni. První situací je třetí uvedená oblast soudnictví – správní. Odpověď na otázku, kdo dané případy vede a rozhoduje, nalezneme v § 31 odst. 1 SŘS, kde je stanoveno, že rozhoduje tříčlenný senát soudců. Třetí odstavec uvádí, že pokud tento zákon nestanoví jinak, rozhoduje a činí jednotlivé úkony předseda. Pod úkony si lze představit vyrozumění, výzvy, stanovení usnesením zástupce, prominutí zmeškání lhůty, přerušení řízení, zahájení a řízení samotného jednání, předvolání účastníků, podepsání rozsudku a další. Ve vztahu ke zbylým 2 členům senátu se SŘS vyjadřuje v souvislosti s podpisem rozsudku, pokud tak nemůže učinit předseda.[69] Jak bylo výše zmíněno, tak i Pospíšil shodně uvádí, že předseda organizuje a řídí činnost senátu, avšak na člena senátu je kladena také odpovědnost. Ta spočívá v plynulosti

[69] Srov. ustanovení § 54 odst. 2 SŘS.

řízení, včasném rozhodnutí či vyhotovení rozsudku.[70] Rozhodování probíhá obdobně, tedy tak, že se senát usnáší většinou hlasů v neveřejné poradě.[71]

Druhou situací prvostupňového rozhodování je již uvedená oblast ochrany průmyslového vlastnictví a oblast ochrany práv k odrůdám dle § 39 odst. 2 ZSS. Tyto případy rozhoduje Městský soud v Praze, který je ze své povahy krajským soudem, a to v tříčlenných senátech složených ze soudců profesionálů, jak uvádí § 6 odst. 2 ZVPPV.

3.1.1.2 Vrchní soudy

Vrchní soudy působí již výhradně jako soudy odvolací a vykonávají přezkum rozhodnutí krajských soudů v civilních a trestních věcech, které rozhodovaly v prvním stupni. V civilních věcech krajské soudy rozhodují skutkově i právně složitější spory, zejména ve specializovaných agendách insolvenčního práva, hospodářské soutěže, duševního vlastnictví a další.[72] V trestních věcech se jedná o mimořádně závažné trestné činy.[73] Je tedy patrné, že vzhledem k charakteru jejich činnosti musí být struktura senátů vysoce odborná, a proto je rozhodováno již jen senáty, jelikož je vyžadována hluboká znalost práva i judikatury vyšších soudů.

V obecné rovině nalezneme úpravu složení senátů v § 27 ZSS, v němž je stanoveno opět tříčlenné obsazení v podobě 3 profesionálních soudců – předsedy a 2 soudců. Co se týče popisu náplně práce a rozhodování v civilních a trestních věcech, lze odkázat na výše uvedený popis odvolacího řízení u krajského soudu.[74] Vzhledem k agendě, kterou vrchní soudy projednávají, se rozhodování může lišit právě jen v míře skutkové a právní náročnosti.

Jednou ze zvláštností, která stojí mimo systém procesních kodexů jednotlivých právních odvětví, je posuzování kárné odpovědnosti justičních profesí dle zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Tento zákon zavádí institut tzv. kárných soudů a stanoví, že v prvním stupni rozhodují vrchní soudy.[75] Složení kárných senátů se odvíjí od profese, které se řízení týká.[76] Například ve věcech soudců je senát složen z předsedy, 3 soudců a 3 přísedících. Pojem „přísedící“ zde neoznačuje laika ve smyslu

[70] BLAŽEK, Tomáš et al. *Soudní řád správní – online komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016.
[71] Srov. ustanovení § 54 odst. 1 SŘS.
[72] Srov. ustanovení § 9 odst. 2 OSŘ, § 7a InZ.
[73] Jak uvádí ustanovení § 17 odst. 1 TŘ, prvostupňové rozhodnutí u krajského soudu se děje tehdy, pokud zákon za daný trestný čin stanoví trest s dolní hranicí nejméně 5 let, anebo výjimečný trest.
[74] K tomu lze uvést, že procesní kodexy se o Vrchních soudech a senátech zmiňují v ustanovení § 36b OSŘ a § 252 TŘ.
Srov. ustanovení 1 a 2 písm. a) zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.
[76] Srov. ustanovení § 5h odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb.

ZSS, nýbrž odborníky v oblasti práva, například státního zástupce, soudního exekutora, advokáta apod. Členové senátů jsou vybíráni losem ze seznamů, které vedou předsedové příslušných soudů.[77] Na tomto místě lze zmínit úvahu, že princip výběru losem je založen pouze na nahodilém přidělení člena do senátu. Naproti tomu přidělování případů na základě rozvrhu práce je založeno na předem jasně a systematicky schváleném mechanismu a reflektuje specializaci soudců. Jeho cílem je zajistit rovné zatížení soudců a zabránit netransparentnímu nápadu případů.

Kárné senáty na vrchních soudech tak představují institucionální výjimku, která má ovšem systémový význam. Senát zde není pouze rozhodcem sporu a nezávislou třetí osobou, ale působí zde rovněž v roli ochránce integrity profesního stavu. Tímto pojetím lze poukázat na to, že soudní senáty nejsou jen organizační jednotkou uvnitř soudů, jež plní výše zmíněné funkce, které spočívají v posílení legitimity, eliminaci chyb a promyšlenější řešení případů, nýbrž v tomto případě reprezentují hodnotový rámec celé soudní moci. Rozhodování o důstojnosti či morální integritě soudců a dalších justičních profesí může přesahovat právní formalismus a dotýkat se samotného pojetí spravedlnosti jakožto společenského ideálu.

3.1.1.3 Nejvyšší soud

S ohledem na specifickou povahu agendy NS, jejímž jádrem je rozhodování zejména o mimořádných opravných prostředcích – dovoláních a stížnostech pro porušení zákona – je vnitřní struktura a organizace rozhodovací činnosti tomuto úkolu systematicky přizpůsobena.[78] Předmětem již není skutkové hodnocení, ale pouze právní posouzení ve věcech trestního a civilního soudnictví. Procesní kodexy se o těchto opravných prostředcích zmiňují v ustanoveních § 265c TŘ, § 266 TŘ a § 36c OSŘ. Rozhodování se odehrává výlučně ve vícečlenných soudních orgánech složených ze soudců profesionálů, jejichž struktura je odlišná od výše popsaných senátů nižších soudů. Lze zde identifikovat více typů soudních sborů. Pokud budeme jmenovat nejpočetnější tělesa po ta nejméně početná, jedná se o plénum, kolegium, velké senáty kolegií a senáty.

[77] Srov. ustanovení § 5i a § 5r zákona č. 7/2002 Sb.
[78] NS dále také rozhoduje o určení místní příslušnosti v soudnictví, uznávání cizozemských rozhodnutí, povolení průvozu osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu, přezkumu příkazů k odposlechu či v pochybnostech o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení. - *O Nejvyšším soudu – Obecné informace*. In: Nejvyšší soud České republiky [online] [cit. 25.05.2025]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/o-nejvyssim-soudu/obecne-informace.

Plénum představuje nejvýznamnější kolektivní orgán NS[79], který tvoří shromáždění všech soudců tohoto soudu. Z hlediska organizační struktury plní zejména strategickou a sjednocující funkci. Jednací řád NS v čl. 14 stanoví, že plénum neprojednává jednotlivé případy, nýbrž zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů, a to zejména ve sporných otázkách, které vzniknou při jednání v kolegiích. Tímto způsobem přesahuje individuální rozhodovací pravomoci jednotlivých senátů či kolegií. Jedná se o návrhové řízení, k němuž dává podnět předseda NS.[80]

Dále na soudě působí kolegium, které představuje vnitřní odbornou organizační jednotku NS, jež sdružuje soudce specializované na určitou oblast práva. Náplň práce tohoto sboru spočívá zejména v zajištění zákonnosti a jednotnosti rozhodování soudů tak, že sledují a vyhodnocují pravomocná rozhodnutí, předkládají podněty k zaujetí stanoviska plénem apod.[81] Slouží tedy zejména ke sjednocování rozhodovací praxe, výměně odborných názorů mezi soudci a k zajištění jednotného výkladu právních norem napříč senáty.

V každém kolegiu se vytváří 1 velký senát[82], jenž rozhoduje ve věcech, které mu jsou postoupeny podle § 20 ZSS. Děje se tak v momentě, kdy senát NS při svém rozhodování v jednotlivých případech dospěje k odlišnému právnímu názoru, než který byl vyjádřen v dřívějších rozhodnutí NS. Počet členů ZSS v § 19 odst. 3 stanoví na 9, ale pokud kolegium tvoří více jak 27 soudců, musí jej tvořit jedna třetina členů kolegia a tento počet musí být lichý. Jak uvádí Jednací řád NS v čl. 5, jeho součástí musí být vždy 1 člen senátů řešící případy, které jsou předmětem činnosti daného kolegia.

Hierarchicky nejnižším kolektivním orgánem je běžný senát NS. Jejich složení a způsob fungování nejsou sice výslovně vymezeny zákonem, na rozdíl od např. § 19 odst. 3, 4 a § 20 ZSS upravujícího velké senáty, ale jsou odvozovány z vnitřních předpisů NS, zejména jednacího řádu a rozvrhu práce. Senáty se skládají z 3 soudců profesionálů, z nichž jeden je předsedou daného senátu.[83] Konkrétní složení tříčlenného procesního senátu v jednotlivé věci se řídí pravidly stanovenými v rozvrhu práce .[84]

[79] *O Nejvyšším soudu – Organizace*. In: Nejvyšší soud České republiky [online] [cit. 25.05.2025]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/o-nejvyssim-soudu/organizace.
[80] Srov. ustanovení čl. 30 odst. 2 Jednacího řádu NS.
[81] Srov. ustanovení čl. 10 Jednacího řádu NS.
[82] Srov. ustanovení § 19 odst. 4 ZSS.
[83] Srov. ustanovení § 19 odst. 2 ZSS.
[84] K tomu srov. ustanovení § 40 ZSS, čl. 2 odst. 5 Jednacího řádu NS.

Z nastíněného lze usuzovat, že jakkoli senáty rozhodují samostatně ve svěřených agendách (např. o dovoláních v konkrétních případech, které spadají do předmětu činnosti daného senátu), nejsou v rámci NS zcela autonomními jednotkami. Jsou podřízeny mechanismům vnitřní korekce a koordinace, jež spadají pod rozhodování velkých senátů, kolegií nebo pléna. Senáty se tedy zabývají skutkově a právně konkrétně vymezenými věcmi, na rozdíl od abstraktních otázek výkladu práva. Senát však nemůže libovolně měnit ustálenou judikaturu NS. Musel by k tomu mít závažný důvod s dostatečně kvalitním odůvodněním, které by velký senát, kolegium nebo plénum schválilo. Tento mechanismus tedy v důsledku podporuje právní jistotu a předvídatelnost rozhodování.

V důsledku novely, kterou přinesl zákon č. 438/2024 Sb., došlo ke změně zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, a NS působí také jako odvolací kárný soud. Je tomu tak v řízeních týkajících se soudců.[85] O těchto odvoláních rozhoduje v senátech složených z předsedy, jeho zástupce, 4 soudců a 2 přísedících. Stejně jako u vrchních soudů jsou přísedící z řad právnických stavů, konkrétně zde jimi jsou 2 advokáti.[86] Rozhoduje se na základě principu většiny, přičemž při rovnosti hlasů má rozhodující váhu hlas předsedy.[87]

3.1.1.4 Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud je vrcholným orgánem v oblasti správního soudnictví, jenž poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob.[88] SŘS zřídil tento článek soudní soustavy zejména k druhostupňovému rozhodování ve správním soudnictví, a to o kasačních stížnostech proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů.[89] Veškerou rozhodovací činnost vykonávají profesionální soudci, jak uvádí § 13 odst. 4 SŘS. Ve všech těchto zmíněných situacích rozhodují senáty, které mají různá složení.

Ustanovení § 16 SŘS popisuje jejich složení. Dělí soudní sbory na senáty a rozšířené senáty. Klasické senáty jsou tříčlenné, nebo sedmičlenné. Sedmičlenné senáty rozhodují ve věcech volebních, místního a krajského referenda, politických stran a politických hnutí a v řízení o kompetenčních žalobách. V ostatních případech rozhodují právě tříčlenné senáty.[90]

[85] Srov. ustanovení § 5a odst. 1 zákona č. 7/2002 Sb.
[86] Srov. ustanovení § 5c zákona č. 7/2002 Sb.
[87] Srov. ustanovení § 21c zákona č. 7/2002 Sb.
[88] *Nejvyšší správní soud – O soudu – Obecné informace*. In: Nejvyšší správní soud [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: https://www.nssoud.cz/o-soudu/obecne-informace.
[89] Ibid.
[90] Srov. ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) SŘS.

Pokud však senát při rozhodování konkrétního případu dospěje k jinému právnímu názoru, než byl dříve NSS vysloven, nebo opakovaně dospěje k odlišnému názoru, na jehož základě správní orgány rozhodují, postoupí věc k rozhodnutí rozšířenému senátu.[91] V první situaci jde o konflikt v rámci judikatury NSS a v druhém případě jde o nesoulad mezi výkladem NSS a výkladem správních orgánů. Rozšířený senát má také různé složení. Ve výše přímo vyjmenovaných případech, se věc postupuje rozšířenému senátu složenému z 9 soudců. V ostatních případech se věc postoupí rozšířenému senátu v počtu 7 soudců.[92]

Mechanismus postupu případů v případě neshod uvnitř instituce je opět jednou z forem, která přispívá k stabilitě soudního rozhodování, a tedy i k předvídatelnosti práva pro společnost. Postoupením případů se posiluje role rozšířeného senátu jako sjednocovací autority, která vytváří výkladové rámce pro klasické senáty. Rozšířený senát však vystupuje také jako interpretační autorita ve vztahu k veřejné správě a je pojistkou, která chrání legitimní očekávání adresátů veřejné správy.

Specifickým typem senátu, který zde v důsledku zmíněné novely stejně jako u NS působí, je odvolací kárný senát. NSS rozhoduje v těchto senátech o odvoláních v řízeních ve věcech soudců NS, soudců rozhodujících ve správním soudnictví (mimo soudce NSS), státních zástupců a soudních exekutorů.[93] Složení tohoto senátu je následující: předseda, jeho zástupce, 4 soudci a 2 přísedící. Přísedící opět nepředstavuje veřejnost, nýbrž jde o příslušníky stavu advokátního, exekutorského a státní zástupce NSZ.[94] Stejně jako tomu je u NS, rozhoduje senát většinou hlasů, kdy v případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.[95]

Na rozdíl od NS zde působí ještě tzv. sjednocující kárný senát, jemuž se postupují věci, u nichž odvolací kárný senát dospěje k odlišnému právnímu názoru, než jaký byl dříve judikován.[96] Dle důvodové zprávy k zákonu je jeho náplní sjednocovat kárnou judikaturu.[97] Tento senát je složen z 6 členů – předsedy, jeho zástupce a 4 soudců – z nichž 3 jsou soudci NS a 3 jsou soudci NSS.[98] Funkce předsedy je opět primárně řídící. Senát rozhoduje opět principem

[91] Srov. ustanovení § 17 odst. 1 a § 18 odst. 1 S§ 17 odst. 1 a § 18 odst. 1 SŘS.
[92] Srov. ustanovení § 16 odst. 3 SŘS.
[93] Srov. ustanovení § 5a odst. 2 zákona č. 7/2002 Sb.
[94] Srov. ustanovení § 5c zákona č. 7/2002 Sb.
[95] Srov. ustanovení § 21c zákona č. 7/2002 Sb.
[96] Srov. ustanovení § 21e zákona č. 7/2002 Sb.
[97] *Důvodová zpráva k zákonu č. 438/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 05.06.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=233871.
[98] Srov. ustanovení § 5d odst. 1 a 2 zákona č. 7/2002 Sb.

většiny, kdy při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.[99] Zajímavá je zde možnost uvést v protokolu o hlasování odlišné stanovisko, které může být připojeno k rozhodnutí. U tohoto typu kárného senátu se poté rozhodnutí vyhlašuje ve Sbírce zákonů.[100]

3.1.2 Dílčí shrnutí

Závěrem lze konstatovat, že české pojetí funkce profesionálních soudců je založeno na sofistikovaném souboru vstupních a udržovacích mechanismů, jejichž cílem je garantovat vysokou úroveň odborné způsobilosti, nestrannosti a morální integrity. Přísně definované věkové a kvalifikační požadavky, povinná odborná praxe, absolvování justiční zkoušky, psychologické hodnocení a výběrová řízení vytvářejí vysoce selektivní proces nominace do soudcovského taláru.

Struktura rozhodovací činnosti soudců profesionálů se opírá o tříčlenné senáty napříč jednotlivými články soudní soustavy, jež se zabývají jednak odvolací agendou, na vrcholných instancích jsou doplněny o kárné a rozšířené senáty. Mechanismus fungování podtrhuje princip kolektivního rozhodování na soudech vyšších instancí. Předseda vykonává přípravné úkony, které nezakládají rozhodnutí ve věci, a zároveň je odpovědný za dané rozhodnutí. O meritu sporu se rozhoduje kolektivním hlasováním, přičemž k přijetí závěru je zapotřebí většina hlasů.

Současně je však třeba upozornit na poměrnou komplexitu tohoto systému, která se projevuje v rozmanitosti vnitřních organizačních mechanismů (např. rozvrhy práce nebo losování členů do kárných senátů) a dále i v přechodech mezi různými typy senátů působících na vyšších instancích a zajišťující oporu jednotnosti soudních výkladů. Z tohoto důvodu se bude tematická analýza po právní části věnovat praktickým otázkám spojeným s organizací fungování na soudu, a to se zaměřením na postavení předsedy. Senáty s přísedícími mohou být z principu odlišné, a rovněž se může lišit pozice předsedy. Tematická analýza se z části zaměří i na tuto problematiku.

3.2 Soudní senáty s laickým prvkem

Druhý typ senátů, které lze v soudním systému ČR identifikovat, jsou senáty, v nichž se kromě soudce z povolání na rozhodování podílejí také osoby, které často nemají právnické vzdělání a nevykonávají soudcovskou profesi jako své hlavní zaměstnání. Senátní rozhodování je tak obohaceno o tzv. laický prvek – přísedící. Jejich postavení je oproti tzv. soudcům z lidu

[99] Srov. ustanovení § 5f odst. 1 a 2 zákona č. 7/2002 Sb.
[100] Srov. ustanovení § 5f odst. 3 a 4 zákona č. 7/2002 Sb.

působícím za komunistického režimu odlišné – tehdejší úprava předpokládala zjednodušení soudního řízení a jeho větší srozumitelnost pro laiky. Zjednodušeně řečeno dříve platilo, že senát okresního soudu byl složen z 1 soudce profesionála a 2 laických soudců. Přehlasování právního odborníka nebylo ojedinělé.[101] V současné podobě jsou přísedící vybíráni z řad dobrovolně se ucházejících se o tento post. Nejsou v pracovní poměru k soudnímu aparátu, a proto svým způsobem stojí mimo soudní soustavu.[102]

V tento moment stojí za to vymezit, kdo je onen přísedící. Přísedícím se dle § 60 odst. 1 ZSS může stát státní občan ČR, který je plně svéprávný a bezúhonný, a pokud jeho zkušenosti a morální vlastnosti zaručují, že bude funkci vykonávat řádně. Přísedící do své funkce není jmenován po splnění všech podmínek jako soudce, je do funkce volen a jeho funkční období trvá 4 roky.[103] V porovnání se soudcem je jeho funkce časově ohraničena. Ustanovování do funkce počíná kandidaturou, která spočívá ve vyplnění dotazníku na příslušném odboru zastupitelstva[104], protože volebním orgánem je právě zastupitelstvo, jehož členové zároveň kandidáty navrhují.[105] Zemanová v komentáři k ZSS uvádí, že praxe u voleb přísedících bývá spíše taková, že obvykle samotný soud aktivně oslovuje a motivuje možné kandidáty, aby se přihlásili u zastupitelstva. Jinými slovy – iniciativa zpravidla nevychází od občanů, ale od soudu, který hledá vhodné kandidáty pro tuto roli. Dále uvádí, že tento problém je dán právě nedostatkem přísedících a toto téma je dlouhou dobu diskutováno.[106] Velkou změnu přinesla novela ZSS[107] účinná od 1. 1. 2025, v jejímž důsledku došlo k redukci senátů s přísedícími. Přísedící tak nově působí jen v určitých typech senátů u krajských soudů.[108] K situaci před a po novele bude níže několik řádků věnováno.

Funkce přísedícího je považována za veřejnou funkci, z této podstaty vyplývá neslučitelnost s některými funkcemi.[109] Výslovný zákaz výkonu určitých činností je oproti soudci mnohem menší. Lze mít tedy za to, že na jedné straně je přísedící uznáván jako veřejný činitel s odpovědností a etickými nároky, které na druhé straně odpovídá respekt k jeho roli

[101] KÜHN, Zdeněk. *Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?* [online] [cit. 05.06.2025]. Dostupné z: https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html.
[102] PROUZA, Daniel a HÁJEK, Michal. *Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přísedící ano či ne?* Trestněprávní revue. roč. 2010, č. 7, s. 203.
[103] Srov. ustanovení § 61 odst. 2 ZSS.
[104] LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*. 2020, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 41.
[105] Srov. ustanovení § 64 odst. 1 a odst. 2 ZSS.
[106] ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Komentář*, s. 87–89.
[107] Srov. zákon č. 319/2024 Sb.
[108] Srov. ustanovení § 31 odst. 2 písm. a) ZSS.
[109] Srov. ustanovení § 74 ZSS – Je neslučitelná s funkcí člena komory Parlamentu.

občanského zástupce, který není vázán stejnými profesními standardy jako soudce z povolání. Stejně jako soudce musí být nezávislý, nestranný a má chránit důstojnost funkce.[110] Za výkon funkce přísluší náhrada dle § 93 ZSS. Zemanová poukazuje na čestnost funkce, v jejímž důsledku za výkon nenáleží odměna. Jsou však kompenzovány nezbytné náklady, které minimálně alespoň pokrývají náhradu příjmu ze zaměstnání, který přísedícímu v důsledku účasti na jednání ušel, výdaje spojené s jeho účastí na jednání (př. cestovné) a vyhláška č. 44/1992 Sb., o náhradách za vykonávání funkce přísedícího[111] stanoví paušální náhradu 500 Kč za den. Je zajímavé, že při porovnání se zněním, které platilo od 1. 1. 1996 až do 31. 12. 2024 byla paušální náhrada pouze ve výši 150 Kč za jednací den. Pokud přísedící může být přítomen u jednání 20 kalendářních dnů, jak stanoví § 65 odst. 1 ZSS, vypočtená paušální náhrada může být v maximální výši 10 000 Kč za kalendářní měsíc. Tato částka však nemusí odpovídat čisté výši náhrady, neboť je třeba zohlednit odvody na daních a pojistném. Je možné se ptát, jestli je tato odměna dostatečná v porovnání s nastíněným výkladem platu soudců v části 3.1. Tento stav může mít vliv i na celkovou dynamiku senátního fungování s přísedícími. Pokud přísedící vykonává tuto činnost navíc ke svému zaměstnání a jeho náhrada za strávený čas na případu se rovná pouze reálně strávenému času na jednání, je zřejmé, že čas nad rámec těchto jednání nebudou chtít investovat do studia spisů. Z tohoto důvodu se více nechají vést předsedou.

ZSS klade na přísedící spoustu nároků, mimo jiné i požadavek nezávislosti. Z právní úpravy však nevyplývá jednoznačně, jak stát podpoří nezávislý výkon funkce přísedícího, pokud tuto funkci označuje za čestnou a spojuje ji s finanční náhradou, jejíž výše je relativně nízká. Spíše se zdá, že stát spoléhá na to, že se o funkci bude ucházet morálně a hodnotově založená osoba, jež svůj čas naplní službou soudní moci. Je otázkou, zda toto lze očekávat, když stát naopak aktivně nečiní žádné kroky, aby funkci přísedícího zatraktivnil.[112] A v neposlední řadě si lze klást také otázku, zda převyšují pozitivní aspekty[113] tohoto institutu pro demokratický stát, i když, jak z dat vyplývá, je o funkci přísedících stále menší zájem. Je

[110] Srov. ustanovení § 79 ve spojení s ustanovením § 80 odst. 1 ZSS.
[111] ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Komentář*, s. 150–153.
[112] STONJEK, Patrik. *Specifika pracovněprávních sporů*. 2024, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra teorie práva a právních učení, s. 121 – k tomu Stonjek dodává, že informace o předpokladech funkce a její náplni by přísedící měli „získat před tím, než se jimi stanou, aby ještě jako zájemci o výkon funkce přísedícího mohli učinit informované rozhodnutí o tom, jestli jsou ochotní a schopní tuto funkci řádně vykonávat. Veškeré tyto informace jsou sice dohledatelné, neboť jsou obsažené v právních předpisech, ale je otázkou, jestli by nebylo vhodnější, aby byly součástí krátké brožury – jednoho materiálu sepsaného uživatelsky přívětivějším jazykem bližším běžným přísedícím v podobě právních laiků.“.
[113] LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*, s. 2 – kde uvádí několik argumentů pro laický prvek v justici – „součinnost osob nezávislých na státu, zvýšení legitimity a transparentnosti rozhodování, demokratická kontrola soudní moci, výchova občanů k demokracii, zvýšení důvěry občanů ve spravedlivost řízení, korekce justičních stereotypů a vnesení vnějšího pohledu na věc“.

to možná nutný, fakultativní nebo zbytečný prvek v soudním systému, kterého by se mohli účastnit pouze soudci z povolání. Následující řádky budou věnovány fungování senátů s přísedícími.

3.2.1 Krajské soudy

Momentálně přísedící působí v trestních senátech krajských soudů, pokud rozhodují jako soudy prvního stupně, a to ve složení senátu v poměru 1 soudce profesionála a 2 přísedících.[114] Předsedou takových senátů je vždy soudce profesionál.[115] ZSS se v textu nevyjadřuje k samotnému postavení přísedících v rámci senátu, což ponechává na jednotlivých procesních předpisech – v tomto případě na TŘ. Trestní procesní předpis výslovně nestanoví, že členové takového senátu jsou si rovni. Toto lze dovozovat z úpravy v § 127 odst. 2 a 3 TŘ, jež stanoví, že senát rozhoduje většinou hlasů a každý jeho člen hlasovat musí. Logicky tak všechny hlasy musí mít stejnou hodnotu, takže i postavení všech členů má být rovnocenné.[116] Lze souhlasit s tvrzením Lajska, že taková úprava může působit dojmem, že zákonodárce opomněl výslovně stanovit váhu hlasů jednotlivých členů senátu. S ohledem na složení senátu, který netvoří 3 znalci práva, by bylo možná na místě jasně vymezit, aby se předešlo případným problémům. Tento nedostatek může působit jako legislativní opomenutí a vzbuzovat pochybnosti o tom, zda je hlas přísedícího skutečně rovnocenný s hlasem soudce profesionála. Z hlediska kolektivního rozhodování by bylo vhodné, aby zákonodárce do právní úpravy výslovně zakotvil, že všichni členové senátu – včetně přísedících – mají při hlasování rovné postavení. Takové ustanovení by nejen posílilo důvěru v nestrannost a spravedlivost rozhodování, ale také zamezilo jakýmkoliv pochybnostem ze strany adresátů právních norem ohledně váhy jednotlivých hlasů v senátu.

Z uvedeného vyplývá, že přísedící společně se soudci vykonávají rozhodovací činnost. To tedy znamená, že nemají pravomoc samostatně rozhodovat, ale pouze se podílejí na rozhodování. Nelze tak vytvořit například samostatný senát složený pouze z přísedících.[117] Oproti postavení všech členů takového senátu se ale zákon jasně vyjadřuje k tomu, jak má vypadat rozhodování, konkrétně jak má vypadat hlasování takového orgánu. Přísedící mají hlasovat před soudci a mají také hlasovat mladší před staršími, přičemž předseda tedy logicky

[114] Srov. ustanovení § 31 odst. 2 písm. a) ZSS.
[115] Srov. ustanovení § 31 odst. 3 ZSS.
[116] LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*, s. 48.
[117] PROUZA, Daniel a HÁJEK, Michal. *Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přísedící ano či ne?*. s. 201–208.

hlasuje vždy jako poslední.[118] Přísedící v závěru hlasují jak o skutkové stránce věci, tak i o právním hodnocení.[119]

Přísedící mohou být, stejně tak jako členové senátu složeného ze soudců profesionálů, předsedou pověřeni provedením jednotlivých důkazů nebo úkonů.[120] Dále mají přísedící i pravomoc klást otázky při dokazování osobám vyslýchaným.[121] Lajsek předkládá argument, proč by přísedící neměl být pověřován prováděním důkazů jako člen senátu. Uvádí, že provádění důkazů a úkonů má svá procesní pravidla, která přísedící nemusí dopodrobna znát. Je ale možné připustit případy, kdy přísedící je odborníkem v konkrétním oboru, který se týká daného případu a v otázkách skutkového stavu může mít větší kompetence.[122]

Lze usuzovat, že důvodem pro zachování institutu přísedících v konkrétně vymezených řízeních je snaha obohatit soudní rozhodování o laický, mimoprávní prvek, jenž reprezentuje pohled širší společnosti a přispívá k legitimizaci výkonu soudní moci. Mimoprávní charakter přísedících nelze chápat absolutně, neboť právní úprava výslovně nevylučuje, že se přísedícím může stát i osoba právně vzdělaná.[123] Současně není nikde explicitně stanoveno, že se přísedícím může stát jen osoba pracující v jiném oboru než v justici. Přísedící do jednání může vnést jiný pohled, který by odborníka na soudní řízení ani nemusel napadnout, a to z různých úhlů pohledu.

3.2.2 Soudní senáty s laickým prvkem před rokem 2025 a důvody změny

Soudní senáty s přísedícími před změnou, kterou přinesla ona zmíněná novela zákona s účinností od 1. 1. 2025, působily ještě na okresních a obvodních soudech. ZSS ve znění účinném do 31. 12. 2024 konkrétně v § 34 uváděl, že rozhodovací činnost okresních soudů vykonávají soudci a přísedící, a dále v § 35 odst. 2 stanovil, že senáty okresních soudů jsou složeny z předsedy jako soudce profesionála a 2 přísedících. Tyto senáty působily hned ve 2 specializacích, a to v řízeních týkajících se pracovněprávních sporů a v řízeních trestních, pokud nerozhodoval případ samosoudce. Jejich složení bylo taktéž v počtu 1 soudce profesionál a 2 přísedící. Začátek roku 2025 však nepřinesl absolutní pozastavení působení těchto senátů

[118] Srov. ustanovení § 127 odst. 4 TŘ.
[119] LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*, s. 48.
[120] Srov. ustanovení § 203 TŘ.
[121] Srov. ustanovení § 215 odst. 1 TŘ.
[122] LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*, s. 49–50.
[123] Z rozhovoru se soudcem 5: *„… protože přísedící jsou většinou právní laici (mohou to být však i právníci) …“.*

a senáty, kterým byly přiděleny případy ještě před rokem 2025, tato řízení dokončí ve stejném složení.[124]

Ministerstvo spravedlnosti, jako hlavní iniciátor změny, prosadilo vládní návrh se záměrem zefektivnit soudní rozhodování. Tento důvod rovněž uvedla poslankyně Zuzana Ožanová, která se stala zpravodajkou návrhu na změnu, jak je uvedeno ve stenozáznamu schůze Poslanecké sněmovny ČR ze dne 7. 2. 2024 k sněmovnímu tisku 598. Novela zákona byla součástí tzv. Antibyrokratického balíčku II., jehož cílem bylo snížení nadmíry byrokratické a administrativní zátěže, a to nejen pro oblast soudnictví.[125] Z průběhu diskusí v Poslanecké sněmovně ČR, zachycených ve stenozáznamech z jednání 7. 2., 21. 5. a 26. 6. 2024[126], je patrné, že prosazení této změny nebylo jednoduché. Mezi důvody pro zrušení byla zmiňována také úspora ve státním rozpočtu, z něhož se pokrývají náhrady přísedícím za výkon funkce. Naopak častým argumentem pro zachování institutu v nezměněné podobě byla absence důkladné analýzy jeho významu pro soudní systém. V konečné fázi legislativního procesu dokonce prezident ČR uplatnil právo veta a své rozhodnutí odůvodnil argumenty nekoncepčnosti a nedostatečným odůvodněním změny, rovněž poukázal i na neobvyklost takové změny v kontextu evropské právní úpravy.[127]

Nelze než souhlasit s tím, že návrh změny měl být důkladněji odůvodněn a lépe propracován, včetně odstranění vytýkaných nedostatků.[128] Je pravdou, že z dostupných dat se dá vypozorovat klesající atraktivita funkce přísedícího.[129] [130] Laický prvek v justici měl a má dlouhodobou tradici, a to nejen u nás, ale i v jiných evropských státech. Závěrem lze uvést myšlenku, že při tak zásadní změně bylo na místě zpracovat kvalitní analýzu, která mohla vzít v potaz, mimo redukci účasti laiků na soudním rozhodování v takovém rozsahu, variantu možné

[124] PASEKOVÁ, Eva. *Přísedící začínají mít u soudů výrazně menší uplatnění*. In: Česká justice [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://www.ceska-justice.cz/2025/01/prisedici-zacinaji-mit-u-soudu-vyrazne-mensi-uplatneni/.

[125] *Programové prohlášení vlády ČR ze dne 6. ledna 2022*. In: Vláda České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/.

[126] *Stenozáznamy z jednání Poslanecké sněmovny ze dne 7. 2. 2024, 21. 5. 2024 a 26. 6. 2024*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 11.08.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/092schuz/s092048.htm#r1, https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/103schuz/s103022.htm#r4, https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/108schuz/s108052.htm#r5.

[127] *Sněmovní tisk 598*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=598&O=9.

[128] Soudce 5 v rozhovoru uvedl: *„Nebyla žádná debata, ono se to víceméně propašovalo do znění zákona. Byl velký tlak i z vedení našeho soudu.“*

[129] VISINGER, Radek. *Soudní dohled*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-289-6. s. 14–15.

[130] *Výroční statistická zpráva za rok 2023 - Ministerstvo spravedlnosti ČR*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/msp/ceske_soudnictvi_2023-1.

větší reformy institutu přísedících.[131] Z rozpravy legislativců, která nad tématem probíhala, tato varianta však nebyla vůbec zvažována. Dále si dovolím souhlasit se závěry Frischmanna, který uvádí, že s kritikou pojetí přísedících je možné souhlasit, ale nedostatky nejsou dostatečným odůvodněním pro to, aby přísedící v rozhodování pracovněprávních sporů byli vyloučeni, a to s ohledem na potenciál tohoto institutu. Dodává, že jediné východisko, které by mohlo naplnit jejich potenciál je systémová a parametrická změna.[132] Výrazně jednodušší je však účast na rozhodování omezit[133] než se zamýšlet nad tím, jak řešit problémy s nimi spojené.

3.2.3 Negativní a pozitivní aspekty institutu přísedících

Negativa jsou z převážné většiny spojena s fungováním senátů. To vyplývá i z debat odborné veřejnosti a postojů soudců. Polák ve svém článku odkazuje na průzkum, který pro účely důvodové zprávy provedlo Ministerstvo spravedlnosti na soudech a je uveden pod č. j. 607/2010-LOSP/7, a jehož předmětem byly dotazy na spolupráci s přísedícími. Z tohoto průzkumu vyplynulo následující:

- o výkon funkce přísedících není dlouhodobě zájem;
- řada k funkci přistupuje liknavě a nedostavuje se na jednání, která je pak nutné odročovat;
- jsou převážně pasivní, jejich postavení je tak spíše formální;
- nejsou dostatečně odborně vzděláni a předseda musí přísedící před samotným jednáním seznámit s právní úpravou a judikaturou týkající se konkrétní věci;
- soudce nemůže vydat žádné rozhodnutí jako např. připuštění změny žaloby atd. sám, ale vše se musí rozhodovat v senátu;
- přísedící mohou svým vystupováním podrývat i vážnost senátu a snižovat důvěru veřejnosti v soudní systém.[134]

Dále jsou jako negativní aspekty institutu přísedících uváděny:

- nekladou se na ně prakticky žádné nároky na vzdělání;

---

[131] Prezident Soudcovské unie, Libor Vávra, se v rámci diskusního čtvrtku nad trestním právem, který proběhl na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy, vyjádřil k institutu přísedících v tom smyslu, že jsou „nejlepšími příteli soudu“ a není na místě institut přísedícího považovat za obtěžující prvek. Pro absolutní zrušení účasti laiků na soudním rozhodování se nevyjádřil, jelikož vidí jejich přínos takový, že dokáží do uzavřeného justičního systému přinést jiný pohled. – K tomu *Laický prvek v rozhodování v trestním řízení*. Diskusní čtvrtky nad trestním právem dne 7. března 2024. Dostupné z: https://www.epravo.cz/eshop/diskusni-ctvrtky-nad-trestnim-pravem-online-zive-vysilani-7-3-2024-978.html?action=d07f57df.

[132] FRISCHMANN, Petr. *Laický soudce – historický relikt či funkční garant pracovněprávní ochrany?* Fórum sociální politiky: odborný recenzovaný časopis. 2021, č. 5, s. 33.

[133] Zrušit jejich účast na rozhodování na okresních či obvodních soudech.

[134] POLÁK, Pravoslav. *Pseudoreforma senátního rozhodování*. Trestněprávní revue. 2011, roč. 2011, č. 3, s. 84–86.

- neodbornost z hlediska projednávané věci, protože nemají povinnost se před jednáním soudu seznámit se spisovým materiálem;
- problémy se zajištěním účasti přísedících, protože o výkon této funkce není ze strany občanů větší zájem;
- relativní finanční nákladnost institutu.[135]

Naopak jedním z hlavních argumentů, proč laici mají v rozhodovacím procesu důležité postavení, je legitimizace a demokratizace soudnictví, to jsou ovšem teoretické důvody. K praktickým přínosům se vyjádřil příkladem Šabata a uvedl, že v jejich působení jsou velké výhody jako:

- účast právního odborníka a laika může přinést spojení normativního posouzení věci s lidskostí, empatií, etikou;
- prosazení zdravého lidského pohledu na souzenou věc;
- vtažení veřejnosti do jednání a minimalizace námitek proti justici.[136]

Z výzkumu Fraňkové také vyplynulo, že v momentě, kdy se předseda zabývá protokolací, přísedící má více prostoru pozorovat nonverbální komunikaci stran. V momentě, kdy se diskutuje o rozhodnutí, přísedící může mít jiný pohled na věc, nebo také zkušenosti ze zaměstnání apod.[137] Kühn uvádí, že základním nebezpečím, které vidí v justici je její uzavření před veřejností a také odklon do světa zcela nesrozumitelných formulí.[138] Skutečné riziko tak lze spatřovat ve ztrátě srozumitelnosti a otevřenosti justice vůči veřejnosti. Hrozbou je komunikace jazykem natolik odborným a formálním, že mu běžný občan nerozumí. V celkovém důsledku tak veřejnost může ztrácet důvěru v justici a může mít pocit, že právo nerozumí lidem a lidé nerozumí právu. K tomu lze doplnit argument, že souzení je pragmatickým, nikoliv vědeckým úkolem.[139] Přísedící se dostávají do přímého kontaktu s výkonem soudnictví, a mohou tak být lépe vybaveni k vytváření vlastních názorů na právní systém. Vyprávěním o svých zkušenostech s výkonem soudnictví rodině, přátelům nebo

[135] PROUZA, Daniel a HÁJEK, Michal. *Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přísedící ano či ne?*. s. 201–208.
[136] ŠABATA, Karel. *Mají být zrušeni přísedící?* Soudce [online] [cit. 20.07.2025]. roč. 2011, č. 9. Dostupné z: https://next.codexis.cz/literatura/LT39592
[137] FRAŇKOVÁ, Klára. *Laičtí přísedící: Výhoda, nebo brzda pracovněprávního soudnictví?*. 2024, Studentská vědecká odborná činnost, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 33–34.
[138] KÜHN, Zdeněk. *Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?*.
[139] DIESEN, Christian. *The advantages and disadvantages of lay judges from a Swedish perspective*. Revue internationale de droit pénal [online]. [cit. 02.07.2025]. 2001, roč. 72, č. 1–2, s. 357. Dostupné z: https://www.cairn.info/load_pdf.php?ID_ARTICLE=RIDP_721_0355&download=1.

známým mohou své zkušenosti šířit do společnosti, a to v konečném důsledku může přinést podněty pro diskusi v širší veřejnosti.[140]

Hlavním předmětem práce není hodnocení potřebnosti laického prvku v soudním systému, proto negativní a pozitivní aspekty nebudou dále rozvíjeny. Toto hodnocení navazuje a rozvíjí výše zmíněnou myšlenku o tom, zda převyšují pozitivní aspekty a esenciální náležitosti institutu přísedících v souvislosti s klesajícím zájmem o výkon funkce. Argumenty z výše nastíněného a pokrývající negativní stránku spíše vyznívají jako systémové chyby, které s sebou přináší nefunkčnost senátu složeného ze soudce profesionála a přísedících. Fraňková uskutečnila výzkum v roce 2024, ve kterém se dotazovala soudců a přísedících rozhodujících pracovněprávní spory. Z něj vyplynulo, že 72 % z dotazovaných soudců se na přínos přísedících a na zachování či zrušení jejich působení nikdo před legislativní změnou, která byla přijata v roce 2024, nedotazoval.[141] Některá data z tohoto výzkumu již byla výše využita, a dále budou částečně využita pro srovnání v tematické analýze. Výsledky tohoto výzkumu mohou naznačovat, že kvalitní analýza institutu přísedících nebyla doposud zpracována. Odkázala bych na Vávru, který v jednom ze svých vyjádření uvedl, že určité omezení laického prvku je nezbytné, ne však jeho většinové zrušení.[142]

Je možné otevírat debatu nad současným pojetím. Pro kvalitní zhodnocení však ještě neuplynula dostatečně dlouhá doba, proto by analýza aktuální situace mohla být pouze polemikou.

3.2.4 Dílčí shrnutí

Institut přísedících představuje specifický prvek českého soudnictví, který umožňuje zapojení laické veřejnosti do rozhodovací činnosti soudů. Přísedící nejsou soudci z povolání a nemusí být právnicky vzděláni. Jejich účast v senátech má zajistit, aby rozhodování soudů nebylo výlučně odbornou záležitostí, ale aby reflektovalo i hodnoty a postoje širší veřejnosti.

Současná podoba institutu přísedících vyvolává řadu otázek nejen z hlediska jeho funkčnosti, ale i legitimity. Ačkoli je výkon funkce přísedícího nadále považován za projev

[140] MALSCH, Marijke. *Democracy in the courts: lay participation in European criminal justice systems*. Farnham, England Ashgate, 2009, s. 2.
[141] FRAŇKOVÁ, Klára. *Laičtí přísedící: Výhoda, nebo brzda pracovněprávního soudnictví?*, s. 12.
[142] VÁVRA, Libor. *Laický prvek v rozhodování v trestním řízení.* Diskusní čtvrtky nad trestním právem. Kulatý stůl. 7. března 2024. Právnická fakulta Univerzity Karlovy [online] [2.7.2024] Dostupné z: https://www.epravo.cz/eshop/diskusni-ctvrtky-nad-trestnim-pravem-online-zive-vysilani-7-3-2024-978.html?action=d07f57df.

občanské angažovanosti, v praxi se potýká s nízkým zájmem veřejnosti, nedostatečným finančním ohodnocením a obecně slabou motivací pro výkon této činnosti.

Přesto nelze opomenout jeho společenský přínos – zejména v oblasti posilování důvěry veřejnosti v justiční systém a zajištění plurality názorů při rozhodování ve věcech, jež mohou mít závažný dopad na základní práva jednotlivců. Možná je na místě si při hodnocení institutu přísedících v soudním systému nejprve definovat důvod, proč laický prvek máme a jakou roli mu chceme přisoudit, aby diskuse nad tímto institutem byly více jasné.

3.3 Shrnutí k soudním senátům

Soudní senáty v ČR lze rozdělit na dvě základní skupiny – *senáty složené výhradně z profesionálních soudců* a *senáty s tzv. laickým prvkem*, tedy přísedícími.

Senáty složené z profesionálních soudců představují základní a převažující model rozhodování v soudním systému. Jsou tvořeny právními odborníky, kteří prošli složitým a náročným výběrovým procesem. Tito soudci vykonávají svou funkci s vysokou mírou odborné, morální a osobnostní odpovědnosti. Struktura jejich rozhodovací činnosti je založena na kolektivním rozhodování primárně ve tříčlenných senátech, jejichž předseda řídí práci daného senátu a zároveň může činit přípravné úkony. Klíčová rozhodnutí však činí senát jako celek na základě většinového hlasování. Na vyšších instancích – vrchních, nejvyšších a nejvyšších správních soudech – se tento model dále rozšiřuje o specializované formace, jako jsou kárné nebo rozšířené senáty, jejichž cílem je zajistit jednotnost a kvalitu rozhodování.

Senáty s přísedícími zahrnují vedle soudce profesionála také laické členy – přísedící. Ti nemusí být právníky z povolání a nevykonávají soudcovské povolání jako hlavní profesi. Do funkce jsou voleni zastupitelstvy obcí na základě doporučení nebo vlastní kandidatury. Přísedící plní funkci zástupců veřejnosti v soudnictví, čímž dodávají rozhodování určitou míru legitimity.

Závěrem lze konstatovat, že oba modely senátů – profesionální i s přísedícími – zaujímají specifické a nenahraditelné postavení v rámci systému soudní moci. Zatímco profesní složení senátů zajišťuje vysokou odbornou kvalitu, účast přísedících může přispět k širšímu pohledu na posuzované případy, zejména v trestních věcech. Složení senátů s laickým prvkem však vyžaduje odlišné rozdělení kompetencí a přístup k vedení řízení ze strany předsedy.

4. Tematická analýza fungování soudních senátů

Předestřená právní analýza posloužila k detailnímu popisu teoretické úpravy, která se vztahuje k fungování senátů obecně. V některých částech je však právní úprava strohá a ponechává některé úkony v soudním řízení na vůli předsedy. Detailně se právní úprava ani nevěnuje organizaci práce uvnitř těchto soudních týmů. Z tohoto důvodu se tematická analýza zaměřuje na poznatky z praxe a přináší hlubší vhled do skutečného fungování soudních senátů. Aspekty spojené s kolektivním rozhodováním jsou mimo předepsané procesy v justičním systému také ovlivněny mezilidským přístupem. Soudy jsou jako jiné instituce pracovním prostředím a dochází zde k navazování pracovních vztahů, které žádná právní úprava nemůže přímo vymezit. Řádky níže tedy doplňují slova zákona o reálný pohled na fungování. Proto tato kapitola bude primárně vycházet z rozhovorů se soudci, kteří jsou členy soudních senátů soudců profesionálů.

Některá pravidla fungování se mohou jevit v praxi jako těžko aplikovatelná a je spíš na místě nechat prostor pro přirozený vývoj. Jak uvedl jeden ze soudců, když mu byla v rozhovoru položena otázka směřující k teoretickému pravidlu hlasování o rozhodnutí, kdy nejprve hlasuje nejmladší a zároveň předseda hlasuje naposledy:

„Je to formalizované pravidlo a absurdní, přitom proces je naprosto jednoduchý. Když jsou v senátě tři lidi, tak je úplně jasné, k čemu se dospěje. Byla to asi snaha vysvětlit, jaký výsledek má být, tomu rozumím.“[143]

Právní analýza výše byla vyložena takto komplexně právě z toho důvodu, že senáty nerozhodují v našem soudním systému na nemalém počtu soudních článků a také nemají jen jedinou variantu složenou v podobě například ze 3 členů. Bylo tímto poukázáno na to, že se objevují v roli přezkoumávajícího předešlého postupu a z jejich pojetí je tak patrné, že se primárně klade důraz na odbornost. Mimoprávní aspekty, jako je například práce v týmu, však právní úpravou nelze popsat, a přitom jde o důležité prvky. *„Záleží vlastně i na atmosféře v senátu, respektive na lidech, kteří se sejdou“*, jak uvedl jeden ze soudců.[144] Tyto mimoprávní aspekty hrají roli i v druhém typu senátu složeného z profesionála a přísedících, obzvlášť pak u pozice předsedy.

[143] Uvedl soudce 5 v rozhovoru.
[144] Uvedla soudkyně 1 v rozhovoru.

Pro kvalitní zpracování bylo důležité zvolit úzkou problematiku. Z tohoto důvodu byl vybrán úsek soudů, na kterém dochází poprvé k přezkumu již vydaného rozhodnutí, procesu jeho vydání a soudní senáty soudců profesionálů se zde objevují poprvé. Nebylo však opomenuto ani prostředí senátů s přísedícími.

Na úvod je ještě zapotřebí zmínit, že senáty soudců profesionálů, v nichž oslovení soudci působí, jsou složeny ze 3 členů. Právní úprava rozlišuje mezi předsedou senátu a členy senátu. Z rozhovorů vyplynulo, že členové senátu mohou mít různá označení. Obecně je pozice nazývána pojmem „votant“, jakožto hlasující člen. Pokud je v postavení osoby odpovědné za přípravu spisu (př. pročtení, vytvoření právního názoru, vyložení ostatním apod.), jeho pozice se nazývá „referent“.

V závěru úvodní části této kapitoly si dovolím ještě vysvětlit pojmy, které se v textu a v citacích rozhovorů objevují. Prvním z nich je tzv. „sběrný spis“. Jde o spis, který se zakládá na odvolacím úseku a jeho součástí je rozsudek soudu nižšího stupně, odvolání a vyjádření k odvolaní. Dále se jedná o tzv. „předporadu“, která probíhá ještě před samotným jednáním. Nyní tedy k samotnému obsahu tematické analýzy.

4.1 Zaměření tematické analýzy

Tato kapitola vymezuje tematické zaměření analýzy, jejímž předmětem je obecně fungování senátů s důrazem na roli předsedy v rámci kolektivního soudního rozhodování. Kolektivní rozhodování je jedním ze základních principů fungování odvolacích a dalších specializovaných soudních instancí, přičemž senátní forma rozhodování je v české justici institucionalizována právními předpisy.

Přestože právní úprava zakotvuje formální rovnost všech členů senátu, rozhodovací praxe může být ovlivněna faktory, které do této rovnosti v reálném výkonu zasahují. S ohledem na neexistenci jednotného způsobu fungování jednotlivých soudních týmů se může praxe každého senátu lišit. Každá oblast soudnictví má svá specifika, která mohou dopadat na organizaci tohoto malého týmu.

Výzkum vychází z předpokladu, že jedním z klíčových nositelů potenciální rozhodovací asymetrie je předseda senátu. Jeho role je zákonem vymezena převážně v organizační a procesní rovině (např. řízení jednání, přidělování spisů, dohled nad přípravou rozhodnutí), avšak neexistuje jednotná metodika, která by určovala, jak má být tato role vykonávána v obsahové rovině. Zákonem vymezené pravomoci mohou působit dojmem, že role předsedy

může být nadřazena ostatním členům senátu. Je možno diskutovat otázku, nakolik je rozhodovací proces skutečně kolektivní a do jaké míry může být ovlivněn individualitou či autoritou jednoho z jeho členů.

Na základě uvedeného byla formulována hlavní výzkumná otázka pro část této práce, která zní: *„Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“* Tato otázka reflektuje snahu nahlédnout za normativní fasádu kolektivního rozhodování a kriticky zhodnotit, jakým způsobem se rozhodovací dynamika senátu utváří v každodenní praxi. Cílem výzkumu je identifikovat, zda a jak předseda ovlivňuje strukturu inter senátní diskuse, přípravu a obsah rozhodnutí, způsob argumentace či vyjednávání konsenzu. Výzkum byl veden taktéž s cílem pochopit a doplnit odbornou diskusi o krátké shrnutí, jak se liší fungování soudních senátu napříč oblastmi soudnictví.

Výzkum byl realizován v prostorách soudních institucí. Jeho náplní bylo pomocí dílčích otázek zodpovědět hlavní výzkumnou otázku a zasadit poznatky z praxe i do kontextu s právní úpravou. Důvodem, proč bylo cílem hledat odpovědi na otázky samotného fungování senátů právě na těchto místech, je skutečnost, že na lidech záleží nejvíc. Záleží na nich víc, než na samotném systému a institucích, a to právě kvůli tomu, že oni jsou tvůrci tohoto komplexu, a zároveň jsou také jeho hybateli.[145] To ostatně přeneseně vyplynulo i z rozhovoru se soudci:

„…je to o osobnosti všech. Každý předseda senátu zde na soudě je jiný. U někoho je klid, a nejen v pracovním prostředí, ale i v jednací síni. Každý jsme jiný, a někdy si lidé sednou a někdy zase naopak ne.“[146]

4.2 Metodologie tematické analýzy

Z metodologického hlediska se výzkum opírá o kvalitativní přístup, konkrétně o polostrukturované rozhovory se soudci, kteří působí v senátech Městského soudu v Praze na odvolacím úseku trestní a občanskoprávní agendy, a také na správním úseku, kde se v prvním stupni přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů. Rozhovory se zaměřují na percepci a zkušenost respondentů s výkonem role předsedy, a to jak z pozice samotného předsedy, tak i z perspektivy ostatních členů senátu. Tematická analýza se také obecně dotýká fungování senátů, a to se zaměřením na pracovní prostředí. Z rozhovorů dále vyplynula organizační specifika na výše zmíněných úsecích, která se v analýze promítají.

[145] KYSELA, Jan a ONDŘEJKOVÁ, Jana a kol. *Jak se píše o soudech a soudcích*, s. 234.
[146] Uvedla soudkyně 4 v rozhovoru.

Výzkumný vzorek byl vybrán na základě metody tzv. sněhové koule[147], známé též jako řetězová metoda, která využívá doporučení od prvních účastníků výzkumu. Soudci, se kterými byly rozhovory vedeny jsou dále v textu anonymizováni a uváděni pod označením soudce 1 – 5. Rozhovory byly vedeny jak s muži, tak s ženami. Jednotlivé rozložení bylo následující: 3 ženy – soudkyně na civilním úseku, 1 muž – soudce na správním úseku a 1 muž – soudce na trestním úseku. Podstavení jednotlivých soudců bylo následující: soudkyně 1 jako zastupující členka civilního senátu, soudce 2 jako člen správního senátu, soudkyně 3 jako předsedkyně civilního senátu, soudkyně 4 jako členka civilního senátu a soudce 5 jako předseda soudního senátu („organizační“, jak bude dále vysvětleno). Veškeré rozhovory proběhly v průběhu června a začátkem července 2025.

Samotným rozhovorům předcházelo zaslání dokumentu s univerzálními otázkami, který je také součástí příloh k této práci. Soudci byli předem prostřednictvím e-mailu informováni o možnosti neodpovídat na otázky, pokud nebudou chtít, a dále o tom, že rozhovor bude nahráván a že z této nahrávky obdrží přepis, jež schválí, či upraví, a z kterého se bude pro účely této práce vycházet.

Vlastní výzkum bude krátce doplněn o poznatky z již zmiňovaného výzkumu Fraňkové, který se zaměřoval na fungování senátů s laickým prvkem v pracovněprávních věcech. Tento výzkum byl však veden s cílem vystihnout přínosy a nedostatky institutu přísedících. Samotná analýza spočívala v průzkumu mezi předsedy senátů okresních soudů a přísedícími. Z tohoto důvodu má využitelnost závěrů z výzkumu limity. Avšak některé poznatky lze pro srovnání se senáty soudců profesionálů a vlivem funkce předsedy senátu využít.

4.3 Soudní senáty v praxi

Senát není homogenním útvarem. Mohou ho tvořit buď profesionální soudci, nebo také laičtí přísedící, proto otázka role předsedy vyžaduje komplexnější vnímání. Je třeba zohlednit nejen formální právní normy, z nichž jeho funkce vyplývá a jak bylo výše popsány, ale také tzv. „praktické“ aspekty, jako jsou organizační zkušenosti, interpersonální komunikace mezi členy senátu, vliv jednotlivých aktérů na rozhodovací procesy, nebo také specifika oblastí soudnictví. Tichá v rozhovoru pro časopis Soudce uvádí, že práce v senátu není automatický proces, je to styl práce, který si musí daný člen osvojit. Práce v senátu obnáší nebát se vyjádřit

[147] MIOVSKÝ, Michal a kol. *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule* [online] [cit. 19.07.2025]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. Dostupné z: https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:23953850-5732-11e3-ae59-005056827e52?page=uuid:b2d31b90-60ba-11e3-8c6a-005056825209

svůj názor a bojovat za něj. Zároveň je důležité si ale nebrat diskusi, která v rámci senátu probíhá, osobně a neztratit ochotu přijmout i jiný názor.[148]

Role předsedy je v praxi různě pojímána. Senát, jako kolektivní orgán často řeší komplexní právní a organizační úkoly, přičemž předseda plní roli koordinátora a částečně i moderátora diskusí. Z právního pohledu kompetence předsedy podléhají ustanovením zákonů. Tyto normy definují nejen formální pravomoci předsedy, ale také jeho odpovědnosti v oblasti organizace senátu, komunikace s jinými složkami soudní správy a nepřímého vlivu na prosazování profesních standardů a respektu k etickým zásadám výkonu soudcovské profese (z pozice „vedoucího" soudce vůči votantům).[149] Navzdory těmto normám však výkon role samotného předsedy závisí na jeho zkušenostech a osobnostních předpokladech. Tato míra osobnostních předpokladů může ovlivnit i celkovou dynamiku senátu, což je spojeno přímo s úspěšným fungováním senátu. V některých oblastech mohou hrát větší roli, jak vyplynulo z rozhovorů se soudci působícími na civilním úseku, a někde naopak menší, jak vyplynulo z rozhovorů se soudci z trestního a správního úseku. Hlavním úkolem předsedy je podle Tiché udržovat v senátě příjemnou, přátelskou a současně dělnou atmosféru.[150]

V senátech složených pouze z profesionálních soudců je předseda obvykle vysoce zkušeným soudcem, který má významnou autoritu a hluboké znalosti právních předpisů. Jak uvedla soudkyně 1: *„U předsedy také záleží na tom, jak moc je erudovaný. Není jednoduché někdy přesvědčit předsedu, že je to třeba jinak."* Tyto senáty soudců profesionálů jsou tak charakteristické:

- specializovaností a odbornými znalostmi;
- pevnější strukturou vztahů (vzájemná důvěra, efektivní spolupráce, nalezení jednotného názoru ve sboru) založenou na osobní odpovědnosti soudců za kvalitu rozhodovací činnosti a;
- právní disciplínou.

Ze všech rozhovorů, které proběhly, vyplynulo, že ať již pozice člena senátu, tak i samotného předsedy obnáší delší profesní cestu a načerpání odborných zkušeností.

[148] HAVLÍČEK, Karel. *Souzení je tvůrčí práce, v níž má člověk svobodu*. Soudce. roč. 2020, č. 9, s. 3.
[149] Jak plyne celkově s ohledem na pozici předsedy senátu z vyhlášky ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.
[150] HAVLÍČEK, Karel. *Souzení je tvůrčí práce, v níž má člověk svobodu*, s. 3.

V případech, kde se senát skládá z profesionálního soudce i laických přísedících, se do rozhodovacího procesu zavádí prvek reprezentace společnosti. Tento model senátu má několik odlišných charakteristik, která spočívají:

- v přítomnosti externího prvku, který svým způsobem přináší objektivní pohled na věc, posiluje soudní nezávislost, a také může být nápomocna vyšší srozumitelnosti soudní rozhodování pro veřejnost;
- ve zvýšení možnosti konfrontace názoru právního odborníka;
- v neformálnějším přístupu, u kterého je třeba aby předseda disponoval vynikajícími komunikačními schopnostmi a dokázal být efektivním referentem případů pro přísedící, čímž usnadňuje přísedícím pochopení právních otázek a podporuje koordinaci senátu.

4.3.1 Senáty s profesionály v praxi

Průzkum uskutečněný v rámci této práce pokrývá úzké pole působnosti, proto závěry lze aplikovat s vědomím, že se nejedná o komplexní výzkum v oblasti odvolací agendy. Potvrzuje to i odpověď soudce 5 na otázku, zda v porovnání s odvolacím civilním senátem, je role předsedy na trestním úseku výraznější.

„Určitě je dominantnější než na našem úseku, pokud vím. Mluvíte o civilním senátu, ale ono to může být podobně i v trestních senátech, zde záleží na tom, jaký je kariérní postup.“

Z toho je tedy patrné, že praxe se u různých soudů liší.

Role předsedy se různí v oblastech výkonu soudnictví. Mohou za to specifika řízení, nebo kariérní postupy a ocenění. Pro civilní oblast je charakteristická hierarchičnost senátu. Předseda zde opravdu působí jako mentor a zkušenější článek malého soudního týmu. To si myslí soudkyně 3, která je zároveň předsedkyní, a na dotaz, jak by popsala svou roli v rámci rozhodovacího procesu odpověděla následovně:

„*V našem senátu to máme nastaveno tak, že trošku působím jako takový garant. To znamená, že votanti, když mají problém s přidělenou věcí, tak přijdou za mnou, vysvětlí problém a nějakým způsobem to vyřešíme. Snažím se být tím, kdo tedy po té odborné stránce by měl proces završovat…*“

Nemusí to být ale pravidlem. Při hodnocení preciznosti předsedy soudkyně 1 naopak uvedla:

„*Někomu je to třeba jedno, ale někomu jedno není pod co se podepíše.“*

Tímto nastavením je předseda prvním mezi rovnými a jeho pozice je zásadní.[151] On je ten, kdo řídí chod celého senátu, má načtené spisy, aby věděl, jaký případ přidělí jednotlivým členům senátu, kontroluje odbornou práci votantů a má profesně nejvíce zkušeností. Všechny senáty však nemají pracovní vztahy nastavené tak, jak vyplynulo z rozhovorů. Soudkyně 1 zmínila, že v určitých senátech se lze bavit spíše i o samosoudcovském rozhodování než o kolektivním rozhodování.[152] Pro určení, jaký vliv má role předsedy na senátní rozhodování, je na místě se také zaměřit na celkové fungování rozhodovacího procesu. Z rozhovorů se soudci z civilního úseku vyplynulo, že prvotně jde o to naladit se na týmovou práci a určit si systém a styl práce, který vyhovuje všem členům. Soudkyně 4 k tomu uvedla:

„Jestliže předsedové senátu moc tlačí na pilu a nedívají se na to, zda votanti stíhají, nebo ne, a když jsou pod tlakem, tak se prostě dělají chyby a lidé jsou unavení. To je ale o empatii předsedy senátu, buď to vidí, anebo ne.“

Je tak důležité komunikovat pocity, které z pracovního naladění má každý jednotlivý člen.[153] Například soudkyně 1 je spokojená se systémem, který mají nastavený, a který spočívá v to, že předseda přiděluje případy s několika měsíčním předstihem.

„[Přiděleno] *máme 2–3 měsíce dopředu* [a máme tak] *jasno, co budeme soudit. To není standardní, protože je hodně předsedů, kteří nařídí věci, ale teprve týden předtím, než se jde do jednací síně se věci rozdělí mezi ostatní. Já osobně preferuji ten způsob, kdy mám věc přidělenou dříve.“*

Základním stavebním kamenem je přidělení případů jednotlivým členům. Shodně všechny soudkyně z civilního úseku v rozhovorech uvedly, že votanti mají přiděleno na jeden jednací den 2 případy a předseda 1 případ. Vzhledem k tomu, že soudkyně 4 působí v tzv. sjednocujícím senátu, navíc uvedla, že mají 2 předsedkyně, které se střídají v jednacích dnech po 2 týdnech, tudíž na jednací den jim taktéž připadají 2 případy. Je na předsedovi, jak dokáže přidělit

[151] Odpověď soudkyně 1 na otázky: *„Jak byste popsala roli předsedy senátu v rámci rozhodovacího procesu?“* a *„Dokážete říct, v čem vidíte hlavní rozhodovací sílu předsedy v porovnání s ostatními členy?“*

[152] Uvedla, že v případě, když předsedové nemají spisy načtené, tak se pak *zde „bavíme o samosoudcovské roli. Soudce si věc připraví, jde na poradu, která se koná vždycky den před tím vlastním jednáním, seznámí ostatní členy, vyjeví názor, a pak ještě záleží na tom, jak ostatní dokáže dobře přesvědčit. Konečné rozhodnutí je ale senátní, protože o něm nakonec všichni tři hlasují.“*.

[153] Soudkyně 3 uvedla, že s kolegy přizpůsobili styl práce, aby vyhovovalo všem. *„Měli možnost a zkoušeli jsme jiný systém, protože někdy se stalo, že votanti říkali, že mají málo času na prostudování. Dávala jsem jim vědět 14 dnů dopředu, co budou mít nařízeno. Od toho oni sami ustoupili, jelikož říkali, že nestíhají studovat nové spisy, pokud na jednání mají něco jiného, takže jsme se zase vrátili k tomuto systému.“*.

jednotlivé spisy. Čím lépe dokáže pracovat s přednostmi jednotlivých členů, tím dokáže zajistit efektivnější fungování.[154] K tomu například soudkyně 3 dodala:

„Třeba, když je některý člen expert na určitou oblast – můj kolega je velmi dobrý na protistátní žaloby, náhrady proti státu – tak mu tyto případy dávám. On to má nastudované, zná judikaturu a vyhovuje nám to. Když třeba máme ale rodinu – rozvod a děti – tak na to je zase expert kolegyně …“

Některé senáty, např. ty, ve kterých působí soudkyně 1 a soudkyně 4, se snaží případy rozdělovat podle náročnosti, aby příprava na jeden jednací den pro referujícího soudce nebyla enormně náročná.[155] Každý člen senátu si předem připraví své návrhy závěrečných rozhodnutí a prezentuje je na tzv. předporadě – poradě, která probíhá ještě před samotným jednáním. Na této poradě se jednotlivé případy probírají. Shodně všechny soudkyně uvedly, že porady se konají vždy den před jednání. Referující soudce vždy závěrem svého monologu přednese rozhodnutí, které by měl senát vydat. Názor předsedy tedy nepředchází samotnému názoru člena senátu, není tedy výchozím rámcem pro diskusi. Jeho myšlenky spíše jsou závěrem senátní debaty. To dokládá názor soudkyně 1, která uvedla:

„[Jako výchozí názor nepůsobí]*, spíš* [působí] *jako závěrečný, protože ten výchozí je opravdu to, že si přednesu na poradě – o čem věc je, přednesu si svůj vlastní názor, a jak bych viděla rozhodnutí. Asi má předseda větší slovo, ale to spíš je opravdu tím, jaký je náš předseda senátu. Je opravdu erudovaný, má dlouholetou praxi, a pak má velké znalosti nejen spisu, ale i obecně.“*

Dále však tato soudkyně uvedla, že někdy se však musí senát přizpůsobit názoru předsedy.[156] V senátech, kde soudkyně působí, nebývá obvyklé, aby si členové před poradou zasílali připravené koncepty rozhodnutí. To se může zřídka kdy stát například u neveřejných jednání.[157] Po předporadě je u většiny případů téměř jisté, kam rozhodnutí bude směřovat.[158] Samotné

---

[154] K tomu srov. KOSAŘ, David. *Rozvrh práce: klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců*. s. 1072. Kosař v článku zmiňuje, že když věci napadají na senáty, a nikoliv na jednotlivé soudce, může tak hrozit riziko šikany či bossingu vůči jednomu či dokonce oběma votantům v senátu.

[155] Soudkyně 1: *„On se opravdu snaží dát jednu lehkou věc a jednu těžkou. Když jsme po dovolené, tak dává lehké věci.“* A soudkyně 4: *„U nás se toto taky dodržuje, ale někdy se to prostě nepovede.“*.

[156] *„Někdy ano. Když si ale vyargumentuji, nebo najdu věci, kterých si nevšiml, tak jsem schopná ho přesvědčit o tom, že máme rozhodnout dle mého závěru. To nebylo samozřejmě první rok, důvěra se postupně vyvíjí.“*.

[157] Soudkyně 1 uvedla: *„Může se stát u neveřejných jednání, že si závěr napíšeme a předseda řekne, že se mu to moc nezdá. Poté si na tuhle konkrétní věc uděláme poradu, takže je tu písemné vyhotovení před poradou, kde si věc vykomunikujeme.“* Naproti tomu soudkyně 4, ale zmínila: „*Co se týče přípravy, tak jedna z mých předsedkyň má před poradou nachystané rozhodnutí od začátku do konce. To někdy stihneme a někdy nestihneme pročíst.“*.

[158] Soudkyně 1: *„Z porady se odchází téměř v 80 % s tím, že víme, jak budeme rozhodovat.“*, soudkyně 3: „*Úplně ne vždycky. Někdy je potřeba ještě něco více dohledat. … Nicméně stane se, a je to bohužel častější než méně časté,*

jednání organizuje a řídí předseda. Po tomto jednání následuje nejdůležitější část pro rozhodování, a tou je porada senátu se závěrečným hlasováním. V tomto okamžiku má už každý člen senátu vytvořený ucelený názor na projednávanou věc. Zákonná pravidla pro hlasování se v senátech příliš striktně nedodržují; důležité je především dosažení shody mezi členy. Soudkyně 4 přímo uvedla:

„Řekneme si, je to tak, jak jsme se dohodli na poradě. Pokud by tomu bylo jinak, tak vše ještě probíráme. Na speciálním pořadí nelpíme."

Závěrečná porada odráží princip rovnosti hlasů jednotlivých členů. Má být vytvořen prostor pro hlasování, kde by každý měl závěrečné rozhodnutí učinit na základě svého názoru. Soudkyně 3, jakožto předsedkyně, se snaží tento prostor vytvářet následovně:

„… snažím [se] *zejména tam, kde vidím, že názory nejsou identické, aby nejprve sdělili názor votanti a já sděluji názor poslední jako služebně nejstarší, abych je neovlivňovala. Nicméně stejně je ovlivňuji, si myslím už tím, když před tím argumentuji pro svůj názor na poradě před jednáním."*

V závěru hodnocení civilních senátů a pozice předsedy je možno ještě zmínit, kolik času má jednotlivý soudce na přidělený případ. Z rozhovorů vyplynulo, že se průměr nápadu na 1 člena pohybuje kolem 10 – 16 případů měsíčně.[159] Pokud se vezme, že 1 pracovní den v týdnu je jednací, další minimálně půl den v týdnu věnují soudci předporadě, tak na celkovou práci s přidělenými spisy zbývá 3,5 dní z pracovního týdne. Soudce ale nestuduje jen spisy, u kterých v jednací síni vyhlásí rozsudky, ale musí samotná znění písemných rozhodnutí sepsat a náležitě odůvodnit. Do tohoto množství spisů spadá i rozhodování v neveřejných jednání, do kterých ke studiu spisů do jednací síně a psaní rozhodnutí ve věci, musí část pozornosti rozdělit. Kladené nároky tedy individuálně nepřináší tolik prostoru pro práci se spisem. Když se na tuto situaci podíváme v souvislosti se složitostí některých případů a na výše zmíněný princip přezkumu na odvolacích úsecích, lze tak dovodit, že správně fungující senát může zajistit naplnění základních principů spojených se soudní mocí.

že nám ještě v pondělí odpoledne – po předporadě – dochází podání od účastníků …", soudkyně 4 odpověděla na otázku, zda většinou jdou do jednací síně s téměř 80% šancí, že rozhodnete tak, jak jste se rozhodli na poradě – *„Ano."*.

[159] Soudkyně 1: *„V loni jsme měli celkový nápad asi 590 věcí, což je tak 50 věcí na měsíc."*, soudkyně 3: *„Momentálně nám do senátu napadá málo věcí. Myslím, že takových 5–6 případů měsíčně. Někdy samozřejmě je nápad vyšší, takových 13–15 případů měsíčně."*, soudkyně 4: *„Od začátku roku nám napadalo cca nějakých 230–240 věcí."*.

Co se týče správního úseku a senátů, tak zde je fungování odlišné. Konkrétně na Městském soudě v Praze se systém spolupráce soudců v jednotlivých senátech měnil v roce 2021. Soudce 2 k tomu uvedl:

„Do té doby to bylo tak, že jednotlivé spisy napadaly do soudního oddělení a předseda senátu je rozděloval jednotlivým členům senátu, aby je referovali. Bylo tedy vlastně na něm, jakým způsobem bude případy mezi jednotlivé členy dělit. Od roku 2021 se tedy systém změnil a nyní je tomu tak, že spisy napadají konkrétnímu členovi senátu dle určitého systému.“[160]

Tato změna může napovídat, že pojetí předsedy a jeho vlivu na rozhodování senátu je odlišné. Předseda již nemá tak silné organizační postavení, které mají předsedové na civilním úseku. Nehraje zde roli absolutního manažera práce, přidělování případů se řídí objektivním systémem.[161] Není ani ten, kdo prvním dostane spis do rukou, již od začátku si věc spravuje přidělený soudce rozvrhem práce. Tento referující soudce uděluje do závěrečného rozhodnutí pokyny k úkonům v řízení.[162] V procesu přípravy odvolacího spisu může nastat i nějaká nejasnost, v tento moment se tedy předseda může dozvědět něco o daném případu.

„Když se ale v průběhu objeví nějaký problém, tak jdu za předsedou senátu a společně to dané úskalí probereme. ... Když by ale problém nenastal a věc by nebyla komplikovaná, tak by předseda spis viděl až ve chvíli, kdy já bych posílal koncept rozsudku mým kolegům ze senátu.“

Z vyjádření soudce 2 tedy vyplývá, že na správním odvolacím úseku kolektivní spolupráce začíná téměř až v závěrečné fázi, tedy při hlasování o rozhodnutí.[163] Z tohoto rozhovoru dále vyplynulo, že tento senát se schází na předporadách pouze ad hoc[164], takže pravidelná diskuse

[160] K tomu srov. KOSAŘ, David. *Rozvrh práce: klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců*, s. 1072. Pokud případy napadaly do soudního oddělení mohl si předseda senátu přidělovat sám sobě lehčí, zajímavější či důležitější věci anebo méně věcí. K tomu i soudce 2 dále uvedl: „V tomhle systému mohl předseda práci všech více kontrolovat. Proti tomu byl ten argument, kdy se může stát, že si předseda senátu bude nechávat snadné věci nebo procesní rozhodnutí a za celou dobu, co bude předseda senátu nerozhodne žádnou daňovou věc, protože se mu do ní nebude chtít.“

[161] Soudce 2: *„Ve výsledku tedy není na předsedovi senátu, aby distribuoval případy. Věci, na kterých pracuji já, jsou stanovené rovnou rozvrhem práce a napadly přímo mně jako referujícímu soudci.“*.

[162] Soudce 2: *„Jsem první, kdo spis vidí, není to tedy náš předseda. Spis si pročtu a zkontroluji, zda v něm je vše nutné. Poté si k sobě poznamenám do přehledové tabulky, co je obsahem spisu a případu. A nakonec vytvořím úvodní pokyn pro kancelář - např. výzva k zaplacení soudních poplatků, dala spis na lhůtu, zaslala úvodní informace, přeposlali žalovanému atd.“*.

[163] K tomu soudce 2 dodal: *„U nás na správním úseku, když máme přezkum rozhodnutí, tak řešíme vlastně například tři právní otázky, které já sám vyřeším a kolegové se podívají řešení té dané právní otázky. Kontrolují až toto, protože předtím se vlastně nestalo nic, co bych s jejich pomocí mohl zjistit třeba nějak jinak. To si myslím, že je ten hlavní důvod. Zároveň si ale myslím, že se to liší případ od případu.“*.

[164] Zároveň ale soudce 2 uvádí: *„My tady máme senáty, které se schází pravidelně.“*.

o případech neprobíhá. Od toho se odvíjí tedy i styl práce a komunikace mezi členy probíhá skoro jen po e-mailech. Soudce 2 totiž uvedl:

„V doprovodném e-mailu kolegům říkám, co je předmětem věci, vyjádřím, jestli jsme podobnou věc již dělali, nebo ji dělal někdo jiný a na závěr sdělím, jak si myslím, že bychom měli rozhodnout. … Ve většině případů si rozhodnutí rozesíláme písemně, a poté si to například komentujeme v tom dokumentu, nebo když tam není problém, tak se to jen odsouhlasí.“

Nutno však dodat, že takovýto způsob práce nemusí mít všechny senáty na správním úseku.[165] Co se týče pozice předsedy a jeho míry vlivu na fungování daného kolektivu lidí a míry vlivu na rozhodnutí, lze z rozhovoru vyvodit obecný závěr pro celý správní úsek. Soudce 2 totiž v odpovědi na otázku, která spočívala v dotazu na pravomoci předsedy, uvedl:

„[Mohlo se stát], *že si předseda senátu bude nechávat snadné věci nebo procesní rozhodnutí a za celou dobu, co bude předseda senátu, nerozhodne žádnou daňovou věc, protože se mu do ní nebude chtít. Lze říct, že předseda senátu do* [mého] *řízení zasahuje v momentě, když si pamatuje, že podobnou věc rozhodoval. Ale vlastně míra možnosti ovlivnit řízení je u předsedy senátu výrazně nižší.“*

Hlavní důvodem celkově odlišného fungování správních odvolacích senátů je specifické pojetí v této oblasti práva. Soudce 2 uvedl:

„…na správním úseku přezkoumávají již dříve vydaná rozhodnutí, ke kterým ústní jednání není příliš potřeba. Když si ke spisu sednete, podíváte se na rozhodnutí a na celý ten spis, tak se ve většině případů dá rozsudek napsat z toho, co je ve spise. Ve výsledku můžete tedy odpracovat vše sám a závěrem předložit senátu, zatímco odvolací civilní úsek hodnotí věc skutkově, a na tom se podílejí všichni členové senátu.“

Senáty zde nemusí mít mechanismy, které by zajistily jejich plynulé fungování (tedy přiměřenost náročnosti případů na daného soudce, pravidelnost porad, či řekněme režim pracovního týdne), jako bývá nastaveno na civilním úseku. Nápad případů tato agenda nemá tak vysoký, ale oproti tomu je složitost případů výrazně vyšší.[166] Nižší nápad může usnadnit rozdělování práce a umožnit předsedovi více se zapojit i do věcí ostatních členů. Tím může posilovat svůj odborný a koordinační vliv, což se ale z popisu fungování příliš neděje.

[165] Soudce 2: *„Tohle se liší senát od senátu.“*.
[166] Soudce 2: *„Nápad případů je výrazně menší, než je například na civilním úseku. Zároveň jednotlivé věci jsou složitější, myslím v průměru než právě civilní agenda … Myslím, že takových 5–6 případů měsíčně. Někdy samozřejmě je nápad vyšší, takových 13–15 případů měsíčně. Ne ale jako celému senátu, ale jednotlivému členovi.“*.

Na druhou stranu hraje roli i složitost správních věcí a rozdíly mezi nimi. Pokud není přidělování věcí transparentně regulováno, může vznikat nerovnováha v zatížení členů, což může fakticky posilovat pozici předsedy. Ten si sám poté může přidělovat spisy, které by ve svém důsledky nebyly náročné na rozhodnutí. Soudce 2 také uvedl, že studium spisu není výrazně omezeno:

„[Času mám na studium spisu] *vlastně kolik chci. Myslím, že je to speciální pro správní úsek a nad spisem můžete strávit tolik času, jak uznáte za vhodné. Máloco máme totiž v senátní správě zalhůtované. … Myslím, že nyní rozhoduji věci tak rok staré, a to si myslím, že je i tak průměr našeho úseku.“*

Správní úsek má ve spoustě ohledech odlišný princip fungování senátu jako celku a také i odlišné pojetí pozice a vlivu předsedy. Je možno tedy dovozovat, že tyto senáty působí více jako soubor samostatných autorit než jako kolektivně fungující tým. Kooperace členů spočívá ve formálním schvalovacím procesu, zatímco tvůrčí či hodnotící činnost probíhá převážně individuálně. Do fungování tohoto typu senátů se výrazně promítá složitost případů. V souvislosti se změnou v roce 2021 se omezila organizační pravomoc předsedy, a také i vliv na přidělování případů jemu samotnému. Menší nápad případů však může mít vliv na pozici předsedy, který může mít více času na studium jiných spisů. Znalost spisu předsedou však soudce u tohoto konkrétního senátu nezmiňoval.

Ve třetí oblasti soudnictví, kterou je trestní agenda, senáty fungují ještě jiným způsobem, než bylo doposud nastíněno. Na Městském soudě v Praze je tomu tak, protože samotnému působení v odvolacím senátu předchází profesní postup. Soudce 5, který působí na pozici tzv. organizačního předsedy uvedl:

„Zde [na soudě] *to máme nastavené tak, že drtivá většina členů senátu jsou zároveň i předsedové senátu. Je to důsledek kariérního postupu, kdy se soudci dostávají nejprve na první stupeň s tím, že po nějakém čase přechází na odvolací úsek. Už na první stupeň přichází z okresních/obvodních soudů jako předsedové senátu – musí být předsedové senátu.“*

Pravomoci všech členů jsou tedy ve svém důsledku téměř stejné. Liší se jen v jednom, a tím je pozice organizačního předsedy. Tato pozice do jisté míry supluje pozici předsedy na civilním úseku, ale stejně jako na správním úseku, nemá tak silné postavení. Z tohoto úryvku je zajímavé pozastavit se nad poslední větou a dát ji do kontextu s úvodem. Soudce 5 zmiňuje, že téměř automatická funkce předsedy u všech členů senátů je specifikum daného soudu. Když se podíváme do rozvrhů práce pro trestní odvolací úsek, v aktuálním znění pro rok 2025 jiných

krajských soudů, zjistíme, že tento stav se u téměř všech krajských soudů opakuje. Není však pravidlem, že téměř všichni soudci na tomto úseku jsou předsedové, lze z nich vyčíst, že některé tříčlenné senáty mají více členů v postavení předsedů (2 či také všechny 3).[167] Oproti tomu Krajský soud v Praze má striktně stanoveného jednoho předsedu senátu a ostatní 2 soudci jsou jen členy.[168] Tento fakt tedy může značit, že postavení předsedy jako takového opravdu symbolizuje kariérní postup v této oblasti soudnictví.

Soudce 5 uvedl, v čem spočívá činnost tzv. organizačního (či řídící nebo staršího) předsedy:

„Já jako organizační předseda senátu mám jediný úkol, a to znamená vést diář, kde zapisuji jednotlivá jednání a rozděluji spisy podle nějakého rozumného pořadí. Tady na odvolacím úseku jsou dva různé přístupy. V některých případech starší předsedové senátu, budu používat tento termín, nařizují věci, jakmile na soud dorazí. ... U nás to tak ale neděláme. ... To znamená, že spisy rozdělím, ale nařizuje si je už daný předseda senátu, kterému byly přidělené. ... U nás úplně splývá pojem předseda senátu a referent v té konkrétní věci.“

Pojem člen senátu, referent nebo votant tedy splývá. Všichni jsou předsedové a všichni tedy nesou stejnou odpovědnost za svůj daný případ[169] jako by za soudní tým nesl předseda na civilním či správním odvolacím úseku. Toto tvrzení dokládá i systém, který je nastaven u podpisů rozhodnutí. Mohlo by se zdát, že když senát tvoří 3 předsedové, bude jedno, který podpis se na písemném vyhotovení rozhodnutí s odůvodněním objeví, není tomu ale tak. K tomu soudce 5 sdělil:

---

[167] Srov. *Rozvrh práce pro Krajský soud v Brně*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Brně [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-brne/rozvrh-prace-od-1-8-2025-pdf. *Rozvrh práce pro Krajský soud v Českých Budějovicích*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Českých Budějovicích [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-ceskych-budejovicich/rp-ucinny-k-8-7-2025, *Rozvrh práce pro Krajský soud v Plzni*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Plzni [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-plzni/dodatek-c-5-rp-2025-ucinnost-od-15-5-2025-pdf, *Rozvrh práce pro Krajský soud v Ústí nad Labem*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Ústní nad Labem [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-usti-nad-labem/rp-po-zmene-c-10-bez-revizi-1-pdf, *Rozvrh práce pro Krajský soud v Hradci Králové*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Hradci Králové [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-hradci-kralove/rp-k-1-7-2025, *Rozvrh práce pro Krajský soud v Ostravě*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Ostravě [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-ostrave/rp-po-zmene-c-9.

[168] Srov. *Rozvrh práce pro Krajský soud v Praze*. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Praze [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-praze/rp-od-1-8-2025.

[169] Soudce 5: *„Vlastně u nás ano. Každý předseda senátu je zároveň referent. Já třeba nevidím už finální výsledek od kolegů, nebo ho zjistím náhodou, když vyhledám nějaké rozhodnutí, či mě to zajímá.“*.

„… protože každý je předseda senátu a předseda senátu si referuje své věci, to znamená, já si podepíšu písemné vyhotovení a předám ho kanceláři, ostatní to nepodepisují.“

Pro úplnost lze dodat, že samozřejmě o znění výroku hlasování probíhá (závěrečná porada senátu při jednání) a všichni členové protokol o hlasování podepisují. Dále je možno se domnívat, že fungování se bude přibližovat samosoudcovské přípravě, jako se děje na správním úseku nebo částečně i na civilním úseku. Paradoxně tomu tak není, i tak probíhají porady před samotným jednáním, kde soudci případy probírají a referují o nich. Soudce 5 uvádí:

„Já se snažím porady dělat před veřejnými zasedáními. … Porady se snažím dělat den před nařízeným jednáním, pokud to jde a nejsme omezeni z časových důvodů. Sejdeme se všichni a každý z referentů, tedy zároveň i předsedů senátu, představí svoji věc. Poté se bavíme o tom, co je třeba problematické.“

Před poradami se v tomto senátu stává jen výjimečně, že by si vzájemně rozesílali koncepty rozhodnutí. Je nutné zmínit, že se praxe liší senát od senátu.[170] Na senátní odlišnosti lze navázat i nápadem případů. U tohoto senátu, kdy organizační předseda jen přiděluje spisy a nic dalšího nedělá, není pravidlem, že by měl snížený měsíční nápad případů. Soudce 5 sdělil:

„Kdybych měl snížený nápad případů, tak by to byla neoprávněná výhoda pro mě, protože já jenom vedu diář, kam zapisuji jednání, a ještě tedy vše zapíšu elektronicky do systému. Jednou za čas, to je spíš z mé vlastní vůle, se podívám do přidělených věcí v našem informačním systému, zda nám tam nevisí nějaká neskončená věc.“

Jestliže budeme hodnotit senát jako celek, tak v něm působí víceméně samostatné autority ve funkcích předsedů, které stále fungují jako tým a při přípravě rozhodnutí spolupracují. Z tohoto pohledu má funkce předsedy velký význam, jelikož odpovědnost za přidělený případ si nese každý z členů sám. Pokud se však budeme dívat na pozici předsedy jako tzv. organizačního, tedy na prvního mezi rovnými, tak významnou roli v celém procesu fungování nemá. Jediné břemeno, které si oproti svým kolegům nese, je odpovědnost za rozdělení případů a také to, že přidělené senátní případy budou rozhodnuty.

4.3.1.1 Shrnutí závěrů

Vyhodnocení poznatků z jednotlivých rozhovorů bylo předestřeno záměrně v pořadí – 1. civilní úsek, 2. správní úsek a 3. trestní úsek. Výzkumná otázka, která hledala

[170] Soudce 5: *„Někteří kolegové to občas dělají. U nás se to stává v případě, kdy nestíháme úplně klasickou poradu. Poté se na rozhodnutí rychle podíváme, ať se nad ním nemusíme dlouze radit.“*.

odpověď na vliv pozice předsedy na rozhodnutí, si nejdříve žádala analyzovat samotné pojetí pozice předsedy. Z popisu fungování na civilním úseku vyplynulo, že předseda je absolutním manažerem daného soudního týmu a nese odpovědnost za celkové rozhodnutí. Na správním úseku tato vedoucí pozice není tak výrazná, přesto předseda stále odpovídá za rozhodnutí celého senátu. Naopak v trestním úseku má funkce tzv. organizačního předsedy převážně organizační charakter bez zásadního vlivu na kolektivní rozhodování. Téměř každý člen senátu zde nese odpovědnost samostatně, a to z toho důvodu, že skoro všichni soudci na trestním odvolacím úseku jsou v postavení předsedů, kteří mohou vykonávat úkony zákonem svěřené předsedům. Fungování odvolacích senátů vykazuje tedy významné rozdíly napříč jednotlivými úseky soudnictví, přičemž klíčovým faktorem se ukazuje být míra kolektivní spolupráce mezi členy senátu a pozice předsedy v rámci rozhodovacího procesu.

Z analýzy senátů na správním úseku se zdá, že fungují spíše jako soubor individuálních autorit než jako úzce spolupracující tým. Tento způsob práce souvisí se specifickou povahou agendy, která je založena převážně na přezkumu písemných rozhodnutí správních orgánů a jen výjimečně vyžaduje ústní jednání či složitější skutkové hodnocení. Referující soudce tak může případ zpracovat zcela samostatně a senát se do rozhodovacího procesu zapojuje až ve finální fázi. Změna systému přidělování případů, kdy spisy napadají přímo jednotlivým členům senátu, vede k významnému oslabení organizační a koordinační role předsedy. Ten již nemá možnost ovlivnit rozdělování agendy podle specializace či aktuální pracovní zátěže jednotlivých soudců. Jeho zapojení do případu často nastává až ve chvíli, kdy referující soudce narazí na problém nebo odešle návrh rozhodnutí kolegům k připomínkám. V takovém modelu je předseda spíše pasivním pozorovatelem než aktivním odborným garantem či koordinátorem práce senátu. Pro shrnutí, čím víc později v řízení někdo zasahuje do rozhodovacího procesu osoby, která má spis na starost, tím menší vliv může mít na výsledek. Je to proto, že tato osoba už v té době disponuje výrazně více informacemi o věci než kdokoli další – tedy dochází k informační asymetrii, která ztěžuje ovlivnění úsudku zvenčí.[171]

Toto se dostává do kontrastu s civilním úsekem, kde předseda tradičně plní nejen roli organizačního vedoucího, ale i odborného mentora a tvůrce týmové spolupráce. Pravidelné porady, diskuse o složitějších právních otázkách a pečlivé rozdělování případů podle odbornosti

[171] Vyplynulo taktéž z rozhovoru se soudkyní 1, která hovořila o silném postavení předsedy a také z rozhovoru se soudkyní 3, která sama jako předsedkyně má nastudované spisy jednotlivých referentů.

členů zde vytvářejí prostředí, které umožňuje kolektivní sdílení odpovědnosti za rozhodovací proces.

Podobně i na trestním úseku, byť s odlišnou organizační strukturou, senáty vykazují vysokou míru odborné interakce mezi soudci, přestože každý člen nese formálně samostatnou odpovědnost za vlastní spisy. I zde však pravidelné porady a diskuse zajišťují kontinuitu rozhodovací praxe a vnitřní soudržnost kolektivu. To může souviset s profesní kulturou na tomto úseku soudnictví (rozhodování o vině a trestu v přezkumném řízení), kde i když většinově panuje individuální odpovědnost za spisy, tak přesto se v kolektivu lépe vytváří sdílené představy o tom, co je považováno za „správné“ nebo přiměřené.

Z výše uvedeného plyne, že formální struktura senátu nezaručuje jeho skutečně kolektivní fungování. Klíčovým faktorem je nastavení vnitřních procesů, způsob přidělování případů a osobní přístup předsedy k jeho roli.

4.3.2 Role předsedy senátu a přísedících

Jak bylo v této práci již popsáno, senáty, jejichž členy jsou mimo soudce profesionála i laičtí přísedící, teoreticky fungují odlišně než senáty soudců profesionálů. V rozhovoru se soudcem 5 byla krátce zmíněna i specifika fungování tohoto typu senátu, neboť sám v něm působil jak na obvodním soudě, tak i na Městském soudě v Praze v prvostupňových trestních řízeních. Soudce 5 uvedl:

„Je to úplně jiné v tom, že máte v senátu zapsaných třeba 10, 12 nebo 15 přísedících, kteří se uvědomí podle pořadí. … Přísedící si většinu vyžádali obžaloby, nebo něco podobného. Scházeli jsme se až v jednací síni a tam se nějaké předporady většinou nedělaly, bylo to úplně výjimečné.“

Fraňková ve svém výzkumu uvedla výňatky z rozhovorů se soudci, které zněly: *„Přísedící zkrátka spíše poslouchají soudce a příliš aktivní nejsou.“,* či *„Přísedící jsou ochotní, v podstatě ale odkývají názor předsedy senátu.“,* nebo také *„Moji přísedící jsou aktivní, snaží se porozumět projednávané problematice a neváhají projevit svůj názor, a to i odlišný. Rozhodně nejde o pouhé přitakávače.“*[172] Hodnotící závěr Fraňkové se přikláněl k prvním citacím – dovodila, že: *„vzhledem k nižším požadavkům na výkon funkce se přísedící při*

[172] FRAŇKOVÁ, Klára. *Laičtí přísedící: Výhoda, nebo brzda pracovněprávního soudnictví?*, s. 16.

rozhodování spoléhají na názor soudce“ [173] a jejich právní názor pro výsledné rozhodnutí není příliš relevantní.

K problematice soudce 5 dále sděloval:

„Jejich vliv na samotné rozhodování byl z logiky věci méně výrazný, než je vliv dalších členů senátu soudců profesionálů, protože přísedící jsou většinou právní laici (mohou to být však i právníci), takže do právních otázek se většinou nepouštěli, nebo si je nechali vysvětlit. Ve skutkových otázkách nebo třeba v otázkách trestů, ano, stalo se, že jsme hlasovali, a že jsem byl přehlasovaný.“

Dále nebudu problematiku předsedy v senátech s přísedícími detailně rozebírat. Samotný zevrubný popis funkce přísedícího byl nastíněn výše a důležité je na tomto místě zmínit, že přísedící vykonává rozhodovací činnost společně se soudcem – předsedou. Předseda musí být nejen odborníkem na právo, ale také dobrým komunikátorem, pedagogem a moderátorem diskuse. Je nezbytné, aby předseda dokázal srozumitelně vysvětlit přísedícím složité právní otázky, zohledňovat jejich názory a zároveň dbát na to, aby rozhodnutí bylo v souladu se zákonem. Z předestřených útržků z rozhovorů je patrné, že vliv předsedy je v převážné většině výrazný. Fraňková se ve svém výzkumu dotazovala soudců působících v senátech rozhodující pracovněprávní spory. V této oblasti je možné, že přísedící spíše akceptovali právní názor předsedy. Zato v trestních věcech vztahujících se například k výši trestu, mohl být názor předsedy v menšině. Není ale pochyb, že předseda zde působí v roli právního odborníka, a proto má z tohoto pohledu na výsledné rozhodnutí velký vliv.

4.3.3 Hodnocení vlivu pozice předsedy senátu

Popis fungování senátů soudců profesionálů a stručný vhled do senátů s přísedícími připravil půdu pro odpověď na položenou výzkumnou otázku: *„Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“*.

Funkce předsedy ovlivňuje kolektivní rozhodování hned v několika rovinách – organizační, diskusní i odborné – přičemž její váha se liší podle druhu řízení a osobnostních předpokladů samotného předsedy. V civilních senátech má předseda obvykle zásadní roli při přípravě i v samotném vyhodnocení spisu. Dle odpovědí soudkyň předseda pravidelně prostuduje sběrný, někdy i celý spis, usměrňuje poradu před jednáním, pokud se neubírá správným směrem, a aktivně navrhuje řešení procesních otázek, když jsou členové

[173] Ibid.

nerozvážní. Přestože nemá privilegium dvojího hlasu a teoreticky může být přehlasován, jeho odborné argumenty – erudice a znalost spisu – mu poskytují značný vliv na kolegy a atmosféru jednání. Empatie a schopnost vést tým jsou navíc nezbytné k tomu, aby předseda dokázal včas rozpoznat přetížení votantů a přizpůsobil tempo přípravy rozhodnutí jejich potřebám.

Ve správních senátech je role předsedy méně výrazná. Organizačně sice řídí přidělování věcí, kontroluje dokončení textu rozsudku po veřejném jednání a podepisuje finální znění, ale nemá zásadní moc zasahovat do věcného obsahu rozhodnutí. Jak upozorňuje soudce 2, profesionální respekt k předsedovi panuje i u ostatních kolegů, avšak v rovině odborných sporných otázek nelze jeho hlas, oproti jinému členu senátu, považovat za rozhodující.

V trestních senátech se předseda často spojuje s rolí referenta konkrétní věci. Organizační předseda vede diář a rozděluje spisy, ale skutečná dispozice s jednotlivými případy zůstává u toho soudce, kterému byly přiděleny. Model, kdy se funkce předsedy a referenta zcela slévají, umožňuje danému soudci nejprve detailně připravit podklady, poté s kolegy prodiskutovat případ a nařídit jednání. V tomto systému se vliv předsedů projevuje hlavně v míře samostatnosti, jakou umožní kolegům.

V senátech s účastí laických přísedících je však jeho vliv ještě výraznější. Předseda zde nejen moderuje jednání a celkově i řízení, ale často určuje i směřování právního posouzení věci. Jelikož přísedící nejsou zpravidla právními odborníky, spoléhají se ve výkladu právních otázek na předsedu, který jim musí právo srozumitelně vyložit. Přestože se přísedící mohou aktivně zapojit, celkově předseda působí jako dominantní figura, která do značné míry formuje výsledné rozhodnutí. Míra jeho vlivu se může v praxi lišit podle osobního přístupu, i podle výše aktivity konkrétních přísedících. V průměru však zůstává jeho role klíčová – jak po stránce odborné, tak z hlediska řízení diskuse a kolektivního rozhodování.

Zdá se tedy, že předseda formuje rozhodovací proces především tím, jakým způsobem organizuje práci senátu, řídí diskusi a využívá své odbornosti k argumentaci. V civilním řízení je jeho vliv nejsilnější díky procesní iniciativě (studium spisu, ověřování písemného znění rozhodnutí aj.); ve správním a trestním řízení se jeho role více specializuje na organizaci agendy a u správního řízení také na kontrolu písemné stránky rozhodnutí, zatímco věcný obsah řeší všichni členové senátu vyrovnaně; v senátech s přísedícími je jeho vliv klíčový, a to zejména po stránce odborné. V každém případě ale platí, že výsledné rozhodnutí je kolektivním dílem, v němž osobnost předsedy – jeho autorita, empatie a komunikační dovednosti – zásadním způsobem formuje proces, kterým senát dospívá k výslednému rozhodnutí.

V závěru práce bych chtěla ještě pár slov věnovat principu kolegiality, který jsem v první části práce označila za důležitý a měl by se promítat do fungování senátů. Z rozhovorů lze vyvodit, že pokud je role předsedy chápana nejen organizačně, ale převážně jako garanta spravedlivé a otevřené diskuse, mohou být předsedové hlavními hybateli kolegiality. Předseda zpravidla organizuje práci senátu, má tedy významný vliv na to, zda všichni členové dostanou prostor vyjádřit se a zda budou odlišné názory opravdu vyslyšeny. Pokud tuto roli vykonává otevřeně a inkluzivně, dá se říct, že přirozeně podporuje kolegialitu v senátu. Dalším faktorem, který z pozice předsedy ovlivní kolegialitu, je neutralita při řízení debaty a nezneužívání autority k prosazení vlastního názoru. Pokud je senátní prostředí silně hierarchické, může mít předseda tendenci využívat svou autoritu k prosazování osobního názoru. Podpora kolegiality tedy není automatická – vyžaduje vědomé rozhodnutí předsedy nastavit otevřený a rovný proces rozhodování a ochotu respektovat odlišné názory.

Na základě propojení teoretické právní analýzy a empirických poznatků z praxe lze ještě učinit závěr, že senátní rozhodování plní smysluplný účel v českém právním systému. Právní analýza vytvořila základ pro hodnocení jejich reálného fungování. Následná empirická část zkoumala, jak zákonný rámec ovlivňuje každodenní praxi a jakou roli hraje vnitřní dynamika senátu, zejména postavení jeho předsedy. Senáty jsou podstatným orgánem, který u vyšších instancí utváří rozhodnutí. Rozhodování v senátech slouží jako pojistka proti lidské omylnosti a chrání kvalitu a důvěryhodnost rozhodnutí, neboť před jeho přijetím dochází ke střetu různých názorů a diskusi. Z výzkumu vyplynulo, že samotné rozhodování je výsledkem kolektivní diskuse a spolupráce týmu, kde má hlas každého člena stejnou váhu, přestože má předseda senátu klíčovou roli při přípravě a v organizaci. Senáty tak nepředstavují pouhý formální součet jednotlivců, ale podstatný orgán, který přispívá ke stabilitě soudního rozhodování a posiluje legitimitu justice v očích veřejnosti.

5. Závěr

Senáty představují kolektiv několika soudců. Mimo soudce z povolání se podílí na rozhodování v senátech také přísedící. Rozhodnutí jsou přijímána kolektivně za podmínek, které jsou téměř rovné, ačkoli existují určité výjimky. Platí však, že při hlasování o samotném rozhodnutí má každý člen senátu stejnou váhu hlasu. Mechanismy řídící senátní rozhodování slouží jako pojistky proti lidské omylnosti a zároveň chrání kvalitu a důvěryhodnost rozhodnutí, neboť před jeho přijetím dochází ke střetu různých názorů a diskusi. Tento orgán působí jak v rozhodování v prvostupňovém, kde částečně působí jen profesionálové a v oblasti trestní společně i s přísedícími, tak i v přezkumných řízeních, kde rozhodují již jen soudci profesionálové.

Předkládaná práce byla pomyslně rozdělena na 2 části. První část, obsahující právní analýzu, se věnovala detailnímu popisu senátů na jednotlivých soudních instancích. Snažila se předestřít zejména složení jednotlivých senátů, dále identifikovat náplň jejich práce, úkony jednotlivých členů a jejich procesy vedoucí k vydání rozhodnutí. Tato analýza ukázala, že složení není pouze tříčlenné, ale na vyšších soudech – NS, NSS – rozhodují i sedmičlenné či devítičlenné senáty. Objevují se i specifické kolektivní orgány, jako jsou kolegia nebo plénum. V rámci vyšších soudů může docházet i k internímu přezkumu rozhodnutí právě prostřednictvím vícečlenných senátů. Tyto mechanismy přispívají ke stabilitě soudního rozhodování. Zejména u krajských soudů bylo detailněji popsáno, jaké mají senáty složení a jak funguje vnitřní rozdělení práce. Bylo naznačeno, že rozhodování lze dělit na úkony senátu jako celku a na úkony předsedy senátu nebo pověřeného člena. Na okraj byla zmíněna existence tzv. kárných senátů. Tyto senáty působí rovněž jako nezávislý třetí rozhodce a zároveň i jako ochránci profesních stavů. Obecně se senáty usnáší většinou hlasů.

Právní analýza neopomenula ani zaměření na senáty s laickým prvkem. Předně bylo zjištěno, že tyto senáty tvoří 1 soudce profesionál v postavení předsedy a 2 přísedící. Tento typ senátů působí od roku 2025 jen na krajských soudech, popř. Městském soudě v Praze. Stejně jako soudní senáty soudců profesionálů, tak se tyto senáty usnáší většinou hlasů. Zde je možné vnímat malý nedostatek právní úpravy, která se napřímo nevěnuje zakotvení váhy jednotlivých hlasů. U senátů složených ze soudců profesionálů tento nedostatek lze zaštítit logickým výkladem, avšak u senátů s přísedícími může vznikat otázka, zda je současná úprava dostačující a nevzbuzuje pochybnosti mezi adresáty právních norem ohledně rovnosti hlasů. Z podstaty postavení jednotlivých členů (soudce je jmenován a přísedící je volen) by veřejnost mohla

vnímat nerovnost hlasů. Za hlavní funkční motor se v tomto senátě nedá považovat nikdo jiný než předseda, který zde má na starost téměř veškerou práci. Jejich fungování je založeno úplně na jiném principu než u senátů soudců profesionálů. Jedna z podkapitol byla věnována právě oné legislativní změně a vyvození závěrů, že se jednalo o razantní změnu, u které nebyla provedena dostatečná analýza. Polemiku k této části uzavřela myšlenka, že pro hodnocení a diskusi o institutu přísedících je nejprve vhodné si definovat důvod, proč laický prvek máme a následně jaký ho chceme mít.

V druhé pomyslné části má čtenář možnost nahlédnout za brány soudních institucí, konkrétně do prostředí odvolacího úseku Městského soudu v Praze, a to hned do všech 3 úseků soudnictví – civilní, správní a trestní. Cílem této části je odpovědět na položenou výzkumnou otázku, která zní: *„Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“* Pro co nejkvalitnější odpověď bylo úmyslem získat zastoupení soudců ze všech 3 oblastí, což se nakonec podařilo. Spektrum respondentům bylo pestré. Jednalo se o ženy i může, členy senátu, zastupující předsedy nebo samotné předsedy. Kapitola byla uvozena myšlenkou, že některá teoretická pravidla jsou v praxi těžko aplikovatelná a celý proces, který stojí na lidech působících v těchto orgánech, se odvíjí od pracovního prostředí.

Z rozhovorů vyplynulo, že pozice předsedy se liší v závislosti na oblasti soudnictví. Stojí za to připomenout, že praxe na tomto soudě nemusí být stejná na všech krajských soudech. Ve výzkumu byl zkoumán pouze úzký vzorek, který však ve svém konečném důsledku dokázal získal podrobnější informace a rozhovory mohly být vedeny více do hloubky. Postavení předsedů civilních senátů je výrazně dominantnější, než je tomu na ostatních úsecích. Předseda působí v pozici absolutního manažera, který má v režii celé odvolací řízení. Jako první obdrží nova, čte spisy, rozděluje spisy mezi jednotlivé členy, nařizuje jednání, svolává porady před jednáním, řídí samotná jednání, také působí v pozici zkušenější – mentora. Jinými slovy, předseda nese hlavní odpovědnost za daný spis, což zásadním způsobem formuje jeho pozici a roli v senátu. K vnímání této role přispívá i jeho odborná erudice.

Oproti tomu situace na správním a trestním úseku se v některých ohledech blíží samosoudcovskému rozhodování, ačkoliv si i nadále zachovává podstatné prvky kolektivního senátního fungování. Fungování senátu na správním úseku je řízeno principem, pod kterým jednotlivé případy napadají jednotlivým členům, ne tedy celému senátu. Není nutné, aby předseda měl od začátku spisy načtené, nepřiděluje je jednotlivým členům a celkové řízení práce na spise je ponecháno referujícímu soudci. Předseda zde funguje spíše jako kontrolní

prvek v závěrečné fázi rozhodovacího procesu. Je opět tím zkušenějším, avšak nedisponuje tak výraznými řídicími pravomocemi jako má předseda senátu na civilním úseku. Přesto zůstává jeho vliv na senátní rozhodování značný, zejména z pohledu profesní autority a neformální hierarchie.

Fungování trestních senátů vychází ze specifika, že téměř všichni soudci na tomto úseku zastávají zároveň funkci předsedy. Tento jev vychází z jejich kariérního postupu, kdy od jejich prvotně samosoudcovského působení jsou vždy v pozici předsedy. Odvolací senáty fungují na stejném principu přidělování případů jako tomu je na civilním úseku. Případ napadne danému senátu a organizační předseda přidělí členovi senátu a již se o spis nezajímá. Dozvídá se o něm až na poradě před jednáním a v soudní síni. S ohledem na to, že každý člen je zároveň předsedou, má tato organizace výrazný vliv na senátní rozhodování. Členové si tak jednotlivé spisy řídí dle svého vlastního uvážení. Tyto senáty se tak vyznačují vysokou mírou samostatné autority v podobě předsedy, jehož pohled na věc při přípravě rozhodnutí má významný vliv. Spolupráce senátu jako celku sice zůstává důležitá, zejména s ohledem na rovnost hlasů, avšak intenzita společné přípravy může být nižší než na jiných úsecích. Ke svému rozhodnutí potřebuje většinu, písemné odůvodnění, již ostatní členové senátu v postavení předsedů nemusí vidět.

Tematická analýza neopomíjí ani krátké hodnocení funkce předsedy v senátech s přísedícími. Z ní lze stručně shrnout, že postavení předsedy je nezastupitelné a má zásadní vliv na senátní rozhodování. Pokud předseda nedokáže srozumitelně vysvětlit složité právní otázky přísedícím, bude to mít významný vliv na závěrečné kolektivní rozhodnutí.

Z provedené analýzy tedy celkově vyplynulo, že funkce předsedy senátu je klíčová. Předseda formuje rozhodování zejména stylem organizace práce v senátu a využíváním lidských zdrojů. Míra jeho vlivu se však liší s ohledem na procesní úsek, na kterém působí. Práce také ve svém závěru pozitivně hodnotí senátní rozhodování jako takové. Senáty začínají působit na vyšších instancím a tvoří tak podstatný orgán, který přispívá ke stabilitě soudního rozhodování a posiluje legitimitu justice v očích veřejnosti, jelikož právní názor na věc v přezkumném řízení (případně v trestním řízení o závažnější trestné činnost, kde senáty rozhodují v prvním stupni) nevzniká jen pod rukama jedno soudce.

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
InZ	zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZSS	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech. soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZSVM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZTOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
ZÚS	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
ZVPPV	zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BLAŽEK, Tomáš et kol. *Soudní řád správní – komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016.

KYSELA, Jan, ONDŘEJKOVÁ Jana a kol. *Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-40-3.

LUHMANN, Niklas. *Právo společnosti*. 1. vydání. Praha: Academia, 2021. Společnost; sv. 30. ISBN 978-80-200-3051-1.

MALSCH, Marijke. *Democracy in the courts: lay participation in European criminal justice systems*. 1. vydání. Farnham, England; Ashgate, 2009. International and comparative criminal justice. ISBN 978-1-315-57642-8.

MONTESQUIEU, Charles Louis. *O duchu zákonů*. Dobrá voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-30-9.

POTĚŠIL, Lukáš. *Kasační stížnost*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-899-3.

SHAPIRO, Martin. *Courts: A Comparative and Political Analysis*. University of Chicago Press, 1986. ISBN 978-0-226-75043-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona a SCHELLE, Karel. *Soudnictví: (historie, současnost a perspektivy)*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 978-80-86432-65-3.

SCHELLEOVÁ, Ilona, SCHELLE, Karel a SCHELLE Karel jr. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vydání. Brno: Alfa Publishing, 2006. Právo, studium. ISBN 80-86851-39-7.

SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2024.

VISINGER, Radek. *Soudní dohled*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-289-6.

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2023. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-911-9.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6.

ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-888-7.

ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Praha: Beck/SEVT, Právo a hospodářství, 1995. Právo a hospodářství. ISBN 80-7179-005-2.

2. Seznam použitých odborných článků

DIESEN, Christian. The advantages and disadvantages of lay judges from a Swedish perspective. Revue internationale de droit pénal. 2001, roč. 72, č. 1–2, s. 355–364 [online] [cit. 02.07.2025]. ISSN 0223-5404. Dostupné z: https://www.cairn.info/load_pdf.php?ID_ARTICLE=RIDP_721_0355&download=1.

FRAŇKOVÁ, Klára. *Laičtí přísedící: Výhoda, nebo brzda pracovněprávního soudnictví?*. 2024, Studentská vědecká odborná činnost, Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

FRISCHMANN, Petr. *Laický soudce – historický relikt či funkční garant pracovněprávní ochrany?* Fórum sociální politiky: odborný recenzovaný časopis. 2021, č. 5, s. 30–34. ISSN 1802-5854.

HAVLÍČEK, Karel. *Souzení je tvůrčí práce, v níž má člověk svobodu*. Soudce. roč. 2020, č. 9.

CHMEL, Jan. *Právní a mimoprávní faktory v argumentaci a rozhodování Ústavního soudu České republiky*. 2021, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

CHMEL, Jan. *Zpravodajové a senáty: Vliv složení senátu na rozhodování Ústavního soudu České republiky o ústavních stížnostech*. Časopis pro právní vědu a praxi. roč. 2017, č. 25.4. [online] [cit. 21.04.2025]. Dostupné z: https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=782893.

KOSAŘ, David. *Rozvrh práce: klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců*. Právník [online]. roč. 2014, č. 12 [online] [cit. 19.07.2025]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2014/12/PRAVNIK%20komplet_12_2014.pdf.

KÜHN, Zdeněk. *Laický prvek v justici – archaismus v 21. století nepotřebný?* [online] [cit. 05.06.2025]. Dostupné z: https://jinepravo.blogspot.com/2008/10/laick-prvek-v-justici-archaismus-v-21.html.

LAJSEK, Vladimír. *Teoretickoprávní analýza laického prvku v justici*. 2020, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

PAPEŽ, Petr. *Řádné a mimořádné opravné prostředky v civilním řízení*. Právnické listy [online] [cit. 07.05.2025]. roč. 2023, č. 2. Dostupné z: https://naos-be.zcu.cz/server/api/core/bitstreams/e5f34411-c1c3-44aa-b08f-4390ce18ebbf/content.

POLÁK, Pravoslav. *Pseudoreforma senátního rozhodování*. Trestněprávní revue. 2011, roč. 2011, č. 3, s. 84–86.

PROUZA, Daniel a HÁJEK, Michal. *Laický prvek při soudním rozhodování v trestních věcech aneb přísedící ano či ne?* Trestněprávní revue. roč. 2010, č. 7, s. 201–208.

STONJEK, Patrik. *Specifika pracovněprávních sporů*. 2024, Disertační práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra teorie práva a právních učení.

SYLVESTROVÁ, Tereza. *Princip kolegiality a jeho vliv na rozhodování soudních těles* [online]. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta. ISBN 978-80-210-8363-9. Dostupné z: https://is.muni.cz/repo/1353979/cofola2016.pdf#page=378.

ŠABATA, Karel. *Mají být zrušeni přísedící?* Soudce [online]. roč. 2011, č. 9, s. 15–18 [cit. 20.07.2025]. Dostupné z: https://next.codexis.cz/literatura/LT39592.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 438/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 05.06.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=233871.

MIOVSKÝ, Michal a kol. *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003 [online] [cit. 19.07.2025]. Dostupné z: https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/view/uuid:23953850-5732-11e3-ae59-005056827e52?page=uuid:b2d31b90-60ba-11e3-8c6a-005056825209.

Nejvyšší správní soud – O soudu – Obecné informace. In: Nejvyšší správní soud [online] [cit. 01.06.2025]. Dostupné z: https://www.nssoud.cz/o-soudu/obecne-informace.

O Nejvyšším soudu – Organizace. In: Nejvyšší soud České republiky [online] [cit. 25.05.2025]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/o-nejvyssim-soudu/organizace.

PASEKOVÁ, Eva. *Přísedící začínají mít u soudů výrazně menší uplatnění*. In: Česká justice [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://www.ceska-justice.cz/2025/01/prisedici-zacinaji-mit-u-soudu-vyrazne-mensi-uplatneni/.

Programové prohlášení vlády ČR ze dne 6. ledna 2022. In: Vláda České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/.

Přehled soudů – Portál justice České republiky – Portál justice. In: Portál justice České republiky [online] [cit. 26.03.2025]. Dostupné z: https://portalapl.servis.justice.cz/soudy.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Brně. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Brně [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-brne/rozvrh-prace-od-1-8-2025-pdf.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Českých Budějovicích. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Českých Budějovicích [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-ceskych-budejovicich/rp-ucinny-k-8-7-2025.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Hradci Králové. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Hradci Králové [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-hradci-kralove/rp-k-1-7-2025.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Ostravě. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Ostravě [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-ostrave/rp-po-zmene-c-9.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Plzni. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Plzni [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-plzni/dodatek-c-5-rp-2025-ucinnost-od-15-5-2025-pdf.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Praze. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Praze [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-praze/rp-od-1-8-2025.

Rozvrh práce pro Krajský soud v Ústí nad Labem. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky – Portál justice – Krajský soud v Ústní nad Labem [online] [cit. 04.08.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/krajsky-soud-v-usti-nad-labem/rp-po-zmene-c-10-bez-revizi-1-pdf.

Sněmovní tisk 598. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=598&O=9.

Stenozáznam z jednání Poslanecké sněmovny ze dne 7. 2. 2024. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 11.08.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/092schuz/s092048.htm#r1.

Stenozáznam z jednání Poslanecké sněmovny ze dne 21. 5. 2024. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 11.08.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/103schuz/s103022.htm#r4.

Stenozáznam z jednání Poslanecké sněmovny ze dne 26. 6. 2024. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online] [cit. 11.08.2025]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/108schuz/s108052.htm#r5.

Výroční statistická zpráva za rok 2023 - Ministerstvo spravedlnosti ČR. In: Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online] [cit. 01.07.2025]. Dostupné z: https://msp.gov.cz/documents/d/msp/ceske_soudnictvi_2023-1.

Zaměstnanci a mzdy. In: Český statistický úřad [online] [cit. 21.05.2025]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/zamestnanci-a-mzdy.

4. Seznam použité judikatury

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.8.2016, sp.zn. 23 Cdo 4951/2014.

5. Seznam použitých právních předpisů

Jednací řád Nejvyššího soudu, sp. zn. S 204/2022.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky č. 44/1992 Sb., o náhradách za vykonávání funkce přísedícího.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech. soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších právních předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.438/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Abstrakt

Fungování soudních senátů z právně sociologického hlediska

Tato diplomová práce se zabývá problematikou fungování soudních senátů a provádí analýzu tohoto institutu napříč jednotlivými soudními články v České republice. Cílem práce bylo identifikovat klíčové faktory ovlivňující jejich fungování a zaměřit se na jejich místo v rozhodovacím procesu v souvislosti s účelem soudnictví. Současně práce popisuje, jak právní rámec, tak sociologické aspekty, které spoluvytvářejí praxi soudních senátů.

Hlavním cílem této práce je tedy snaha o podrobnou analýzu a srovnání pojetí fungování zkoumaného institutu na úseku civilního, správního a trestního soudnictví. Práce vychází z teoretického rozboru právních norem upravujících složení a činnost soudních senátů a ze sociologické analýzy soudních senátů.

Práce je rozdělena do tří kapitol, a navíc ji lze pomyslně rozdělit na dvě části – právní a sociologickou analýzu.

Dvě kapitoly následující po úvodu se věnují právní analýze. Druhá kapitola této práce nejprve pojednává o soudní moci a soudnictví jako celku. Snahou je identifikovat pozici soudní moci v systému brzd a protivah a pojednat o účelu soudnictví. Kapitolu zakončuje hodnocení organizace soudnictví, které je základem pro sociologickou analýzu. Třetí kapitola se již zaměřuje na samotné soudní senáty. Identifikuje dva hlavní typy soudních senátů – 1) soudní senáty soudců profesionálů, 2) soudní senáty s laickým prvkem. Nejprve je obsáhle popsáno, na jakých soudech soudní senáty působí a v jakých typech řízení. Poté se právní analýza věnuje zákonnému zakotvení složení jednotlivých soudních senátů, procesu rozhodování, hierarchickému postavení apod. Pozornost je především věnována zaměření na jednotlivé oblasti soudnictví a postavení jednotlivých členů soudních senátů.

Druhé části, pokrývající sociologickou analýzu, je věnována čtvrtá kapitola. Tematická analýza je provedena na vybraných případových studiích soudních senátů. Metodologicky je využito sběru dat prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s profesionálními soudci z odvolacího úseku (v postavení předsedů soudních senátu nebo pouze členů), které byly vedeny za účelem získat informace do této práce. Dále je využito části poznatků z již proběhlého výzkumu v roce 2024, který se věnoval analýze soudních senátů s laickým prvkem – přísedícími. Tato část si klade za cíl odpovědět z praktického hlediska na výzkumnou otázku znějící: „Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“.

V závěru jsou shrnuty klíčové poznatky a předloženy závěry o fungování soudních senátů s hodnocením postavení předsedy senátu a jeho vlivu.

Klíčová slova: soudní senáty, předseda soudního senátu, členové soudního senátu

Abstract

The functioning of judicial panels from a legal sociological perspective

This thesis deals with the issue of the functioning of judicial panels and analyzes this institution across individual judicial articles in the Czech Republic. The aim of the thesis was to identify the key factors influencing their functioning and to focus on their place in the decision-making process in relation to the purpose of the judiciary. At the same time, the thesis describes both the legal framework and the sociological aspects that contribute to the practice of judicial panels.

The main objective of this thesis is therefore to provide a detailed analysis and comparison of the functioning of the institution under examination in the areas of civil, administrative, and criminal justice. The thesis is based on a theoretical analysis of the legal norms governing the composition and activities of judicial panels and on a sociological analysis of judicial panels.

The thesis is divided into three chapters and can be further divided into two parts – legal and sociological analysis.

The two chapters following the introduction are devoted to legal analysis. The second chapter of this work first discusses judicial power and the judiciary as a whole. The aim is to identify the position of judicial power in the system of checks and balances and to discuss the purpose of the judiciary. The chapter concludes with an evaluation of the organization of the judiciary, which forms the basis for sociological analysis. The third chapter focuses on the judicial panels themselves. It identifies two main types of judicial panels: 1) judicial panels of professional judges, and 2) judicial panels with lay members. First, it describes in detail the courts in which judicial panels operate and the types of proceedings in which they are involved. The legal analysis then focuses on the legal basis for the composition of individual judicial panels, the decision-making process, hierarchical position, etc. Particular attention is paid to the focus on individual areas of the judiciary and the position of individual members of judicial panels.

The second part, covering sociological analysis, is devoted to the fourth chapter. The thematic analysis is based on selected case studies of judicial panels. Methodologically, data was collected through semi-structured interviews with professional judges from the appeals division (in the position of chairpersons of judicial panels or simply members), which were

conducted for the purpose of obtaining information for this work. Furthermore, some of the findings from previous research conducted in 2024, which focused on the analysis of judicial panels with a lay element – assessors – are used. This part aims to answer the research question from a practical point of view: "What influence does the function of the panel chair have on panel decision-making?"

The conclusion summarizes the key findings and presents conclusions on the functioning of judicial panels with an assessment of the position of the panel chair and his influence.

Keywords: judicial panels, chair of judicial panel, members of judicial panel

Seznam příloh

Příloha č. 1 – modelové otázky k rozhovoru

POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR – VO – Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?

Úvodní část – Kontext, zkušenosti a role respondenta

1. Jak dlouho působíte v soudním senátu a v jaké roli (člen/předseda senátu)?
2. Jaké složení má senát, jehož jste součástí (počet, pohlaví, věk)?
3. Jak byste popsal/a svou roli v senátu?
4. Mohl/a byste stručně popsat svou profesní zkušenost?
5. Jak velký máte nápad případů?

Vnímání role předsedy senátu

1. Jak byste popsal/a roli předsedy senátu v rámci rozhodovacího procesu senátu jako celku?
2. Jak se podle Vaší zkušenosti předseda senátu podílí na organizaci a vedení senátu?

Kolektivita vs. individualita v senátu

1. Jak probíhá diskuse v senátu při přípravě rozhodnutí? Je prostor pro rovnoměrné sdílení názorů všech členů? Můžete ji v obecné rovině popsat?
2. Kolik času průměrně dohromady věnuje přípravě jedné věci před jednáním 1) předseda senátu; 2) referující soudce; 3) třetí člen senátu?
3. Jak dlouho před jednáním mívá referující soudce k dispozici spis k nastudování?
4. Má předseda senátu vždy spis také nastudovaný?
5. Posíláte si předem nějakou písemnou přípravu či koncept rozhodnutí?

Vliv předsedy na rozhodovací proces

1. V čem vidíte hlavní rozhodovací sílu předsedy oproti ostatním členům senátu?
2. Má předseda výraznější roli při určování právního směru rozhodnutí, např. při volbě výkladu právní normy nebo při hodnocení prvoinstančního postupu?
3. Dochází někdy k tomu, že názor předsedy působí jako výchozí rámec diskuse? Nebo tomu tak není?
4. Zasahuje předseda do výsledného znění rozhodnutí (stylistická a obsahová revize), i pokud není referujícím soudcem?

Komunikace, zkušenost, odbornost

1. Jakou roli hraje odborná prestiž nebo zkušenost předsedy ve vnímání jeho vlivu ostatními členy senátu?
2. Liší se podle Vás styl vedení u různých předsedů (např. podle seniority, specializace, osobnosti, nebo tomu tak je, protože není žádná obecná metodika)?

Závěrečná část

1. Máte nějaký návrh nebo doporučení pro zlepšení fungování senátů, případně postavení jejich předsedů?

Příloha č. 2 – přepis rozhovoru se soudkyní 1

Rozhovor ze dne 16. 6. 2025 – civilní odvolací úsek Městského soudu v Praze

Tereza Sladovníková (tazatel)

Moje první otázka míří na to, jak dlouho působíte v soudním senátu a v jaké roli?

soudkyně 1

Působím od roku 2018 na Městském soudě v Praze a myslím si, že to jsou čtyři roky, co jsem zastupující předseda senátu, předtím jsem byla pouze členkou senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak vypadá soudní senát, ve kterém působíte, respektive kdo ho tvoří – kolik žen, mužů?

soudkyně 1

Senát je složený z předsedy senátu, zastupujícího předsedy a třetího člena. Mám dva kolegy, z nichž je jeden předsedou senátu. Samozřejmě, že členové jsou rovnoprávní, ale ve chvíli, kdy předseda senátu onemocní nebo je na dovolené, tak jsem zastupujícím předsedou senátu. To znamená, že s kolegou si musím najít senát, nebo přísedícího z následujícího senátu tak, jak je to určeno v rozvrhu práce. Střídá se to obrok abecedně, to znamená, já jsem od G, můj kolega je od P, konkrétně letos je to tak, že přísedá kolega od P, to znamená od toho pozdějšího příjmení.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když se zeptám na roli zastupujícího soudce. Spočívá tato role i v něčem jiném, než jen zastupování v nepřítomnosti předsedy senátu?

soudkyně 1

Ve chvíli, kdy je předseda senátu, tak já jsem rovnoprávným členem úplně stejně jako ten třetí. Jenom v případě, kdy je můj předseda na dovolené, tak jsem já „předseda“. Musím si „půjčit“ někoho dalšího, tak aby senát byl opět tříčlenný. V některých případech jsou senáty čtyřčlenné, kde jsou dva předsedové senátu a dva členové senátu. Je nastavené přesně, jakým způsobem, kdo s kým soudí a tak dál.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Pokud byste měla stručně popsat Vaši profesní zkušenost, tak jak vypadala Vaše cesta na Městský soud v Praze?

soudkyně 1

Skončila jsem vysokou školu v roce 2000. Tehdy ještě tři roky justiční praxe jsem začala jako justiční čekatel hned po škole. Praxe byla zakončená justiční zkouškou. My jsme měli hotovou praxi a zkoušky v momentě, kdy se prezident rozhodl nejmenovat soudce takhle těsně po absolvování praxe. Čekalo se, než nám bude 30 let, ale pak bylo nastaveno, že pokud jsme neměli špatný kariérní posudek, tak byli všichni jmenováni. To už není tato doba. V mezidobí jsem ještě jako čekatelka byla na mateřské, a pak jsem nastoupila v roce 2008 jako samosoudce na obvodní soud a tam jsem byla 10 let. Odmítla jsem jednu nabídku na Městský soud v Praze, pak jsem až v roce 2015 šla na stáž a v roce 2018 jsem zde začala působit.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaké bylo Vaše zaměření? Byla to civilní agenda?

soudkyně 1

Vždycky civilní agenda s tím, že od roku 2011 jsem dostala cizinový senát.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A nyní je Vaší náplní opět civilní agenda?

soudkyně 1

Nyní také, a to klasická občanskoprávní agenda bez jakékoli specializace.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když se zeptám ještě na senát, tak jaký máte nápad případů měsíčně/ročně?

soudkyně 1

V loni jsme měli celkový nápad asi 590 věcí, což je tak 50 věcí na měsíc.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jednací dny máte jaké?

soudkyně 1

Máme jeden jediný jednací den. Pravidlem je prakticky pět věcí, když máme hodně těžké věci, tak dá předseda senátu, jednu jedinou věc tomu příslušnému členovi. To se ale stává výjimečně. S tím, že už po tak dlouhé době dokáže odhadnout lehké a těžké věci. To není standardní.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Je to tedy specifikum Vašeho předsedy senátu?

soudkyně 1

Myslím si, že je to specifikum způsobu práce mého předsedy. On se opravdu snaží dát jednu lehkou věc a jednu těžkou. Když jsme po dovolené, tak dává lehké věci. Rovnou si zapisuje do kalendáře termíny. Má tak rozděleno, který z nás věc bude mít na starost. To znamená, že my máme 2–3 měsíce dopředu jasno, co budeme soudit. To není standardní, protože je hodně předsedů, kteří nařídí věci, ale teprve týden předtím, než se jde do jednací síně se věci rozdělí mezi ostatní. Co do dokazování, když je potřeba ještě něco dodělat, je toto poté nekomfortní.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže předseda předtím, než případy rozdělí, si aspoň přečte odvolání?

soudkyně 1

My máme normální spis (připravený z prvního stupně) a sběrný spis. Ve sběrném spisu je rozsudek, odvolání a vyjádření k odvolání. Jsou někteří předsedové senátu, kteří čtou jenom sběrný spis a pak nařídí jednání. Můj předseda senátu přečte nejen sběrný spis, ale přečte opravdu celý spis. On ví přesně, jaké jsou procesní problémy. To jsou prostě věci, které nepozná jen z rozsudku. To není úplně standartní.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak byste popsala jeho roli v rámci rozhodovacího procesu?

soudkyně 1

Zásadní. Nejen co se týče nařizování, to je samozřejmě jeho povinnost, ale vzhledem k tomu, že spis zná, tak je jeho postavení důležité v rozhodovací činnosti, protože má svůj předběžný názor. U předsedy také záleží na tom, jak moc je erudovaný. Není jednoduché někdy přesvědčit předsedu, že je to třeba jinak.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A on má stejný nápad případů, jako přiděluje jednotlivým členům?

soudkyně 1

Předseda senátu má standardně jednu věc týdně. Co se týče neveřejných jednání, tak tam nemám bohužel čísla. Když jsem zastupující předseda senátu, tak se snažím udělat co nejvíc z toho jde, ale myslím si, že nedělá určitě toho tolik, jako děláme my. Určitě těchto věcí dělá tak o tu polovinu méně. Zase na druhou stranu jeho prací je ty spisy nejen nařídit, ale i referovat. To znamená, když přijde nějaké podání, on ho rozesílá a kontroluje po nás věci, které odchází. Je to dělená odpovědnost mezi tři, ale on je pod tím podepsaný, a tomu taky odpovídá přístup. Někomu je to třeba jedno, ale někomu jedno není pod co se podepíše. On reálně všechna rozhodnutí kontroluje. Pokud se mu něco nelíbí, buď telefonicky zavolá, nebo se u toho sejdeme a vysvětlíme si. Naše domluva je, že mi posílá čistopis vždycky každý pátek s opravou, ale nemění mi tam téměř nic.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaké chyby opravuje?

soudkyně 1

Když si všimne, tak samozřejmě opraví pravopisné chyby. Stejně tak to dělá i naše vedoucí kanceláře, ale spíš věci, kde třeba člověk má něco na mysli, ale ten druhý to může chápat jinak, tak je dobré, když to vidí i další oči, aby se zkrátka neujelo.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Můžete ještě více přiblížit jeho vztah k členům senátu?

soudkyně 1

To je strašně individuální. Záleží prostě na předsedovi senátu. Jsou předsedové, kteří nechají naprostou volnost. Spisy nemají načtené, takže pak se zde bavíme vlastně o samosoudcovské roli. Soudce si věc připraví, jde na poradu, která se koná vždycky den před tím vlastním jednáním, seznámí ostatní členy, vyjeví názor, a pak ještě záleží na tom, jak ostatní dokáže dobře přesvědčit. Konečné rozhodnutí je ale senátní, protože o něm nakonec všichni tři hlasují. Takhle ale náš předseda senát nevede.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Byl Váš předseda senátu předsedou senátu, již v době Vašeho přechodu z obvodního soudu? Jak dlouho trvalo si zvyknout na jeho styl práce? Musel i on změnit svůj styl práce s ohledem na nové kolegy?

soudkyně 1

Byl. Nevím, jak tomu bylo předtím. Nám se ale v průběhu působení změnilo složení senátu, a tak jsem se i stala zastupujícím předsedou, protože jsem byla služebně postarší. S příchodem nového člena se změnila nálada senátu, ale taky i přístup předsedy senátu, protože nyní je mezi námi mnohem více důvěry, než tam bylo předtím. Předseda při nástupu musí otestovat nově příchozího člena, protože je to týmová práce. Když jeden nemá úplně dostačující znalosti, tak se tomu volí skladba nařizovaných věcí a rozdělení spisů.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zeptám se na další otázku, jak probíhá diskuse při přípravě rozhodnutí, respektive porada, která je před jednáním?

soudkyně 1

Den před jednáním máme poradu. Pro pochopení – mám svůj spis, který mám načtený a vysvětlím, co je obsahem rozsudku, jak rozhodl soud prvního stupně, co je obsahem odvolání, jak se vypořádám s otázkami, které jsou v odvolání. Poté se pobavíme o tom, zda je tento způsob možný nebo není. Někoho z kolegů může napadnout něco dalšího, a nakonec si věc uzavřeme už v podstatě s finálním rozhodnutím, nebo si upozorníme na to, kde jsou třeba chyby, a na co se musíme zeptat, a kde musíme poučit. Nejdříve probereme procesní věci (př. nebyla připuštěná změna žaloby, co to pro nás znamená, jaké jsou vady řízení atd.). Zaměřujeme se na věc jinak než samosoudce. Po vyřešení procesních věcí, postupujeme dál do hmotného práva. Z porady se odchází téměř v 80 % s tím, že víme, jak budeme rozhodovat. Z 80 % to znamená, že například ve věcech dětí, kde nám účastníci musí donést aktuální poměry, a kde se čeká na konkrétní čísla. V těchto věcech až na jednání, v rámci rychlé porady, věc rozhodneme. V situacích například smluv o dílo, náhrady škody na zdraví atd., tak tam bych i řekla, že z téměř 98 % na poradě víme, jak by to mělo následující den vypadat. To neznamená, že se to nemůže změnit. Na poradě ještě nemáme napsaný výrok, to někdy bývá. V našem případě si ho opravdu píšeme až vlastně v té jednací síni.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Pokročila bych k další otázce. Dokážete odhadnout, kolik reálně času zabere danému členovi nastudovat spis, nebo je to individuální podle věci, zkušeností atd.?

soudkyně 1

Je to individuální, jak podle věci, tak podle zkušeností. Zase na druhou stranu není tolik času na to, aby si to člověk studoval. Já osobně preferuji ten způsob, kdy mám věc přidělenou dříve. Jsem zvyklá, když mám trochu volného času, vzít si sběrné spisy, načíst si rozsudek, odvolání a připravit si jakýsi podvozek. Udělám narativní část rozsudku – soud prvního stupně rozhodl takto, odvolání je takto a vyjádření k odvolání je takto. To je moje příprava, kterou dělám většinou opravdu už dva měsíce předem, takže i já dokážu odhadnout, jestli spis bude složitý nebo ne. Když je složitý, tak třeba už měsíc předtím si ho přečtu, než abych tak dělala týden před jednáním. My soudíme ve středu, takže si většinou v pátek odpoledne čtu jeden lehký spis, v pondělí si čtu celý těžký spis, v úterý ještě ladím poslední detaily a v úterý odpoledne máme poradu. Do toho ve středu dopoledne soudíme, pak jsem zvyklá ve středu odpoledne napsat minimálně lehký spis a začít těžký, celý čtvrtek píši těžký spis a v pátek mám neveřejná jednání. Neveřejná jednání jsou zhruba 2-3 týdně. Není tedy moc času na to, aby měl člověk prostor studovat. Bylo i období, kdy jsme neveřejných jednání měli hodně, každý 10–12 týdně, a to se pracovalo po večerech. Do toho samozřejmě může přijít předběžné opatření, takže třeba i 4 neveřejná jednání. To je ale můj způsob, kolega to tak nemá. Ten si vezme spis, teď nevím, jestli už v pátek, nebo v pondělí, ale v úterý se věnuje jenom tomu spisu. Každý má svůj systém.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A ještě bych se chtěla vrátit k fungování senátu jako celku. Když dostanete zadanou práci, třeba ty dva měsíce předem, tak od té doby si pro spis můžete chodit a pracovat s ním?

soudkyně 1

Můžeme s ním pracovat dle libosti. Akorát jedině, když přijde žádost o nahlížení, tak spis soudce musí dát, ale standardně leží v kanceláři. To je právě výhoda tady toho systému práce, ten ale moc lidí nemá a já jsem za něj opravdu moc ráda. Ve chvíli, kdy bych měla i čas a mohla bych na něm pracovat, ale předseda mi spis přidělí až v pátek, tak mám vlastně pondělí a úterý na to, abych si ho načetla. Já už bych si nestihla napsat ani tu narativní část.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Sdělil Vám předseda, proč tento způsob organizace zavedl?

soudkyně 1

Myslím si, že je to o jeho osobním nastavení. Má rád, když věci jdou rovnoměrně, proto si sám nařizuje lehkou a těžkou věc, aby se z toho vlastně sám nezbláznil. Stejně tak my jsme zase zvyklí, a já jsem to dělala už na soudu prvního stupně, nikdy si neprodloužit lhůtu na napsání písemného rozsudku. Teď máme systém zavedený tak, že píši rozsudky ve středu a ve čtvrtek, tak mi vždycky koncem týdne předseda pošle čistopis, to je opravený rozsudek. Mně se stalo dvakrát za celou dobu, co působím na odvolacím úseku, že jsem psala rozsudek až třeba o týden později, protože jsem byla na školení. Po takové době si ale přesně nepamatuji konkrétní detaily a musím si spis vzít znovu do ruky. To je zase ale neobvyklost, někteří soudci jsou schopní nosit v hlavě vše třeba i třicátý den po jednání. Tenhle styl ale může být pro předsedu neskutečně těžký, jelikož si samozřejmě nemůže přesně pamatovat to, na čem jsme se dohodli před měsícem.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Je nějaký mechanismus, jak po soudcích vyžadovat písemné rozsudky rychleji?

soudkyně 1

Soudce má prostě 30 dnů na vypracování rozsudku s tím, že si ho může prodloužit. To se dělá u místopředsedy soudu, když lhůtu prodlouží, tak předseda senátu je v pasti, protože musí čekat na svého kolegu. U nás v senátu to máme tak, že když nám předseda poskytuje takový servis v tom, že opravdu nařizuje věci rozumně, tak zase se my snažíme písemná vyhotovení zasílat tak, abychom opravdu do týdne ukončili spis. Kdybych byla předsedou senátu, tak mně tomto způsob vyhovuje taky.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Přes předsedu senátu žádost o prodloužení lhůty tedy vůbec nejde? Ten, když o žádosti nebude vědět, tak mu jen přijde upozornění o prodloužení lhůty?

soudkyně 1

On o tom ví, protože si každý předseda lhůty sleduje. Ale já bohužel nevím, zda ještě před odesláním žádosti místopředsedovi soudu je třeba ještě podpis předsedy senátu. Nikdy jsem prodloužení lhůty nevyužila.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Budu pokračovat dál a zeptám se, zda si před poradami zasíláte písemnou přípravu?

soudkyně 1

Ne vůbec, tedy u převážné většiny ne. Může se stát u neveřejných jednání, že si závěr napíšeme a předseda řekne, že se mu to moc nezdá. Poté si na tuhle konkrétní věc uděláme poradu, takže je tu písemné vyhotovení před poradou, kde si věc vykomunikujeme. Mám ale několik kolegyň, u nichž senát funguje tak, že před poradou zašlou předsedovi připravené rozhodnutí, ten si ho přečte, a teprve až pak mají poradu před ústním jednáním.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Musí se tedy ve výsledku člen senátu přizpůsobit tomu, jak by zamýšlel rozhodnout předseda senátu?

soudkyně 1

Někdy ano. Když si ale vyargumentuji, nebo najdu věci, kterých si nevšiml, tak jsem schopná ho přesvědčit o tom, že máme rozhodnout dle mého závěru. To nebylo samozřejmě první rok, důvěra se postupně vyvíjí.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Dokážete říct, v čem vidíte hlavní rozhodovací sílu předsedy v porovnání s ostatními členy?

soudkyně 1

Já si nemyslím, že má úplně hlavní rozhodovací sílu, protože když budeme dva, kteří nebudeme souhlasit s jeho názorem, tak jsme klidně schopní ho přehlasovat. On nemá žádné privilegium, že má například dvojí hlas, to ne.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A když jsou nějaké pochybnosti? Ale pochybnosti asi v tříčlenném senátu spíš nebudou, nebo?

soudkyně 1

Když bychom se přehlasovávali, to jsem udělala jednou jedinkrát, ale ne v mém senátu, udělala jsem to v jiném senátu, kdy šlo o rozvrh práce Městského soudu v Praze právě v souvislosti s vícečlenným senátem. V senátu jich bylo pět a advokát namítal podjatost a zpochybňoval princip zákonného soudce. A podle mého názoru tehdy rozvrh práce nebyl vůbec tak jednoduše napsaný, že by laik úplně jednoznačně věděl. Tak jsem uplatnila v této věci votum separatum, protože jsem nesouhlasila s jejich rozhodnutím. Na hlasovací listinu se poté napíše důvod nesouhlasu a argumentace.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Pozice předsedy senátu se dá říct, že je čistě organizační?

soudkyně 1

Takhle zjednodušeně řečeno ano, ale myslím si, že má úplně nejvíc práce, byť soudí méně. Má ale vlastně nejvíc klíčovou roli – rozděluje, kontroluje, podepisuje atd.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Může předseda senátu, pokud je přehlasovaný, odmítnout podepsat rozsudek?

soudkyně 1

On zkrátka musí za všech okolností. Vlastně se to samé může stát i členovi senátu, když ho předseda a druhý člen přehlasují. V závěru poté člověk musí napsat i rozsudek, se kterým v podstatě nesouhlasí.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Dochází někdy k tomu, že názor předsedy senátu působí jako výchozí rámec diskuse, nebo tomu tak není?

soudkyně 1

Jako výchozí ne, spíš jako závěrečný, protože ten výchozí je opravdu to, že si přednesu na poradě – o čem věc je, přednesu si svůj vlastní názor, a jak bych viděla rozhodnutí. Asi má předseda větší slovo, ale to spíš je opravdu tím, jaký je náš předseda senátu. Je opravdu erudovaný, má dlouholetou praxi, a pak má velké znalosti nejen spisu, ale i obecně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Působí na Vás erudovanost a znalosti předsedy senátu? Máte k němu respekt?

soudkyně 1

To si myslím, že určitě, protože oba jako členové senátu víme, že on má své vlastní názory opravdu srovnané. Vím, že když je někde na vážkách, tak si věci dohledá a opře o ně své názory.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Liší se podle Vás vedení u různých předsedů senátu?

soudkyně 1

Určitě. Záleží vlastně i na atmosféře v senátu, respektive na lidech, kteří se sejdou. Mám na mysli vzájemné antipatie a sympatie a tak dál, ale to nemusí být jenom úplně ze strany předsedy senátu. Když se špatně pracuje, tak tomu samozřejmě odpovídá i chování předsedy senátu. On je za všechno odpovědný. Správně by to taky mělo být v jednací síni tak, a to se taky nedělá úplně běžně, že referující soudce si vlastně referuje rozsudek. Po vyhlášení rozsudku by to správně mělo být tak, že předseda je ten, který odůvodňuje rozsudek, takže

referující soudce by mu měl říct důvody, proč jsme tak rozhodli. Je to ale jenom stručné ústní odůvodnění v jednací síni. Je ale řada předsedů senátu, kteří toto nechávají přímo na členech senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Když si to ještě ucelím, tak máte pět věcí za den, z toho Vy vedete dvě věci, druhý člen také dvě věci a předseda jednu?

soudkyně 1
Ano, ale předseda by potom měl všechny správně odůvodnit.

Tereza Sladovníková (tazatel)
No a poslední otázka – máte ještě něco, co byste chtěla dodat a nezaznělo?

soudkyně 1
Byla jsem nedávno v Kroměříži. Tam byla jedna slovenská soudkyně z odvolacího úseku a strašně ji zaujalo, nebo se ji zdálo divné, že my máme roli předsedy senátu a dvou členů. Vysvětlila mi, že na Slovensku to mají tak, že každý z členů senátu je jeho předsedou pro tu konkrétní věc. Otázkou je, jestli je to kvůli penězům, nebo jestli je to kvůli odpovědnosti, protože tím se z toho v podstatě stává taková samosoudcovská činnost. Myslím si, že bych to tak nechtěla, ale přišlo mi to zajímavé. Z mého pohledu to není pro náš systém.

Tereza Sladovníková (tazatel)
A myslíte si, že by náš systém šlo nějakým způsobem zlepšit?

soudkyně 1
Podle mě je velice důležitá osobnost daného předsedy senátu. Je klíčové, aby předsedu nešli dělat lidé, kteří si řeknou: „Já jsem tady dlouho, tak už mám služební nárok.“ Tím pádem by neměl mít předseda představu, že bude dělat lehké případy. Pokud by tomu tak bylo, tak to dle mého názoru není dobře. Předseda senátu musí být spravedlivý. Výběr kvalitních předsedů senátu je na vedení soudu.

Příloha č. 3 – přepis rozhovoru se soudcem 2

Rozhovor ze dne 19. 6. 2025 – správní odvolací úsek Městského soudu v Praze

Tereza Sladovníková (tazatel)

Nejdřív bych se chtěla na to, jak dlouho působíte v soudním senátu a jaká je Vaše role?

soudce 2

Já v senátu působím od roku 2021, to znamená již pátým rokem. Celou tu dobu působím jako člen senátu tzv. votant.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A předtím jste byl samosoudce na okresním nebo obvodním soudě?

soudce 2

Předtím jsem byl samosoudce na Obvodním soudě pro Prahu 10.

Tereza Sladovníková (tazatel)

V jakém roce jste byl jmenován soudcem?

soudce 2

Rok před začátkem působení na Městském soudě v Praze, takže v únoru 2020.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaké bylo Vaše zaměření na obvodním soudě? A jaké je Vaše zaměření nyní?

soudce 2

Na obvodním soudě jsem se zabýval civilní agendou se specializací zaměřenou na cizí prvek, což ve většině případů znamenalo, že se doručovalo do ciziny, ale víceméně nic dalšího. Jen u pár věcí bylo nutné zabývat se cizím právem. Zde na Městském soudě v Praze jsem na správním úseku a jsem pouze senátním soudcem, nezabývám se samosoudcovskými věcmi, což ve správním právu jsou méně závažné přestupky, případy spojené s důchody a cizím prvkem. Senátní agenda specializaci nemá. Jediné dva specializované senáty, které na správním úseku, jsou zaměřené na průmyslové vlastnictví.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaké je složení Vašeho senátu?

soudce 2

Když jsem nastoupil, tak jsme první rok byli čtyři – dva členové, jedna předsedkyně a jeden předseda. Předsedkyni bylo ten rok 70 let, takže se vědělo, že bude končit, a tak jsme ten rok pracovali ve čtyřech, rok poté už jen ve třech. Co se týče věkového složení, tak mým kolegům je kolem 57 let.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže Váš čtyřčlenný senát nebyl, jako například je na civilním úseku, senát sjednocovací? Šlo spíše o organizační proces?

soudce 2

Ne, nejednalo se o sjednocovací senát. Vím, že jsme v oddělení byli čtyři, a tehdy se střídaly sudá a lichá čísla věcí, ve kterých předsedal vždy jeden z kolegů. Ve výsledku se z této organizace složil tříčlenný senát, který rozhodoval.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak byste svou roli člena senátu popsal? Co je vlastně náplní Vaší práce?

soudce 2

Systém, jaký zde na správním úseku máme nastavený, tak se měnil v roce, co jsem zde nastoupil. Tento systém má vliv na nápad věcí. Do té doby to bylo tak, že jednotlivé spisy napadaly do soudního oddělení a předseda senátu je rozděloval jednotlivým členům senátu, aby je referovali. Bylo tedy vlastně na něm, jakým způsobem bude případy mezi jednotlivé členy dělit. Od roku 2021 se tedy systém změnil a nyní je tomu tak, že spisy napadají konkrétnímu členovi senátu dle určitého systému. V praxi to znamená, že nejprve případy napadají prvnímu v pořadí, poté druhému a tak dál, prostě takové kolečko. Ve výsledku tedy není na předsedovi senátu, aby distribuoval případy. Věci, na kterých pracuji já, jsou stanovené rovnou rozvrhem práce a napadly přímo mně jako referujícímu soudci. Když spis přijde, tak je na něm přímo označeno, že je spis můj, k tomu je ještě připojena zkratka příjmení mého předsedy senátu. Jsem první, kdo spis vidí, není to tedy náš předseda. Spis si pročtu a zkontroluji, zda v něm je vše nutné. Poté si k sobě poznamenám do přehledové tabulky, co je obsahem spisu a případu. A nakonec vytvořím úvodní pokyn pro kancelář - např. výzva k zaplacení soudních poplatků, dala spis na lhůtu, zaslala úvodní informace, přeposlali žalovanému atd. Po zaznamenání úvodního pokyny, spis zanesu do kanceláře, a pokud se nestane nic zásadního, tak spis poté

třeba měsíc a půl až dva měsíce nevidím. Jestliže se stane něco zásadního, tak spis se dostane znovu ke mně a já poté kanceláři uděluji další pokyny. Ve chvíli, kdy doběhne kolečko s úkoly, tak se spis finálně dostane ke mně a je vlastně připravený k rozhodnutí. Tyto všechny úkony tedy dělám svým jménem. Když se ale v průběhu objeví nějaký problém, tak jdu za předsedou senátu a společně to dané úskalí probereme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže vlastně veškerou práci na spise děláte Vy? V jaké fázi Váš předseda senátu daný spis vidí?

soudce 2

Ano. Předseda senátu věc vidí, respektive o věci mu říkám v případě, když je tam nějaký problém. Když by ale problém nenastal a věc by nebyla komplikovaná, tak by předseda spis viděl až ve chvíli, kdy já bych posílal koncept rozsudku mým kolegům ze senátu. V doprovodném e-mailu kolegům říkám, co je předmětem věci, vyjádřím, jestli jsme podobnou věc již dělali, nebo ji dělal někdo jiný a na závěr sdělím, jak si myslím, že bychom měli rozhodnout. V téhle fázi, když se o věci kolegové dozví, tak se mohou doptat, nebo se shodnou, že můj závěr je správný a rozhodnutí podepisujeme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Máte tedy porady nebo si posíláte vše jen posíláte?

soudce 2

Tohle se liší senát od senátu. My máme porady jenom jako ad hoc, když je to nějaká komplikovanější věc, anebo když potřebujeme probrat něco jako, zda je třeba případ projednat v jednací síni, nebo jestli budeme dokazovat, a také co budeme dokazovat. Domluvíme se, že si nad spisem sedneme ještě třeba předtím, než bude napsaný rozsudek, nebo že napíše první verzi a k té se poté sejdeme. Ve většině případů si rozhodnutí rozesíláme písemně, a poté si to například komentuje v tom dokumentu, nebo když tam není problém, tak se to jen odsouhlasí.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Je tomu tak proto, že není tolik případů na projednání v jednací siní?

soudce 2

Ano. Myslím si, že z části ano, ale hlavně se na správním úseku přezkoumávají již dříve vydaná rozhodnutí, ke kterým ústní jednání není příliš potřeba. Když si ke spisu sednete, podíváte se na rozhodnutí a na celý ten spis, tak se ve většině případů dá rozsudek napsat z toho, co je ve spise. Ve výsledku můžete tedy odpracovat vše sám a závěrem předložit senátu, zatímco odvolací civilní úsek hodnotí věc skutkově, a na tom se podílejí všichni členové senátu. U nás na správním úseku, když máme přezkum rozhodnutí, tak řešíme vlastně například tři právní otázky, které já sám vyřeším a kolegové se podívají řešení té dané právní otázky. Kontrolují až toto, protože předtím se vlastně nestalo nic, co bych s jejich pomocí mohl zjistit třeba nějak jinak. To si myslím, že je ten hlavní důvod. Zároveň si ale myslím, že se to liší případ od případu. My tady máme senáty, které se schází pravidelně. Když jsem asistoval na Nejvyšším správním soudě, tak to bylo v našem senátu nastavené tak, že jsme měli každý čtvrtek poradu, a ta byla i s asistenty. Před ní se posílaly koncepty, které se na poradě projednají, takže se vždycky před poradou napsalo rozhodnutí, ale vždycky jsme se ke všemu sešli. Byly i senáty, které měly porady, ale měly je bez asistentů a nějaké senáty to měly tak podobně jako to máme my teď (primárně si koncepty jen posílali, a když bylo potřeba tak se sešli).

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak vypadá hlasování v konceptu, kdy si primárně posíláte znění rozhodnutí?

soudce 2

Pokud jde o standardní věc – napíšu rozhodnutí, zašlu kolegům a oni mi pošlou odpověď v podobě „souhlasím a podepíšeme“, nebo posílají odpověď, že vidí někde problém. Pokud je vše ale v pořádku, tak se mohu domlouvat s naší kanceláří na dalším postupu. Ještě, než se rozhodnutí bude vyvěšovat, tak musím vytisknout protokol o hlasování a musím za jednotlivými kolegy ze senátu pro jejich podpisy.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaký máte tedy nápad případů za rok?

soudce 2

Momentálně nám do senátu napadá málo věcí. Myslím, že takových 5–6 případů měsíčně. Někdy samozřejmě je nápad vyšší, takových 13–15 případů měsíčně. Ne ale jako celému senátu, ale jednotlivému členovi.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže máte větší prostor na práci se spisem?

soudce 2

Ano. Nápad případů je výrazně menší, než je například na civilním úseku. Zároveň jednotlivé věci jsou složitější, myslím v průměru než právě civilní agenda, a zároveň velice často chodí relativně velké správní spisy, například s daňovými věcmi přijdou třeba 4 krabice dokumentů k danému spisu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jak dlouho Vám trvá nastudovat spis, nebo spíš kolik času na něj vůbec máte?

soudce 2

Vlastně kolik chci. Myslím, že je to speciální pro správní úseku a nad spisem můžete strávit tolik času, jak uznáte za vhodné. Máloco máme totiž v senátní správě zalhůtované. V azylových věcech často bývá zalhůtováno, takže tam je to jinak, ale my v senátech vlastně nemáme nic téměř zalhůtované, jen v minimálních případech musíte pracovat rychleji. Myslím, že nyní rozhoduji věci tak rok staré, a to si myslím, že je i tak průměr našeho úseku.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zasahuje do procesu rozhodování předseda senátu? Třeba například pokud se mu zdá, že lhůta je příliš dlouhá, nebo že se rozhoduje příliš dlouhou dobu? Jestli to chápu správně, tak předseda senátu stále nese odpovědnost za spis a za to rozhodnutí, tak by mě zajímalo, jak moc může zasáhnout?

soudce 2

Náš předseda do procesu rozhodování významně nemluví, ale vím, že má přehled o věcech v tom smyslu, že jednou řešil s kolegyní, jestli již nějaké věci by se neměly rozhodnout. Zákon říká, že by se mělo postupovat popořadě, ale vlastně to je těžké, protože některé věci je třeba projednat v jednací síni. Já jsem třeba zvyklý, že věci, které mi napadnou v rozmezí čtyř měsíců až půl roku si tak nějak střídám. To mi přijde, že není nijak problematické, ale vím, že jednou předseda senátu řešil, jestli už nám někde nečekají dlouho nerozhodnuté daňové věci, na které by bylo potřeba se podívat, jelikož mezera už vznikla větší, než by se mu zdálo v pořádku.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Z hlediska fungování senátu, tak hraje roli profesní zkušenost předsedy senátu? Říkal jste, že každému soudci ze senátu dle rozvrhu práce napadnou určité případy, má v tomto případě

předseda senátu nějaké pravomoce v rámci senátu zasáhnout? Například pokud se jedná o opravdu těžký spis a zdálo by se efektivnější, aby spis mohl předseda vyřešit sám s ohledem na profesní zkušenost, nebo by třeba nápad případů mohl úplně jinak přerozdělit?

soudce 2

Tohle si myslím, že právě tenkrát, když se měnila pravidla, byla jedna z výtek lidí, kterým se zdálo, že by se měl zachovat systém předsedy s pravomocí téměř absolutního manažera, který rozděluje práci, dokáže odhadnout náročnost případů atd. V tomhle systému mohl předseda práci všech více kontrolovat. Proti tomu byl ten argument, kdy se může stát, že si předseda senátu bude nechávat snadné věci nebo procesní rozhodnutí a za celou dobu, co bude předseda senátu nerozhodne žádnou daňovou věc, protože se mu do ní nebude chtít. Lze říct, že předseda senátu do řízení zasahuje v momentě, když si pamatuje, že podobnou věc rozhodoval. Ale vlastně míra možnosti ovlivnit řízení je u předsedy senátu výrazně nižší.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jestli to správně chápu, tak předsedové na správním úseku mají nějaké pravomoci, ale hlavně se jejich pozice liší např. v platovém ohodnocení?

soudce 2

No vlastně v našem režimu má předseda té práce více, protože například věci z jednací síně, když se na spisu ještě musí pracovat a rozhodnutí není kompletně napsané ještě před jednání, finálně již čte jen on, jelikož v jednací síni se hlasuje o rozhodnutí. Takže to poté vypadá tak, že druhý votant hlasuje, já dodělám znění rozsudku a ten se již posílá jen předsedovi senátu. Myslím si, že to je i běžná praxe i u ostatních senátů, ale jistý si nejsem. Práce je tedy reálně trochu jiná a je jí mnohem víc, ale zase to není o tolik více jako tomu bylo v druhém režimu, který funguje na civilním úseku.

Tereza Sladovníková (tazatel)

V momentě, když hlasujete o rozhodnutí, jak to probíhá?

soudce 2

Je tomu tak, že referující soudce přednese svůj názor, ale on ho většinou přednese již tím, jak si dopředu posíláme ten koncepty rozhodnutí. A co týče hlasování, tak si myslím, že docela dodržujeme pořadí podle OSŘ, což je nejdřív nejmladší votant a nakonec předseda. My se fakticky v naprosté, většině případů shodneme na výsledku, takže se pošle koncept a my s ním souhlasíme. A myslím si, že takto to má většina senátů. Někde si někdo možná dává sem tam

disent, což v protokolu o hlasování je možnost napsat, že nesouhlasíte a stručně vysvětlit proč. U nás se toto stalo jako opravdu v jednotkách případů, co jsem tedy zažil.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Dále bych se chtěla zeptat, jak na Vás působí profesní zkušenost předsedy senátu? Máte k němu profesní respekt?

soudce 2

Ano. Vlastně si nejsem jistý, jestli to plyne z toho, že je předseda senátu, protože mi přijde, že mám respekt i k druhému votantovi a i ke kolegům mimo senát, takže se mi nezdá, že by tady v tom vztahu pro mě předsedové senátu hráli jinačí nebo důležitější roli. Velmi často, když se chodím s někým radit mimo náš senát, tak se většinou jedná pouze o členy jiných senátu. V rovině odbornosti mám předsedu senátu na stejné úrovni jako ostatní. Např. o daních se jdu radit s někým, kdo dělá daně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Máte nějaký návrh nebo doporučení na zlepšení fungováních soudcích senátů?

soudce 2

Mě vlastně nic systémového nenapadá. Jediné, co bych k tomu chtěl dodat je asi to, že mi není úplně sympatická praxe, kdy jsou všichni členové senátu zároveň předsedy pro ty dané konkrétní věci, jak to mají na NSS. Funguje to tam tak, že například jen dva soudci nejsou předsedy, protože na NSS působí krátce, ale velmi brzy se tam všichni stávají předsedy nebo předsedkyněmi senátu. Myslím si, že faktický důvod je ten, že to je jediná možnost, jak jim zvednout plat. Vlastně v rámci systému oceňování platy rostou s odslouženými léty, ale když jste na NS nebo NSS není tomu tak. Soudce má zákonem daný koeficient, který je daný pro NS a NSS, a to je na pořád. Když tam tedy působíte třeba 10 let, tak se koeficient nijak nemění, a tak tedy tohle je jediná možnost, jak plat navýšit. Myslím si, že toto pak velmi oslabuje hierarchickou funkci senátu jako takového. Senát je tu vlastně pořád, potřebujete se dohodnout se zbytkem, ale každý je předseda svých věcí, pak se senát tedy stává demokratickým prostředím, kde jsou si všichni rovni ve svém postavení. Také si myslím, že to často bude o osobám předsedů a předsedkyň senátu, jak moc aktivní budou.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Pokud by se senátní systém na správním úseku měl změnit opět na ten, který byl před rokem 2021, podporoval byste to?

soudce 2

Systémově ne, protože mi přijde, že tohle je víc férové. Není zde riziko, že na fungování a koordinaci má vliv jen někdo a plus se mi zdá, že v dlouhodobém horizontu se případné malé nespravedlnosti ve smyslu, že najednou napadnou tři nečinnosti správního orgánu za sebou jednomu členovi (jednoduché věci) a druhému ne, vyrovnají.

Příloha č. 4 – přepis rozhovoru se soudkyní 3

Rozhovor ze dne 19. 6. 2025 – civilní odvolací úsek Městského soudu v Praze

Tereza Sladovníková (tazatel)

Moje první otázka směřuje k tomu, jak dlouho působíte v soudním senátu a jaká je Vaše role?

soudkyně 3

V roce 1986 jsem byla jmenována soudkyní, takže to je 39 let, co soudím. Začínala jsem na obvodním soudě a před 35 lety jsem změnila působiště a soudím tady na Městském soudě v Praze. Přesně si nepamatuji, kdy jsem se stala předsedkyní senátu, odhaduji, že tak před 20 lety. Začínal jsem původně na Městském soudě v Praze jako samosoudce a soudila jsem agendu především ochrany osobnosti. Poté jsem se stala členkou senátu rozdíleného od toho, kterému nyní zhruba 20 let předsedám.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jak vypadá Váš senát, co se týče složení?

soudkyně 3

Aktuálně mám dva votanty – jednu ženu 60 let a jednoho muže 47 let. Zajímavé je, že jsme senát specializovaný a zaměřujeme se na pracovněprávní věci. To znamená, že rozhodujeme klasickou odvolací občanskoprávní agendu, ale také mimo jiné i pracovní spory. Na pracovní právo se tady specializují jenom tři senáty.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže řešíte podaná odvolání případů, které v prvním stupni rozhodovaly soudní senáty s přísedícími? Předpokládám, že agenda po změně stále ještě dobíhá, a ještě nestihlo napadnout odvolání proti rozhodnutí samosoudce v prvním stupni, jak tedy nově platí od roku 2025.

soudkyně 3

Ano, přesně tak.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zeptám se na nápad případů, který máte? Dokáže odhadnout například ročně/měsíčně?

soudkyně 3

Ročně si tipuji, že je to něco kolem 400–450 věcí. Letošní rok je nápad trošku nižší, takže nyní máme zhruba nápad 30–35 věcí měsíčně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak byste popsala svoji roli v rámci rozhodovacího procesu soudního senátu?

soudkyně 3

Do rozhodování – co soudce, to rovnocenný hlas. V našem senátu to máme nastaveno tak, že trošku působím jako takový garant. To znamená, že votanti, když mají problém s přidělenou věcí, tak přijdou za mnou, vysvětlí problém a nějakým způsobem to vyřešíme. Snažím se být tím, kdo tedy po té odborné stránce by měl proces završovat a garantovat, že je všechno po právní stránce správně. Takto to vlastně chápu já.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jaká je role předsedy senátu z hlediska fungování soudního senátu?

soudkyně 3

Předseda senátu má rozhodující slovo v manažerské roli, co se týče organizace práce v senátu. To znamená, že všechny věci, které na soud přichází nebo které jdou ze soudu účastníkům, zástupcům atd., tak všechno koordinuje předseda senátu. I když se vykrystalizuje nějaký dotaz, tak jej připraví votanti, ale všechno musí jít přes mě, jakožto předsedu senátu. Skutečně situace je taková, že mně jdou všechna ta nova tedy to, co napadne z obvodních soudů. Já poté spis musím přečíst, musím nastudovat, musím si udělat předběžný právní názor na to, zda je to vůbec na nařízení do jednací síně, nebo zda je to na zrušení, to znamená, že jsou tam nějaké vady, že nemůžeme vydat konečné rozhodnutí. Dále kontroluji jasné procesní otázky, jako třeba, zda bylo podáno odvolání včas, má dané náležitosti, soud prvního stupně vyčerpal zcela předmět řízení a neudělal nějakou chybu. Jde tedy o otázky odhalit zjevné procesní nedostatky Pokud zjistím, že je všechno v pořádku, tak teprve jdu do věci a spis přečtu. Nestuduji jej úplně podrobně, nemám doslova nastudované všechny výpovědi atd., je zbytečné, abych to dělala já. Poté si přečtu důkladně rozsudek, odvolání, vyjádření k odvolání. Odvolání zvažuje předseda senátu hlavně potud, zda a jak je třeba nařídit jednání. Často se stává, že účastníci vytýkají neprovedení důkazů, nebo nedostatečné poučení podle 118a OSŘ. Zejména, když jsou v odvolání námitky neprovedení důkazů, tak si spis musím nastudovat tak dobře, abych věděla, zda skutečně soud prvního stupně pochybil a potřebujeme důkaz provést, protože když dospěji k takovému závěru, a zároveň nařizuji jednání, tak kromě předvolávání účastníků, předvolám zároveň už i případného svědka, který omylem nebyl vyslechnut. Pokud jde o listinu, tak napíši účastníkovi, ať předloží odvolacímu soudu. Odvolání je tedy poměrně důležité znát velmi dobře, abych odstranila vady a nařízení jednání proběhlo se vším všudy a mohli jsme po jednání hned rozhodnout. U nás je praxe taková, že nařizuji na jednací den pro sebe jednu věc

a votantům dávám po dvou věcech. Zpravidla se snažím, si sama sobě dávat takzvaně ty nejtěžší věci, které jsou obtížné, a bude se muset hodně studovat, nebo spis k případům je hodně obsáhlý. Také se snažím, byť to ne vždycky vyjde, aby votant měl jednu obtížnější věc a druhou takovou jednodušší jako například jednoduchý rozvod, rozsudek pro uznání, rozsudek pro zmeškání atd. Někdy to vyjde, někdy to nevyjde, neboť když nařizuj, tak záleží na tom, jak nova přicházejí

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když rozdělujete práci a nařizujete jednání, tak kolik času mají votanti na nastudování spisu?

soudkyně 3

Myslím si, že záleží na dohodě. Někdy, když je tam skutečně obtížnější věc, třeba takových 1000 stran čtení, tak u spisu mám poznámku a připomenu danému soudci zhruba 3 týdny před jednáním, že spis je náročný na prostudování. Ale zpravidla to máme nastavené tak, že máme jednací den v úterý, takže po skončení jednacího dne, řeknu votantům na příští úterý máte tyto věci. Měli možnost a zkoušeli jsme jiný systém, protože někdy se stalo, že votanti říkali, že mají málo času na prostudování. Dávala jsem jim vědět 14 dnů dopředu, co budou mít nařízeno. Od toho oni sami ustoupili, jelikož říkali, že nestíhají studovat nové spisy, pokud na jednání mají něco jiného, takže jsme se zase vrátili k tomuto systému. Mají tedy týden na nastudování věci.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak tedy probíhá diskuse při přípravě rozhodnutí? Je prostor pro rovnoměrné sdílení názorů všech členů? Můžete popsat, jak vypadá vaše porada?

soudkyně 3

Jednací den máme v úterý a v pondělí máme poradu. Porady jsou poměrně dlouhé, časově bývá dlouhá 4, 5, 6, hodin, záleží na tom, jaké věci řešíme. Porada probíhá tak, že každý votant přednese svou věc. Já vyžaduji, aby votant znal obsah spisu důkladně čili tady bylo řečeno toto, jinde zase toto, zde byl takový návrh, tady bylo takovéto poučení. Vlastně aby přesně věděli, co se ve spisu stalo, závěrem votant přednese svůj návrh na to, jak by případ měl být právně posouzen – potvrdit rozhodnutí, změnit rozhodnutí, zrušit rozhodnutí, dodělat nějaký důkaz. O tom se tedy potom už skutečně diskutuje. Zpravidla ten spis znám já a ten votant, třetí votant se podílí pouze na posouzení v rámci porady.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Co je vlastně náplní diskuze? Předtím jste zmínila, jak porada funguje, ale jaká je její struktura, když případy řešíte? Nejdřív se zaměřujete na procesní otázky, poté řešíte až hmotné právo, nebo jak to je?

soudkyně 3

Nejdřív řešíme přesně to, co se ve spisu stalo po té procesní stránce – zda byla učiněna všechna poučení a dále se poté zabýváme tím, jak to posoudil soud prvního stupně. Votant na konci přednesu projeví svůj názor. To názorové hodnocení vychází ze základu, to znamená, že referující soudce perfektně zná obsah spisu a my se v podstatě snažíme najít to správné řešení a bereme v potaz judikaturu, zákony podle skutkového stavu, ale i podle procesního stavu. Jinak se bavíme naprosto rovnocenně. My máme ještě asistentku, která do diskuze na poradě nějakým způsobem zasahuje. Nicméně je tady od toho, aby se spíš učila, ale i ona pomáhá, takže si tříbíme názory. Velmi často porady konáme u mě v kanceláři, kde má relativně všechny v uvozovkách zákony. Čili velmi často studujeme zákon nebo si vytáhneme nějaký judikát a díváme se na něj společně. Snažíme se všichni tři pochopit například, co ten judikát řešil a jestli se dá aplikovat na naši věc. Často se krystalizují i názory, které se týkají posouzení věci po lidské stránce - př. rozpor s dobrými mravy. Každý do toho vkládá i své životní zkušenosti, protože každý je má samozřejmě jiné a snaží se ten svůj názor odargumentovat, pokud se názory liší.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Asistentka je k dispozici vám všem?

soudkyně 3

Asistentku dostává předseda senátu, nicméně když třeba člen senátu, potřebuje po návratu z dovolené, tak jsem jim nabídla, aby toho hned po příchodu neměli příliš, aby jednu věc připravila asistentka. Jinak ji mám přidělenou já a pomáhá mi, jelikož tím, že si přiděluji těžké věci, potřebuji někoho k ruce, abych stíhala ještě i tu práci normální, kterou má předseda senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Po poradě už odcházíte s téměř s jistým rozhodnutím?

soudkyně 3

Úplně ne vždycky. Někdy je potřeba ještě něco více dohledat. Máme poradu dopoledne s tím, že ještě třeba odcházíme, a ještě si nastudujeme nějaké judikáty atd. Když si to daný člověk dohledá, tak již řešíme jen spolu, co si z toho odnesl. Ještě se tedy přesně domluvíme, abychom

byli připraveni do jednací síně. Nicméně stane se, a je to bohužel častější než méně časté, že nám ještě v pondělí odpoledne – po předporadě – dochází podání od účastníků, doplnění odvolání, nové argumenty, takže zase to přichází mně, já to rychle zkouknu a předám votantovi. Pokud tam je něco zásadního nebo něco, o čem jsme ještě nehovořili, tak řeknu, aby se na to ještě do jednacího dne podíval.

Tereza Sladovníková (tazatel)
V jednací síni si poté ten svůj případ řídí a vede referující soudce?

Tereza Sladovníková (tazatel)
Ne, vždycky jednání řídím já. Votant provádí tzv. referát, to znamená, že řekne v této věci máme rozsudek, kde soud prvního stupně rozhodl takto. Po skončení referátu vyzývám k přednesu odvolání, vyjádření, poté dávám prostor senátu, zda mají nějaké otázky, či něco na doplnění. Když je potřeba něco doplnit, tak jsme většinou předem domluveni a votanti chtějí, abych jednání i v tomto ohledu vedla já, jelikož to umím a dávám rovnou i poučení. To znamená, když se provádí důkazy například výslechem svědků, tak já dávám poučení a první otázky, speciální otázky poté klade votant. Při výslechu se ale stává, že strany namítají návodnost otázek atd., tak proto to všechno vedu já. Musím být tedy hodně v obraze, abych uměla reagovat, zda se při výslechu jedná o novum nebo ne. Když to shrnu, tak 90 % jednání vedu já.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Výrok si před jednáním připravujete, nebo si ho tvoříte až při přerušení jednání?

soudkyně 3
Míváme ho napsaný zejména, když se jedná o věci, kde bude výrok složitější. Máme ho připravený třeba, když je napůl stránky. Tím, že děláme pracovní věci, tak dost často řešíme náhradu mzdy například za dva roky, to je 24 měsíců, každý měsíc má jinou splatnost a jiný úrok, takže když je to takto složitější, předpřipravený ho máme. Máme také složku na počítači pro náš senátem, takže votanti už i rozsudek nebo rozhodnutí si tam ukládají předpřipravené. V polovině případů ale rozhodnutí měníme, nebo nějakým způsobem moderujeme.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Jak vypadá porada senátu při jednání?

soudkyně 3
Zde skutečně každý má svůj hlas. Já se snažím zejména tam, kde vidím, že názory nejsou identické, aby nejprve sdělili názor votanti a já sděluji názor poslední jako služebně nejstarší,

abych je neovlivňovala. Nicméně stejně je ovlivňuji, si myslím už tím, když před tím argumentuji pro svůj názor na poradě před jednáním.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Chtěla jsem se zeptat na to, jestli působí Vaše odborná prestiž nebo zkušenost jako předsedkyně na ostatní členy senátu?

soudkyně 3

U nás působí, ale to je věc osobního nastavení v každém senátě. Ani nevím, kde jsem si to zasloužila, ale mám relativně velkou autoritu v našem senátu. To znamená, že když něco řeknu, tak to kolegové přijímají. Zároveň když ale něco řeknu a sama cítím, že si nejsem jista svým názorem, tak to mezi kolegy řeknu a schválně používám slova „mám pochybnosti" a čekám, jak se kolegové vyjádří, co si o tom myslí. Dělám to tak proto, abych je například neovlivnila svým nesprávným názorem.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Chtěla bych se zeptat na přípravu finálního rozsudku. Ten si připraví votanti, pošlou Vám ho na kontrolu a poté dostanou od Vás nějakou revizi, opravu, vysvětlení?

soudkyně 3

Ano. Já ho zkontroluji a musím říct, že často i opravuji. Dá se totiž říci, že jsem lepší písařka. Měla jsem teď případ, kdy mi kolegyně poslala napsaný rozsudek a napsala tam špatnou právní úpravu. Tak jsem ji volala, aby přišla a daly jsme to dohromady společně. Když je tedy problém, tak si toho votanta zavolám, nebo se po telefonu spojíme, prodiskutujeme to spolu a on mi řekne, proč to takto napsal. Zpravidla mi řekne, že to nedomyslel. Bohužel po mně už to nikdo nekontroluje.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zeptám se na poslední otázku. Máte nějaký návrh nebo doporučení pro zlepšení fungování soudních senátů?

soudkyně 3

Nemám. My jsme si ten systém nastavili tak, aby nám vyhovoval.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Obecná úprava fungování soudních senátů na úseku přidělování případů nebo obecně provozního systému, který by byl pro všechny stejný, je tedy podle Vás zbytečná?

soudkyně 3

Já bych řekla, že ano. Záleží totiž hrozně na osobnostním složení lidí v senátu. Třeba, když je některý člen expert na určitou oblast, můj kolega je velmi dobrý na protistátní žaloby, náhrady proti státu, tak mu tyto případy dávám. On to má nastudované, zná judikaturu a vyhovuje nám to. Když třeba máme ale rodinu – rozvod a děti, tak na to je zase expert kolegyně, protože má životní zkušenosti, sama si prošla rozvodem a má z mého pohledu rozumné názory. Proto si myslím, že není dobré, aby se jednoznačně přísně stanovilo rozdělování věcí v senátu. Mělo by to být tím způsobem, aby to všem v senátu vyhovovalo. Já bych to neměnila.

Příloha č. 5 – přepis rozhovoru se soudkyní 4

Rozhovor ze dne 26. 6. 2025 – civilní odvolací úsek Městského soudu v Praze

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak dlouho působíte v soudním senátu a v jaké roli? Dokázala byste stručně popsat svoji profesní zkušenost?

soudkyně 4

Od roku 2013, takže již 12 rokem a v roli člena senátu. Za tu dobu jsem byla v několika senátech, takže moje zkušenosti jsou opravdu různé. Složení senátu se také lišilo. V prvním senátu byly 3 ženy, v druhém senátu byl předseda senátu muž a 2 ženy a v současné době působím v senátu o 4 členech, kdy 2 ženy jsou předsedkyněmi a 2 ženy jsou členkami. Myslím si tedy, že mohu srovnávat, a také si myslím, že mužský faktor je velmi podstatný. Bez mateřské soudím asi 21 let. S výjimkou chvíle, když jsem se vrátila po mateřské a soudila jsem opatrovnické věci, tak celou dobu rozhoduji klasickou občanskoprávní agendu. Určitou dobu na Obvodním soudě pro Prahu 10, když jsme se jako soudci točili v pracovněprávní specializaci, tak jsem ještě soudila tuto agendu. Na Městském soudě v Praze byly předchozí dva senáty, kde jsem působila klasické civilní a nyní ještě k tomu máme exekuční specializace, ale té v podstatě tolik není. Tím, jak toho je méně, tak to člověk nemá tolik zažité, s čímž je spojeno poté také nějaké studování pravidel.

Tereza Sladovníková (tazatel)

V čem myslíte, že je mužský faktor důležitý?

soudkyně 4

Myslím si, že muž do celkového fungování je schopen vnést klid. Tam, kde ženy vkládají více emoce a v některých případech je to úplně zbytečné, tak muž svým hlasem celou situaci uklidní. Mám za to, že by soudní senáty neměly mít složení jenom ženské nebo mužské.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A myslíte si, že faktor toho, že předseda by byl muž, by hrálo větší roli, než kdyby muž byl pouze členem senátu? Nebo si myslíte, že nezáleží na tom, na jaké pozici muž působí, ale že jde spíše o to různé složení?

soudkyně 4

Asi tím, že to byl předseda senátu. Má zkušenost je taková, že náš předseda byl opravdu klidný, právo znal a uměl, a také byl osobnost.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak byste popsala svoji roli v soudním senátě, když je Váš senát čtyřčlenný? Jste tedy členkou a?

soudkyně 4

Čtyřčlenný senát je takový zvláštní, jelikož jsou dvě předsedkyně senátu. Ještě jsem tedy nepochopila, do jaké míry ony koordinují svou činnost ve vztahu k votantům. Někdy se mi zdá, že společně moc nespolupracují, nebo že jedna v podstatě neví, jakou práci druhá votantům dává, ať už do jednací síně, nebo jde o spisy, či neveřejná jednání. Někdy se tak může stát, že to, co si ten předseda senátu dokáže ohlídat sám, podle mě, aby věděl, jak náročné spisy votantům dává, tak to tady moc nefunguje. Myslím si, že se potom zbytečně dostáváme pod tlak.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jak to vlastně funguje, když máte dvě předsedkyně? Jedna Vám předsedá sudý týden a druhá ten lichý týden?

soudkyně 4

Ano, je to takto, a zároveň spisy jsou rozdělené na sudé a liché řady.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže ony vůbec nevědí o tom, jakou práci dělá jedna, a kterou druhá? Nebo spolu musí taky nějakým způsobem komunikovat?

soudkyně 4

Asi spolu komunikují, to já přesně nevím. Hlídá se, aby se nevydávala rozhodnutí, která by šla úplně proti sobě, i když se to taky stane, ale tomu je tak prostě, protože se neshodneme tak, aby všichni čtyři členky měly stejný názor. Někdy převáží jiné hledisko, protože si to vyargumentujeme jinak. Stane se to, ale v zásadních věcech prostě ne.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A vždycky rozhodujete ale ve třech? A ještě bych se chtěla, jelikož mám informaci, že jste sjednocující senát, v čem to hraje roli?

soudkyně 4

Ano, vždy vydáváme rozhodnutí ve třech. A k tomu sjednocování. Spíš je to zátěž pro předsedy senátu, protože připravují procesní a hmotněprávní skupiny a vedou je. Na tyto skupiny se obrací v situacích, kdy se vydávají rozdílná rozhodnutí a na těchto skupinách se to poté řeší.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Na členy senátu to vůbec vliv tedy nemá?

soudkyně 4

Ne, vůbec.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Z toho důvodu tedy sjednocujícímu senátu předsedají dva soudci, aby se vyvážila jejich práce?

soudkyně 4

Asi ano. Já už jsem do něj takto naskočila, takže přesně nevím, jak to bylo historicky. Máme navíc ještě specializaci exekuční, takže klasické občanskoprávní agendy by mělo být méně, ale vzhledem k tomu, že jsme čtyři a předsedkyně má asistenta, takže i ten nápad máme větší než ostatní senáty.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A asistenta má jen jedna předsedkyně?

soudkyně 4

Primárně je u jedné předsedkyně, ale asi pomáhá i té druhé, to nevím. Je to ale také o nastavení toho člověka. Někdo asistenta chce a někdo nechce.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Mohu se zeptat, jaký máte nápad případů? Ročně nebo měsíčně, jestli dokážete odhadnout?

soudkyně 4

Od začátku roku nám napadalo cca nějakých 230–240 věcí. Teď se to špatně porovnává, protože loňský rok byl zvláštní tím, jak napadaly exekuční věci – zastavování marných exekucí. Na toto se reagovalo, dle mého názoru se zpožděním, protože se očekávalo, že věci budou plynout dál podle toho, co měly soudy prvního stupně u sebe, ale ono se to v podstatě zastavilo. Na tuto situaci se reagovalo zřízením dalšího senátu. Oproti minulému roku je tedy nápad případů nižší.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když se zaměřím na nápad případů z toho roku, kolik času Vám zabere příprava jednoho spisu? Respektive, jak Vám čas umožňuje pracovat s jedním spisem?

soudkyně 4

Ono se to nedá zprůměrovat. Jsou spisy, které mají 1200 listů a jenom je načíst do jednací síně zabere hodně času. Já si ty spisy čtu, abych věděla, o co v nich opravdu je. Když má opravdu těch 1200 listů, tak třeba jenom čtyři dny sedím a čtu. Potom samozřejmě ještě něco s ním vymyslet a nějak si to všechno urovnat, to třeba zabere i další dva dny, když je to složitá věc. Někdy ale přijde věc. kterou máte třeba za odpoledne nachystanou. Špatně se tedy dělá ten průměr.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Mimo exekuční specializaci, ale soudíte i klasickou občanskoprávní agendu, je tomu tak? S exekučními případy také chodíte do jednací síně stejně jako s klasickými civilními?

soudkyně 4

Ano. Do jednací sině s exekučními případy chodíme tam, kde se bude exekuce zastavovat, občas s nějakým příklepem, anebo tam, kde je potřeba dokazovat V podstatě ta exekuční specializace znamená případy, kdy se jde po nemovitostech. Všechno, co se týká usnesení o ceně a dál, tak to děláme my.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Měla bych dotaz na jednací den. V jednací den má každý z votantů na starosti např. dva případy a předsedkyně senátu jen jeden? Mohla byste mi ho popsat?

soudkyně 4

Když je někdy více věcí, tak si předsedkyně vezme dvě věci, což se jako u ní rozloží, protože chodí do jednací síně jednou za 14 dnů. A votanti mají dva případy na jednací den, ale i někdy tři. Například moje kolegyně šla do jednací síně v jeden den se dvěma spisy, a ještě ten týden druhý jednací den s dalšími dvěma spisy. To si myslím, že právě není dobře.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže nemáte jenom jeden jednací den?

soudkyně 4

Máme pravidelně jeden jednací den, a to pátek, ale k dispozici máme jednací síň i v úterý. Když jedna předsedkyně senátu má například v pátek dovolenou a má poté pocit, že je třeba daný

případ rozhodnout, tak jednání nařídí prostě na to úterý. To samozřejmě člověku trošku narušuje režim, protože dvakrát v týdnu do jednací síně s případem udělá své.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Kdy se dozvíte, že Vám je daná věc předsedkyní přidělena ke zpracování?

soudkyně 4
U nás se nerozdělují případy např. jeden, dva měsíce dopředu, takže nemáme šanci si spis studovat delší dobu předem. Většinou víme předem tak 10–14 dnů, že budeme daný případ referovat. V okamžiku, kdy se dá na nařízení, tak my tedy ještě nevíme, kdo z nás bude případ zpracovávat.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Čtou si Vaše předsedkyně spis a nařizují podle obtížnosti na jednací dny? Nebo tuto organizaci neřeší?

soudkyně 4
U nás se toto taky dodržuje, ale někdy se to prostě nepovede.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Má předsedkyně načtený celý spis, nebo jen ten sběrný spis?

soudkyně 4
Já mám pocit, že mají načtený sběrný spis. Nevím, ale do jaké míry při nařizování jdou do samotného spisu. Konkrétně načíst celý spis před nařízením a přidělením si myslím, že s jejich prací se daná ani zvládnout.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Dokázala byste mi popsat roli předsedy senátu v rámci rozhodovacího procesu? Je jeho pozice hlavně v organizaci práce?

soudkyně 4
To záleží. Mé dvě předsedkyně jsou různé. Jedna předsedkyně nemá moc ráda, když jiný soudce má rozdílný názor a druhá předsedkyně si zase vytváří názor podle diskuse. Vše se krystalizuje na poradě před jednáním.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Vaše porada tedy probíhá jak? Referující soudce si připraví spis a přednese ho všem? Posíláte si předem i nějakou přípravu, nebo koncept rozhodnutí?

soudkyně 4

Na poradě referující soudce sdělí hlavní linku a nastíní problémy. Na závěr nadnese svoji představu, a pokud se nějak shodneme, tak se rozhoduje. Co se týče přípravy, tak jedna z mých předsedkyň má před poradou nachystané rozhodnutí od začátku do konce. To někdy stihneme a někdy nestihneme pročíst. Z mé strany je to ale málokdy, kdy se stane, že bych šla na poradu a měla koncept rozhodnutí napsaný. U těžký věcí, když mám čas, tak si aspoň rozpracuji základní linku. Například když ale odročujeme pouze na vyhlášení rozsudku, tak již na to vyhlášení ho mám plně sepsaný.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jak probíhá diskuse nad případem? Je rovnocenná? Vy jako votant máte stejnou vstupní situaci jako předsedkyně senátu, nebo její názor je v diskusi zásadnější?

soudkyně 4

To záleží. Vstupní informace, když druhý votant má spis, jsou omezené. Předseda senátu tím, že má načteno aspoň část, má lepší informační postavení. A záleží, jak kdy, někdy si předseda senátu prostě vyargumentuje svůj názor, nebývá to ale často. Někdy se stane, že názor se prosazuje hůře, ale je to o osobním nastavení předsedy senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když vedete porady, je přítomen i asistent?

soudkyně 4

Na poradě s předsedkyní, které je přidělen, přítomen je. Někdy chodí i na jednání, a také některé spisy předsedkyně má i načtené, takže se stává, že jednoduché věci na naší poradě za předsedkyni referuje. Pomáhá také i s rozhodnutími, které budou rušit rozsudek soudu prvního stupně, protože s nimi je obrovská práce a člověk by u toho sám strávil spoustu času na úkor jiné práce. Asistent aspoň dokáže připravit kostru rozhodnutí.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže většinou jdete do jednací síně s téměř 80% šancí, že rozhodnete tak, jak jste se rozhodli na poradě?

soudkyně 4

Ano.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A hlasování po jednání probíhá tak, že se hlasuje podle věku, zkušenosti, nebo je tomu jinak?

soudkyně 4

Řekneme si, je to tak, jak jsme se dohodli na poradě. Pokud by tomu bylo jinak, tak vše ještě probíráme. Na speciálním pořadí nelpíme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zasahuje předseda senátu do výsledného znění rozhodnutí?

soudkyně 4

Výjimečně, když mění třeba nějaký odstavec, ale to je tak jednou za rok. Do právní argumentace nezasahuje, to nechává na nás. Když ale do něčeho zasáhne, tak mi to posílá, zeptá se a společně to probereme. To spolu vše řešíme bez přítomnosti třetí člena.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když máte 30denní lhůtu na napsaní rozsudku, stalo se Vám, že jste ji musela prodlužovat? Jak funguje prodlužování tady v soudním senátu? Nejprve Vám povoluje předseda senátu a po jeho schválení až místopředseda soudu?

soudkyně 4

Ano, napřed tu žádost podepisuje předseda senátu. Ale to prodlužování se mi většinou stává před dovolenou, ať mou nebo předsedy senátu a celý proces by se nestihl.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Myslíte, že byste mi zvládla odpovědět na otázku, proč se liší různé senáty ve stylu vedení? Je to vlastně o osobnosti předsedy senátu, anebo tam hrají roli i jiné faktory, jako například zkušenost votantů – votant je členem již několik let, nebo je to stážista z jiného soudu a učí se?

soudkyně 4

Je to o osobnosti všech. Každý předseda senátu zde na soudě je jiný. U někoho je klid, a nejen v pracovním prostředí, ale i v jednací síni. Každý jsme jiný, a někdy si lidé sednou a někdy zase naopak ne.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Čím se pečuje v malém týmu lidí, tím je spolupráce a rozhodování příjemnější? Nebo to tak nelze říct?

soudkyně 4

Nelze to takto zobecnit, je tady strašně moc proměnných. Když si lidé prostě nesednou, tak to nějak dře, ale fungovat to musí.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Lze to nějak řešit tady na soudě v rámci organizace práce - např. výměna senátu, nebo se musí pracovat s tím, co je?

soudkyně 4

Máme tady pár putujících kolegů, takže se to nějak řešit dá, ale není neomezené množství řešení, takže se s tím lidé musí naučit pracovat.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Když se bavíme o fungování menšího týmu soudců a vlastně i jejich osobnostech, tak mě to navedlo na otázku vztahující se k osobnosti předsedy senátu. V jednací síni samotné jednání vede a řídí od začátku do konce, nebo částečně předává řízení i vám jako votantům, nebo jakým způsobem to u vás v senátu funguje?

soudkyně 4

Jednání zahajuje předseda, co se týče referátu spisu a odůvodnění rozhodnutí, tak to dělá každý referující soudce sám. Takto to funguje v našem senátu. V senátu, kde jsem působila předtím, tomu tak nebylo. Vyhlášení rozhodnutí odůvodňoval taktéž předseda senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

V porovnání s předchozím senátem, chybí Vám na fungování něco?

soudkyně 4

Když porovnám s předchozím působením, tak mi asi chybí podobný styl myšlení, který jsem měla s předchozím předsedou senátu. S mými předsedkyněmi podobný styl myšlení nemáme a někdy to dře.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Proč jste musela udělat změnu senátu?

soudkyně 4

Já jsem odešla, protože v senátě, kde nyní působím tehdy někdo vypadl a bylo potřeba místo zaplnit, a tak pokyn přišel z vedení. Sama od sebe jsem nechtěla odcházet z předešlého týmu soudního senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Zeptám se na poslední otázku, měla byste nějaký návrh nebo doporučení na zlepšení fungování soudního senátu nebo vlastně vám to takhle vyhovuje?

soudkyně 4

Myslím si, že je úplně zbytečné ty věci, s ohledem na nápad, tlačit silou dopředu. Jestliže předsedové senátu moc tlačí na pilu a nedívají se na to, zda votanti stíhají, nebo ne, když jsou pod tlakem, tak se prostě dělají chyby a lidé jsou unavení. To je ale o empatii předsedy senátu, buď to vidí, anebo ne.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaké vlastnosti si myslíte, že by měl mít předseda senátu?

soudkyně 4

Měl by mít přirozenou autoritu, empatický a vědět, že ze spokojených lidí dostane daleko víc.

Příloha č. 6 – přepis rozhovoru se soudcem 5

Rozhovor ze dne 4. 7. 2025 – trestní odvolací úsek Městského soudu v Praze

Tereza Sladovníková (tazatel)
V úvodu bych se chtěla zeptat na to, jak dlouho působíte v soudním senátu a v jaké roli?

soudce 5
Pokud jde o senát složený ze tří profesionálních soudců, tak působím na trestním úseku Městského soudu v Praze od konce roku 2022. Zde to máme nastavené tak, že drtivá většina členů senátu jsou zároveň i předsedové senátu. Je to důsledek kariérního postupu, kdy se soudci dostávají nejprve na první stupeň s tím, že po nějakém čase přechází na odvolací úsek. Už na první stupeň přichází z okresních/obvodních soudů jako předsedové senátu – musí být předsedové senátu. Hned v začátcích mého působení jsem se stal předsedou senátu.

Náš odvolací senát vždycky měl tři předsedy, takže od začátku jsem byl předseda senátu a od 1. ledna roku 2025 jsem tzv. organizační předseda senátu, nebo také v našem rozvrhu práce je uveden pojem starší předseda senátu. Spolupracuji tedy s dvěma kolegy, kterým je více než 60.

Tereza Sladovníková (tazatel)
Jak to tedy funguje, když jste všichni tři předsedové senátu?

soudce 5
Je to vlastně do jisté míry jednodušší. Já jako organizační předseda senátu mám jediný úkol, a to znamená vést diář, kde zapisuji jednotlivá jednání a rozděluji spisy podle nějakého rozumného pořadí. Tady na odvolacím úseku jsou dva různé přístupy. V některých případech starší předsedové senátu, budu používat tento termín, nařizují věci, jakmile na soud dorazí. Každý soudce ze senátu dostane rovnou přidělen případ, který bude referovat, již s nařízeným jednáním. U nás to tak ale neděláme. Byla to tradice mého předchůdce a já to dělám stejně. To znamená, že spisy rozdělím, ale nařizuje si je už daný předseda senátu, kterému byly přidělené. On je tedy zároveň referentem. U nás úplně splývá pojem předseda senátu a referent v té konkrétní věci.

Tereza Sladovníková (tazatel)
K té práci celého senátu – v porovnání s civilním odvolacím senátem, kde jsou porady, a rozhodnutí vzniká na základě spolupráce všech členů senátu – jak to tedy funguje ve vašem senátu? Je to stejné?

soudce 5

U nás to funguje podobně. Já se snažím porady dělat před veřejnými zasedáními. Ve věcech neveřejného zasedání, tzv. rozhodnutí od stolu, většinou specifické porady nevedeme, ale radíme se o nich v průběhu porady před veřejným zasedáním. Porady se snažím dělat den před nařízeným jednáním, pokud to jde a nejsme omezeni z časových důvodů. Sejdeme se všichni a každý z referentů, tedy zároveň i předsedů senátu, představí svoji věc. Poté se bavíme o tom, co je třeba problematické. Samozřejmě se o problémových a zajímavých věcech bavíme průběžně už od začátku, tedy od chvíle nápadu. Řekněme, že ale ta oficiální debata probíhá většinou tedy v úterý odpoledne.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže máte jednací dny ve středu?

soudce 5

Máme jednací den ve středu a někdy v pondělí, když toho máme hodně. Soudíme v zásadě pravidelně dva ze tří týdnů.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Mohl byste stručně popsat Vaši profesní cestu sem do odvolacího senátu Městského soudu v Praze?

soudce 5

Já jsem začal soudit na podzim roku 2006 na Obvodním soudě pro Prahu 5. Na Městském soudě v Praze jsem byl na tříměsíční stáži myslím v roce 2016 a působil jsem v rámci odvolacího senátu. Poté jsem se vracel na obvodní soud a přešel jsem sem definitivně na první stupeň formou šestiměsíční stáže. Absolvováním této stáže se automaticky předpokládá, že pokud člověk něco vyloženě nepokazí, tak už zde zůstane. To jsem přecházel v roce 2017. Od té doby jsem zde soudil na prvním stupni, kde jsem končil v roce 2022 a přecházel jsem zde na odvolací úsek.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Můžete Vaše působení zde na soudě v prvním stupni v senátu s přísedícími porovnat se senátem složeným ze soudců profesionálů?

soudce 5

To je velmi odlišné. S laickými přísedícími jsem působil už i na obvodním soudě. To fungovalo úplně stejně jako zde v prvostupňové agendě, ale u obvodního soudu to byla menšina případů.

Je to úplně jiné v tom, že máte v senátu zapsaných třeba 10, 12 nebo 15 přísedících, kteří se uvědomí podle pořadí. Teoreticky správně by kancelář měla vést opravdu seznam a mít vyznačeno, že volali přísedícím a ti nemohou přijít nebo tak, byť je pravdou, že zákonnost soudce není zde tak striktně dodržována a vyžadována Ústavním soudem, kterému je také jasné, že toto nejde úplně udržet. Přísedící si většinu vyžádali obžaloby, nebo něco podobného. Scházeli jsme se až v jednací síni a tam se nějaké předporady většinou nedělaly, bylo to úplně výjimečné. Opravdu to byli laičtí přísedící, kteří měli své časové možnosti a omezení a mnohdy ani obžaloby předem nechtěli a seznamovali se s nimi až v jednací síni. Jejich vliv na samotné rozhodování byl z logiky věci méně výrazný, než je vliv dalších členů senátu soudců profesionálů, protože přísedící jsou většinou právní laici (mohou to být však i právníci), takže do právních otázek se většinou nepouštěli, nebo si je nechali vysvětlit. Ve skutkových otázkách nebo třeba v otázkách trestů, ano, stalo se, že jsme hlasovali, a že jsem byl přehlasovaný. Bylo to ale méně časté než tady na odvolacím úseku. Nyní jsme tři právníci, kteří mohou mít na danou věc odlišný názor, jak třeba pokud jde o trest, tak taky i pokud jde o právní stránku.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A stává se Vám často, že je tady v odvolacím senátu Váš názor menšinový?

soudce 5

Často naštěstí ne, v našem senátu se poměrně shodneme. Někdy je samozřejmě otázka, když člověk přichází s názorem ohledně trestu a ten se různí, tak se sblížíme a není důvod hlasovat. Za dobu, co zde působím, tedy od listopadu nebo prosince 2022, mě přehlasovali kolegové, domnívám se, že tak odhadem čtyřikrát, takže jsem dával disentní stanovisko. Je to menšina případů, mohu konkrétně říct, že u mě to byly určitě dva případy, které si pamatuji, že jsem referoval, psal a týkaly se trestů. Chtěl jsem mírnější trest, ale byl jsem přehlasován s nepodmíněným trestem.

Tereza Sladovníková (tazatel)

V porovnání s odvolacím civilním senátem, je role předsedy senátu vyšší?

soudce 5

Určitě je dominantnější než na našem úseku, pokud vím. Mluvíte o civilním senátu, ale ono to může být podobně i v trestních senátech, zde záleží na tom, jaký je kariérní postup. Myslím si, že zde je to podobně, jako třeba na Nejvyšším soudě nebo na vrchních soudech, tam jsou také v drtivé většině soudci zároveň předsedové senátu. Na zdejším úseku působí zhruba 20 odvolacích soudců a z těch nejsou předsedy senátu, myslím, asi tři nebo čtyři. To může být

důsledek nějakého kárného opatření, nebo soudce nechce být předsedou. Vím, že třeba na Krajském soudě v Praze je to podobně jak Vy říkáte. Máte pravdu, že pozice předsedy senátu je dominantnější na civilním úseku, kde zároveň on je ten, který za vše odpovídá (čte rozhodnutí, studuje částečně spisy, rozděluje spisy atd.). Na druhou stranu všechno má svoje výhody a nevýhody. Vím třeba, když se bavím s civilními kolegy, že oni dostávají ten svůj spis k nastudování zhruba týden předtím, než je nařízené jednání. Tohle beru trochu jako nevýhodu, protože jednak my některé věci, pokud rozhodnutí rušíme, rozhodujeme v neveřejném zasedání, takže je zbytečné to jednání nařizovat, obvolávat atd. Je výhoda, když si to ten předseda senátu od začátku dělá sám a orientuje se ve spise sám. Může pak přijít s tím návrhem, že nebude nařizovat veřejné zasedání, a že rozhodnutí zrušíme. Pokud by toto všechno dělal jeden předseda senátu, tak podle mě nemůžeme mít absolutní kapacitu vše prostudovat. Na trestním úseku jsou dva různé modely, pokud jde o nařizování, v našem senátu je už určitá tradice, že já kolegům jednání nenařizuji. Jsou to seniornější kolegové, jeden je bývalý místopředseda soud a druhý je současný místopředseda soudu. Bylo tomu tak i za mého předchůdce, takže já spisy jenom opravdu rozdělím a zapíšu si do nařizovacího sešitu, kdo na dané věci bude pracovat, tím pádem mohou hned po přidělení studovat. Výhoda toho druhého přístupu, kdy organizační předseda nařídí jednání všem, je jistota, že jsou jednání opravdu nařízená a nemusí čekat, pokud by měl trochu pomalejší členy senátu, tedy toho dalšího předsedu senátu, a spisy by se někde ztrácely.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A jak tedy vypadá nařizování jednání? Říkal jste, že když přijde novum na soud, tak jen přidělíte spis a opravdu o nic dalšího se nestaráte?

soudce 5

Kromě mých věcí, ty si dělám sám. Pokud jde tedy o jiné věci, tak je to přesně, jak říkáte. Jen vedu diář, kde rozdělujeme spisy a snažím se to dělat podle pořadí, ale ne vždycky se to podaří - např. někdy přijde odvolání společně se stížností, takže je dobré, aby ten spis měl jeden člověk, tak to zohledním. Nebo máme pravidlo, že pokud člověk už ten spis referoval, pokud je to odvolání a předchozí rozhodnutí bylo zrušené, tak spis dostane znovu, protože se v něm už orientuje. Poté vedu ještě jednoduše diář s veřejnými zasedáními. Pokud kolegové potřebují termín, tak jim ho dám a zapíšu si to.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Kolik času tedy máte na práci se spisem? Je to v horizontu měsíc, dva měsíce, nebo méně např. dva týdny?

soudce 5

Není úplně jasné pravidlo. Pokud jsou to krátké, nebo jednoduché spisy, tak většinou nařizuji tak za tři týdny potom, co jsem spis dostal. Po nařízení jednání mám spis pořád k dispozici. Nemívám v kanceláři spisy (až na ty veliké), ale mohu si je kdykoliv vyzvednout, připravovat si je, psát si koncept rozhodnutí. Od okamžiku, kdy je spis tedy přidělený, což se snažím přidělovat hned po nápadu, tak do veřejného zasedání má předseda senátu, který referuje, neomezený čas na přípravu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaký máte tak zhruba nápad případů např. měsíčně, ročně?

soudce 5

My máme jednak odvolací agendu a poté ještě příslušnosti, které děláme jako senát specializační. Odhadem ročně bych řekl, že máme 350 spisů na senát, což znamená na mě a na kolegu je zhruba 150 spisů. A místopředseda soudu má snížený nápad, takže zhruba má tak 50 spisů. To zahrnuje odvolání i stížnosti. Kdybych měl snížený nápad případů, tak by to byla neoprávněná výhoda pro mě, protože já jenom vedu diář, kam zapisuji jednání, a ještě tedy vše zapíšu elektronicky do systému. Jednou za čas, to je spíš z mé vlastní vůle, se podívám do přidělených věcí v našem informačním systému, zda nám tam nevisí nějaká neskončená věc. Stalo se nám to minulý rok, kdy prostě se spis ztratil. Stane se to bohužel, zřejmě byl připojený k jinému spisu. Způsob, jak se ztratí spisy je takový, že se připojí gumičkou k jinému spisu, který někam odejde a již ho nikdo nikdy neotevře. Nemám o mnoho více práce než moji kolegové, tak by bylo nesmyslné, abych měl nějaké zjednodušení.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Pokud zabrousím mimo nařizování a nápad případů, tak když se píše rozsudek a Vaši kolegové nestíhají třicetidenní lhůtu na vyhotovení, musí jít povolení nejprve přes Vás?

soudce 5

To povoluje vedení soudu. To znamená v praxi místopředseda soudu, takže mně to povoluje místopředseda soudu, jenž je zároveň můj mladší předseda senátu a povoluje to všem tady na trestním odvolacím úseku. Myslím si, že si to místopředsedové soudu podepisují navzájem. To nedělá předseda senátu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Já jsem se dozvěděla na civilním úseku, že ještě, než žádost o prodloužení lhůty dojde k místopředsedovi soudu, tak ji musí podepsat ještě předseda toho daného senátu.

soudce 5

Ano takto, to celkem chápu. V jejich systému je to pochopitelné, v našem systému jsou i ti mladší předsedové senátu rovnocenní, takže tady to nedává smysl. Ptal jsem se, když jsme dělali změny v rozvrhu práce, jestli je pojem starší předseda a mladší předseda u nás ideální, vzhledem k našemu senátu. Kolegové podotkli, že jakmile se jednou někde změní něco, tak jinde to zůstane a je to úplně špatně celé, takže jsem starší předseda senátu, i když moji kolegové jsou starší než já.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Tak já bych pokročila dál. Ráda bych se zeptala na diskusi, která probíhá v senátu při přípravě rozhodnutí. Říkal jste, že přidělíte spis, na něm se pracuje a před jednáním děláte porady, kde se o věci jen bavíte, nebo již máte před poradou nějaký koncept rozhodnutí, který si zasíláte?

soudce 5

To může být v senátech různé. U nás je to velmi výjimečné, abychom si posílali koncept rozhodnutí. Někteří kolegové to občas dělají. U nás se to stává v případě, kdy nestíháme úplně klasickou poradu. Poté se na rozhodnutí rychle podíváme, ať se nad ním nemusíme dlouze radit. Nebo se to stává, když jde třeba o složitější rozhodnutí, pokud jde o formulaci výroku. Na poradách se většinou scházíme v úterý ve 13 hodin, není to ale úplné pravidlo. Porada vypadá poté tak, že si představíme navzájem spisy a řekneme si, kde vidíme problémy, nebo také že žádný problém nevidíme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Stává se vám, že na poradě se 100 % nebo v 80 %, 90 % shodnete, že budete rozhodovat tak, a pak si to stejné rozhodnutí při poradě v jednací síni už jen odhlasujete?

soudce 5

No, stává se, že se to mění. Porada je vlastně určitá příprava, nevíte, co se v té jednací síni stane. Stává se, že obhajoba, či státní zástupce vymyslí něco nového a někdy může přijít do spisu překvapení vztahující se k trestu, třeba pokud půjde o souhrnné tresty. Stane se také, že se někdy radíme i delší dobu. Myslím si, že náš senát se neradí extrémně dlouhou dobu. Třeba nedávno kolegovi u případy, kdy měl zrovna sepsaný koncept potvrzovacího rozhodnutí, obhajoba dosáhla nakonec podmíněného zastavení trestního stíhání, protože doložili všechny podmínky. Ještě dodám, že pokud jde o předsedy senátu, tak také záleží na různém přístupu. Vím, že zde máme například senát, kde starší předsedkyně senátu je velmi pečlivá a studuje spisy ostatních kolegů a potom jsou pak tady velmi dlouhé porady.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Vlastně tedy odpovědnost za rozhodnutí má každý člen senátu v té dané konkrétní věci?

soudce 5

Vlastně u nás ano. Každý předseda senátu je zároveň referent. Já třeba nevidím už finální výsledek od kolegů, nebo ho zjistím náhodou, když vyhledám nějaké rozhodnutí, či mě to zajímá. Možná to není úplně ideální situace pro ty případy, kdy je třeba referující předseda senátu přehlasovaný.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Abych měla vše ucelené, tak bych se ještě ráda zeptala na to, jak vypadá váš senátní jednací den?

soudce 5

Když vezmu typickou středu, tak většinou soudíme od rána, tak se sejdeme v jednací síni a každý z nás si přinese spisy, které bude referovat. Ty spisy, které referuje, tak si i sám předsedá. Pokud předsedám já, tak ještě oběma kolegům znovu rozdám odvolání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Jaký přesně počet případů máte na den? Například dvě jednání má každý předseda, nebo to máte jinak?

soudce 5

U nás jsme v poměru 3:3:1, ale opravdu záleží na složitosti a časové náročnosti případů. Řekl bych odhadem, že pokud soudíme opravdu dva ze tří týdnů, tak 4-6 věcí na jeden jednací den, ještě upřesním, že jde o veřejná zasedání.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Dokážete odpovědět na otázku, zda dochází někdy k tomu, že právní názor referujícího předsedy senátu působí jako výchozí rámec pro diskusi, nebo to tak vůbec není?

soudce 5

To určitě, to je u nás vždycky a řekl bych, že je velmi dominantní, protože referující předseda senátu je ten, kdo má spis nastudovaný. Myslím si, že jednak otevírá diskusi a jednak určitě při předporadě představuje i rozhodnutí. A zaujímá k věci svůj právní názor, nebo ho dává přibližně najevo.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Má tedy zároveň i poslední slovo?

soudce 5

S posledním slovem je to trochu složitější. To bych neřekl, my se snažíme civilizovaně dohodnout, pokud se nedohodneme a hlasujeme, tak si do hlasovacího protokolu dáváme votum separatum. V trestním řádu je oficiální pravidlo hlasování, ale přiznám se, že ani pořádně neumím, kdo hlasuje první, kdo druhý a kdo poslední. V praxi se to tak striktně nedodržuje, protože je to teoretické pravidlo. Všichni máme jasný názor, takže je to zbytečné. Je jasné k čemu dospějeme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

To pravidlo mi totiž přišlo docela absurdní, tak mě zajímalo, jaká je praxe.

soudce 5

Je to formalizované pravidlo a absurdní, přitom proces je naprosto jednoduchý. Když jsou v senátě tři lidi, tak je úplně jasné, k čemu se dospěje. Byla to asi snaha vysvětlit, jaký výsledek má být, tomu rozumím. Platí prostřední zde není o čem. Mně se to stalo obvodním soudě v jedné věci znásilnění. Hlasovali jsme o trestu, a tam jsem byl přehlasovaný. Chtěl jsem nepřísnější návrh trestu, ale nakonec se odhlasovala prostřední varianta. S votum separatum jsme velmi rychlí, píšou se většinou stručně. Stalo se tady v jiném senátu, že si člověk diktoval separátním votum třičtvrtě hodiny a ostatní členové jen mohli čekat. Záleží na tom, jak lidi spolu fungují, a jak to vedou. Kdybych trval na tom, že potřebuji dvoustránkové separátní votum, tak ho dám jako samostatnou přílohu protokolu a kancelář poprosím o vložení do obálky k protokolu.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Měla bych doplňují dotaz k předporadě. Tam jste přítomni jen vy jako členové senátu a třeba i asistent?

soudce 5

Předporady se asistent u nás neúčastní. V některých senátech se účastní, je to jak kde. Asi to není nic proti ničemu, protože to není konečná porada. U nás v senátu má asistentku jen místopředseda soudu, a ta mu pomáhá také s organizační agendou soudu, ale předporad senátu se nezúčastňuje.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže ji vůbec nevyužíváte na nějakou pomoc?

soudce 5

Já ne, pro kolegu, který ji má přidělenu, rozhodnutí píše. Pokud je něco nutného a my to potřebujeme zařídit, tak samozřejmě můžeme využít její pomoci, ale to je výjimečně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Říkal jste, že do výsledného písemného rozhodnutí si navzájem vůbec nezasahujete, je to opravdu tak?

soudce 5

Do písemného rozhodnutí nezasahujeme, nevidíme ho. Výjimkou by bylo, kdybych požádal kolegy, nebo kolegové požádali mě o kontrolu, zda se odůvodnění napsalo dobře. Pokud si o to výslovně neřekneme, tak o písemných vyhotoveních nevíme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Takže se pak už jenom organizuje kolečko podpisů na rozhodnutí?

soudce 5

Tam vlastně není kolečko podpisů, protože každý je předseda senátu a předseda senátu si referuje své věci, to znamená, já si podepíšu písemné vyhotovení a předám ho kanceláři, ostatní to nepodepisují.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Říkal jste, že máte profesně starší kolegy. Má jejich odborná prestiž, nebo zkušenost nějaký vyšší vliv na proces rozhodování?

soudce 5

Spíš bych řekl, že profesně hraje roli zaměření jednotlivých kolegů. Místopředseda soudu je opravdu odborník na trestné činy v dopravě, protože je soudil ve specializovaném senátu na Krajském soudě v Praze. V těchto případech si rád nechám opravdu poradit a rád to s ním řeším průběžně, protože já ty věci opravdu nevidím a má s tím obrovské zkušenosti. Také se navzájem doptáváme na nějakou judikaturu. Druhý kolega toho má také nasouzeného spoustu a v praktických otázkách je dobrý. U nás tedy spíše takto neformálně.

Tereza Sladovníková (tazatel)

K tomu mě ještě napadlo, máte nějakou senátní specializaci?

soudce 5

Vlastně jen příslušnosti. To děláme jako jediný senát našeho soudu, to znamená, že rozhodujeme o návrzích soudců obvodních soudů – například na to, že soud není příslušný, nebo na odnětí a přikázání věci obvodnímu soudu v rámci Prahy. Máme tady senát, který má specializaci na podmíněné propuštění výkonu trestů, dále je zde senát se specializací na vydávacím řízení na mezinárodní zatýkací rozkazy. Evropské děláme všichni a ty mimo Evropu dělá tento senát. Dále je zde šestičlenný senát (rozhodující v jednotlivých případech ve tříčlenném složení), který má specializaci na přípravné řízení.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Tak my jsme se dostali k závěru. Nakonec bych se zeptala, jestli máte nějaký návrh nebo doporučení pro zlepšení fungování senátů?

soudce 5

Ono lze těžko zobecnit, protože senáty působí velmi jinak. Civilní senáty, co jsem slyšel od kolegů, jsou úplně jiné. Já myslím, že mně vyhovuje systém, ve kterém člověk referuje celý spis a pracuje s ním od začátku. To znamená, že nejsou zbytečně nařizované jednání, které se třeba potom ruší. A od začátku si navíc může připravit nějaké doplnění dokazování, nebo si něco vyžádat. Nedovedu si představit pracovat se spisem třeba jen týden před veřejným zasedáním, protože my třeba můžeme vyžádat nějaký jiný trestní spis kvůli posouzení souhrnu atd. Ten systém zde mi vyhovuje a jako předsedovi senátu mi samozřejmě vyhovuje i to, že kolegové jsou taktéž předsedové senátu. Každý si svůj spis předsedá sám, to znamená, že nemusím v jednací síni předsedat ničemu, co tak dobře neznám a nemusím potom kontrolovat a číst to rozhodnutí, které jsem nedělal já, které se mi nemusí 100 % líbit. Zase chápu, že takto to nemůže být na všech agendách. Něco, co bych zákonně upravoval nejde říct, spíš to záleží na tom, jak to v praxi funguje v daném senátu. Jak spolu jsou lidé schopni komunikovat, vyjít, nakolik jsou třeba tolerantní nebo někteří konfliktnější. Stejně tak, když se třeba předsedové senátu nemají úplně rádi. Jeden z kolegů mi kdysi vyprávěl, že působil v senátu, kde byli dva předsedové senátu a on, jakožto stážista. V senátu byla komunikace taková, že jeden z předsedů vůbec neměl zájem společně si s řešením právních problémů pomáhat, nereagoval na prosby kolegů. Takto vyhrocené vztahy zde na soudě ale nejsou. Já znám trochu atmosféru v našem zastupujícím senátu, kde je podle mě velmi dobrá, je to vždycky v dobré náladě a v pohodě. Myslím si, že záleží strašně na tom, jak lidé spolu vyjdou a vím, že jsou i soudci, kteří mají pocit, že by v senátu nedokázali pracovat.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A myslíte si, že bylo pro Vás lehčí přejít takhle do prostředí tří soudců profesionálů, když jste předtím soudil s dvěma laiky a nebyl jste jen samosoudce?

soudce 5

Myslím si, že až takový rozdíl to nebyl. Většinu věcí na obvodním soudě jsem soudil jako samosoudce a s těmi laiky je to přeci jen trochu jiná práce. Já si na ně nemůžu stěžovat, ke mně se vždycky chovali hezky a o ty věci měli zájem a snažili se, ale přece jen, tam je předseda senátu mnohem dominantnější. Minimálně se stane, že by byl přehlasován na prvním stupni. Ano, stalo se to například u mé kolegyni, která se snažila přesvědčit přísedící, že jejich názor o nutnosti odsoudit obžalovaného nemá oporu ve spise. Oni ale případ viděli jinak a porada senátu trvala den a půl. Nakonec to dopadlo tak, že ji přehlasovali a odvolací soud rozhodnutí „otočil" rovnou a zprostil sám obžaloby. Já jsem takové problémy opravdu neměl a v drtivé většině to byli slušní lidé, kteří přispěli do diskuse, a to třeba v otázce trestu, ale nemusel jsem se s nimi nějak dohadovat. Jako průprava na působení v senátů, to nebylo tak významné. Za mě je výhoda pro nás v tom, že zde opravdu každý si spisy od začátku zpracováváme sami, nařizujeme si je sami, předkládáme je sami tomu senátu s nějakým výkladem, jak to vidíme. Celkem si i důvěřujeme, že to funguje a nijak extrémně se nekontrolujeme.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Mohla bych mít ještě úplně doplňující otázku? Od začátku roku 2025 platí novela zákona o soudech a soudcích. Mohla bych se zeptat, jaký na to máte názor, když jste s nimi měl dlouholetou zkušenost? Je to změna správným směrem, nebo změna mohla být uchopena jiným způsobem?

soudce 5

Já jsem to tady říkal všem, nesouhlasím s tou změnou a nelíbí se mi to. Ano, je to praktická změna, kterou i Městský soud v Praze extrémně prosazoval, protože je problém zacházet s přísedícími a držet je u kauzy, která trvá mnoho let. Přísedící také mnoho týdnů v roce nemají čas a nemají síly to soudit. Chápu všechny praktické problémy, které k tomu vedly. Chápu dobré úmysly i vedení našeho soudu, které to extrémně prosazovalo, aby se omezili u nás u hospodářských a majetkových trestný činů. Na obvodních soudech zmizeli přísedící úplně. Myslím si ale, že to podlamuje legitimitu justice. Ta je u nás už na tom dost špatně, a že jakýkoliv laický prvek v rozumné míře ke zvýšení legitimity přispívá, byť to vede k problémům v jednotlivých řízeních. Ty jsem měl jako předseda senátu s přísedícími samozřejmě také,

onemocní vám přísedící/odjede na dlouhodobou dovolenou/je na pracovní cestě ve vazební věci a nemáte náhradního, tak je to hodně špatné. Kolegyni se stalo nedávno, že soudila kauzu, kde dokonce vydávali jednoho obžalovaného (obžalovaných bylo celkem asi pět), obrovská hospodářská kauza, kde se vydávalo z Anglie, takže extrémně složité ho sem dostat. Přísedící odjel nebo onemocněl a další jednání bylo nařízeno až za 4 měsíce, při vazebních lhůtách. Rozumím všem praktickým problémům, ale z hlediska legitimity justice je to podle mě průšvih. Je to mezikrok k tomu, abyste přísedící odstranili úplně, k čemuž to podle mě také touto cestou povede. Já si myslím, že laický prvek je v justici potřebný, aby měla nějaký respekt a důvěru, a že toto bylo v dobré víře vedené opět v jakési upřednostnění rychlosti procesů, ale justice tím strašně ztrácí. I když neměli úplně rozhodující hlas, tak pořád měli prostor pro vyjádření. Já jsem se s nimi rád bavil a opravdu tomu nebylo tak, že bych je musel nutit. I když mě minimálně přehlasovali, stalo se to také, ale vždycky jsem to bral, že byli velmi rozumní. Chápu, že stát musí šetřit, ale zase si myslím, že to je škoda. Jsem však v menšině, to uznávám, ale když jsem se tady o tom bavil s nějakými kolegy, tak zase nejsem úplně sám, kdo má takový názor.

Tereza Sladovníková (tazatel)

A myslíte si, že bylo spíše na místě udělat nějakou změnu? Myslím si totiž, že omezení předcházela hrozně plochá debata o tom, jak má institut přísedících vypadat. A také mi z debaty vyplynulo, že velký argument byl, že stát ušetří ve státním rozpočtu a přísedící jsou zbytečný prvek v soudním řízení.

soudce 5

Nebyla žádná debata, ono se to víceméně propašovalo do znění zákona. Byl velký tlak i z vedení našeho soudu. Je to otázka pro legitimitu justice, která je nezbytná a důležitá, aspoň z mého pohledu, prostě jsou nesmírně důležití. Oni ani tolik peněz nestáli, nedostávali vlastně vůbec nic. Ano, teď se trochu drobně přidalo, takže to není tak ostudné. Myslím si, že to jsou peníze, které byly dobře vynaložené, a že určitý laický projev v justici funguje prakticky ve všech justičních systémech, které znám a prakticky ve všech jsou s nimi problémy. Je to ale nějaký prvek, který má svůj smysl, a tady to jenom vede k dalšímu jakoby zapouzdření justice. Myslím si, že to bylo vedeno opravdu v dobré víře, ale podle mě to nedocenilo aspekt legitimity. Zrovna u nás si myslím, že legitimita justice má určitý význam, a že byť si urychlíme nějaké řízení, můžeme ztrácet. Přísedící způsobují spoustu problémů, ale tak někdy lepší žít s problémy než zlikvidovat téměř laický prvek. Podle mě, kdyby se třeba lépe domyslelo, v čem mají a v čem nemají být. V trestním řízení to svůj smysl mělo a má. Možný návrh, kdyby se u obrovských hlavních líčení trochu zjednodušil požadavek ústnosti v případě nutné změny senátu, tak by

došlo k tomu, že by bylo možné číst třeba většinu obsahů protokolů a jenom ty nejpodstatnější provádět znovu, a tak by to věc usnadnilo. Ano, je to trochu v konfliktu se zásadami trestního řízení, ale na druhou stranu u velkých věcí pořád máme tu možnost mít víc náhradních přísedící, kteří jsou schopni naskočit do věci hned a účastní se celého procesu. Ale bylo by to lepší řešení než přísedící úplně rušit.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Co si myslíte o nápadu, že by přísedící mohli být doplněni z řad právnických fakult? Zmiňuje se nedostatek přísedících, mohlo by to situaci řešit? Je to vlastně to, co ta justice potřebuje, nebo je žádoucí, aby šlo spíše o širší veřejnost?

soudce 5

Nebyl by to žádný problém, mně by se to docela líbilo. Shodou okolností, protože než jsem nastoupil jako justiční čekatel v roce 2002, tak do té doby, myslím, tak do roku 2000 byla praxe taková, že přísedící byli mimo jiné i justiční čekatelé. Poté to bylo zrušeno celkem z dobrých důvodů, protože šlo fakticky o podřízené soudce. Myslím si, že pokud by šlo o studenty právnických fakult, tak by to byla ideální situace. Ono by to asi problém nevyřešilo, protože jich není tolik a na venkovských soudech by s tím byl stále stejný problém. Mohli by to být studenti čehokoliv v podstatě. Nebyla by tam zákonná kolize s ničím podle mě, a i pro ně by to bylo přínosné. V zákonně je ale podmínka dovršení 30 let, což je také podmínka, které úplně nerozumím. V situaci, když ještě nedávno byla podmínka u soudců 25 let, že ano. U těch přísedících by podle mě mohla být i jen podmínka plnoletosti, takže 18 let. Ono je ale jednodušší je zrušit a říct, že se na nich ušetří, a že jsou zbyteční. Politikům to nevadí, těm je celkem jedno. Prostě klid na rychlou práci.

Tereza Sladovníková (tazatel)

Tak moc děkuji za rozhovor. Já už dalších otázek nemám, tak jestli Vás ještě něco napadá?

soudce 5

Asi mě nic nenapadne. Já jsem si dělal nějaké poznámky, ale myslím, že jsme probrali úplně všechno.